

	I EES-STOFNANIR	
	1. Sameiginlega EES-nefndin	
	II EFTA-STOFNANIR	
	1. Fastanefnd EFTA-rikkanna	
	2. Eftirlitsstofnun EFTA	
2026/EES/46/01	Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 064/2026/COL frá 8. apríl 2026 varðandi undanþágu frá koltvísýringsskatt á fljótandi jarðolíugas og jarðgas fyrir fyrirtæki sem falla undir viðskiptakerfi ESB fyrir losunarheimildir (Noregur)	1
2026/EES/46/02	Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 019/26/COL frá 4. febrúar 2026 – Meint ríkisaðstoð við Farice (Ísland)	4
	3. EFTA-dómstóllinn	
	III ESB-STOFNANIR	
	1. Framkvæmdastjórnin	
2026/EES/46/03	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.12347 – BROOKFIELD/LUNATE) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	51
2026/EES/46/04	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.12394 – CPPIB/EQUINIX/ATNORTH)	52
2026/EES/46/05	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.12457 – INDORAMA/BLACKSTONE/EPL/INDOVIDA INDIA) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	53
2026/EES/46/06	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.12514 – FRASERS/HUGO BOSS) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	54
2026/EES/46/07	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.12532 – PSPIB/JNBP/F2) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	55
2026/EES/46/08	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.12536 – TRITON/FLENDER) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	56

2026/EES/46/09	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12094 – EPTA/HAUSER)	57
2026/EES/46/10	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12308 – EDIZIONE/TAGES/21 INVEST)	57
2026/EES/46/11	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12354 – STONEPEAK/CASTROL)	58
2026/EES/46/12	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12359 – MUTARES/JADEED)	58
2026/EES/46/13	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12369 – LIBERTY GLOBAL/VODAFONEZIGGO)	59
2026/EES/46/14	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12392 – NUVEEN/SCHROEDERS)	59
2026/EES/46/15	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12420 – AIRTELIS/SEGULA GLOBAL SERVICES/AIRTS)	60
2026/EES/46/16	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12440 – BMW/BMVG/KFW/GIAT/KNDS)	60
2026/EES/46/17	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12456 – PLD/NBIM/TARGET ASSET BÖNEN)	61
2026/EES/46/18	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12465 – SEARCHLIGHT/PROVIDENCE/CLOSERSTILL)	61
2026/EES/46/19	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12492 – OHC/CARLYLE/WGH)	62
2026/EES/46/20	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.12495 – HAECO/TTC/JAL/SUN GROUP/HAECO VIETNAM (AIRCRAFT ENGINEERING) JV)	62
2026/EES/46/21	Heimild til að veita ríkisaðstoð skv. 107. og 108. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins – Mál sem framkvæmdastjórnin hreyfir ekki andmælum við	63

EFTA-STOFNANIR

EFTIRLITSSTOFNUN EFTA

ÁKVÖRÐUN EFTIRLITSSTOFNUNAR EFTA nr. 064/2026/COL

2026/EES/46/01

frá 8. apríl 2026

varðandi undanþágu frá koltvísýringsskatt á fljótandi jarðoliugas og jarðgas fyrir
fyrirtæki sem falla undir viðskiptakerfi ESB fyrir losunarheimildir

(Noregur)

Eftirlitsstofnun EFTA („ESA“),

með vísan til

samningsins um Evrópska efnahagssvæðið („EES-samningurinn“), einkum 61. og 62. gr.,

bókunar 26 við EES-samninginn,

samningsins milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls („samningurinn um eftirlitsstofnun og dómstól“ eða „SED“), einkum 24. gr.,

bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól („bókun 3 SED“), einkum 2. mgr. 1. gr. I. hluta og 2. mgr. 8. gr. II. hluta,

að teknu tilliti til eftirfarandi:

I. MÁLSATVIK

1 Málsmæðferð

- Hinn 29. febrúar 2024 tilkynntu norsk stjórnvöld i) undanþágu frá vörugjaldinu sem lagt er á brennslu úrgangs fyrir fyrirtæki sem falla undir viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir („ráðstöfun 1“) og ii) undanþágu frá koltvísýringsskatti á fljótandi jarðoliugas („LPG“) og jarðgas fyrir vinnsluðnað fyrir fyrirtæki sem falla undir viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir („ráðstöfun 2“), í samræmi við 3. mgr. 1. gr. I. hluta bókunar 3 SED ⁽¹⁾ („tilkynningin“).
- ESA hóf formlega rannsókn á málinu með ákvörðun nr. 039/24/COL („ákvörðunin um að hefja rannsókn“) ⁽²⁾. Norsk stjórnvöld lögðu fram athugasemdir sínar við ákvörðunina um að hefja rannsókn 30. apríl 2024 ⁽³⁾.
- Ákvörðunin um að hefja rannsókn var birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbætinum við þau ⁽⁴⁾. ESA bárust athugasemdir frá hagsmunaaðilum varðandi ráðstöfun 1 ⁽⁵⁾. ESA framsendi þær norskum stjórnvöldum 14. júní 2024 ⁽⁶⁾. Norsk stjórnvöld lögðu fram umsagnir sínar um athugasemdirnar frá hagsmunaaðilunum 21. júní 2024 ⁽⁷⁾.

(1) Skjöl nr. 1439561, 1439563 og 1439565.

(2) Ákvörðun ESA nr. 039/24/COL, um að hefja formlega rannsókn á undanþágum frá greiðslu vörugjalda tollur á brennslu úrgangs og koltvísýringsskattur á fljótandi jarðoliugas og jarðgas fyrir fyrirtæki sem falla undir viðskiptakerfið með losunarheimildir.

(3) Skjöl nr. 1453310, 1453306, 1453308 og 1453304.

(4) Stjótið. ESB C/2024/3127, 8.5.2024 og EES-viðbætur nr. 38, 8.5.2024, bls. 1.

(5) Skjal nr. 1509369.

(6) Skjal nr. 1463157.

(7) Skjöl nr. 1465942 og 1465940.

- (4) Eftirlitsstofnunin óskaði eftir viðbótarupplýsingum frá norskum stjórnvöldum með bréfi dagsettu 18. febrúar 2025 ⁽⁸⁾. Hinn 27. febrúar 2025 var haldinn fundur milli ESA og norskra stjórnvalda. Norsk stjórnvöld svöruðu upplýsingabeiðninni frá 18. febrúar 2025 hinn 18. mars 2025 ⁽⁹⁾. Hinn 19. maí 2025 var haldinn annar fundur milli ESA og norskra stjórnvalda og 28. maí 2025 ⁽¹⁰⁾ sendi ESA norskum stjórnvöldum frekari spurningar. Norsk stjórnvöld veittu svör við spurningum ESA 1. júlí 2025 ⁽¹¹⁾. Viðbótarfundir voru haldnir milli ESA og norskra stjórnvalda 25. ágúst 2025 og 4. september 2025. Samkvæmt samkomulagi milli ESA og norskra stjórnvalda og skv. 6. mgr. 7. gr. II. hluta bókunar 3 SED var fresturinn til þess að samþykkja ákvörðun í framhaldi af hinni formlegu rannsókn lengdur til 31. desember 2025. Haldnir voru frekari fundir milli ESA og norskra stjórnvalda 10. október 2025, 14. nóvember 2025 og 21. nóvember 2025.
- (5) Með ákvörðun nr. 202/25/COL lauk ESA formlegri rannsókn varðandi ráðstöfun 1 og komst að þeirri niðurstöðu að ráðstöfun 1 fæli ekki í sér ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins ⁽¹²⁾.
- (6) Samkvæmt samkomulagi milli ESA og norskra stjórnvalda og skv. 6. mgr. 7. gr. II. hluta bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól, var fresturinn til þess að samþykkja ákvörðun í framhaldi af hinni formlegu rannsókn lengdur til 8. júlí 2026.
- (7) Norsk stjórnvöld afturkölluðu tilkynninguna varðandi ráðstöfun 2 með bréfi dagsettu 1. mars 2026.

2 Lýsing á ráðstöfuninni

- (8) Samkvæmt tilkynningunni sem dregin var til baka lagði norska ríkisstjórnin til í fjárlagatillögu sinni frá 12. október 2021 að innleiða koltvísýringsskatt á jarðgas og fljótandi jarðolíugas sem notað er við efnaminnkun eða rafgreiningu, málm- og jarðefnaferli („koltvísýringsskattur fyrir vinnsluðnaðinn“).
- (9) Norsku lögín um loftslagskvóta („lögín um loftslagskvóta“) ⁽¹³⁾ voru sett til framkvæmdar á skuldbindingum Noregs samkvæmt tilskipun ESB um viðskiptakerfi með losunarheimildir („ETS-tilskipunin“) ⁽¹⁴⁾. Lögín um loftslagskvóta leggja þá skyldu á fyrirtæki, innan ramma gildissviðs þeirra, að skila inn losunarheimildum eins og greinir í lögnum um loftslagskvóta.
- (10) Samkvæmt tilkynningunni sem dregin var til baka, til þess að koma í veg fyrir að fyrirtæki falli bæði undir koltvísýringsskatt fyrir vinnsluðnaðinn og skylduna til þess að skila inn losunarheimildum samkvæmt lögum um loftslagskvóta, hyggjast norsk stjórnvöld innleiða ráðstöfun 2. Ef ESA hefði samþykkt ráðstöfun 2 hefði hún algerlega undanþegið losun sem fellur undir loftslagslögín frá koltvísýringsskatti fyrir vinnsluðnaðinn ⁽¹⁵⁾.

3 Mat

- (11) Í ljósi þess að Noregur hefur dregið tilkynninguna varðandi ráðstöfun 2 til baka er formlegt rannsóknarferli vegna ráðstöfunar 2 orðið tilefnislaust.

4 Niðurstaða

- (12) Málsmeðferðin sem mælt er fyrir um í 1.mgr. 2. gr. I. hluta bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól er orðin tilefnislaus vegna þess að Noregur hefur dregið tilkynninguna til baka með tilliti til ráðstöfunar 2 og skal henni lokað.

Hefur tekið eftirfarandi ákvörðun:

⁽⁸⁾ Skjal nr. 1509413.

⁽⁹⁾ Skjöl nr. 1525019 og 1525021.

⁽¹⁰⁾ Skjal nr. 1539541.

⁽¹¹⁾ Skjöl nr. 1552680 og 1552681.

⁽¹²⁾ *Ákvörðun ESA nr. 202/25/COL, lok á formlegri rannsókn á undanþágum frá vörugjaldi sem lagt er á brennslu úrgangs fyrir fyrirtæki sem falla undir viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir.*

⁽¹³⁾ [LOV-2004-12-17-9](#).

⁽¹⁴⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2003/87/EB frá 13. október 2003 um að koma á fót kerfi fyrir viðskipti með heimildir til losunar gróðurhúsalofttegunda innan Bandalagsins og um breytingu á tilskipun ráðsins 96/61/EB, Stjtið. ESB L 275, 25.10.2003, bls. 32-46, gerðin sem vísað er til í lið 21 al í XX. viðauka við EES-samninginn, ásamt breytingum.

⁽¹⁵⁾ Prop. 1 LS (2021-2022), Skatter, avgifter og toll 2022, Tillaga að þingákvörðun bls. 333.

1. gr.

Vegna afturköllunar Noregs á tilkynningunni er formlegt rannsóknarferli samkvæmt 2. mgr. 1. gr. í I. hluta bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól, sem hófst 27. mars 2024 að því er varðar tilkynnta undanþágu frá koltvísýringsgjaldi fyrir vinnsluiðnaðinn, þ.e. ráðstöfun 2, orðið tilefnislaust og er hér með lokað í samræmi við 2. mgr. 8. gr. í II. hluta bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól.

2. gr.

Ákvörðun þessari er beint til Konungsríkisins Noregs.

3. gr.

Texti þessarar ákvörðunar er einungis gildur á ensku.

Gjört í Brussel,

Fyrir hönd Eftirlitsstofnunar EFTA

Arne Røksund

forseti

stjórnarmaður sem fer með málaflokkinn

Nuscha Wieczorek

stjórnarmaður

Árni Páll Arnason

stjórnarmaður

Melpo-Menie Joséphidès

*meðáritar sem deildarstjóri
lagaskrifstofu*

Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 019/26/COL

2026/EES/46/02

frá 4. febrúar 2026

Meint ríkisaðstoð við Farice

(Ísland)

Eftirlitsstofnun EFTA („ESA“),

með vísan til:

samningsins um Evrópska efnahagssvæðið („EES-samningurinn“), einkum 61. og 62. gr.,

bókunar 26 við EES-samninginn,

samningsins milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls („samningurinn um eftirlitsstofnun og dómstól“) (SED), einkum 24. gr.,

bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól („bókun 3 SED“), einkum 1. gr. I. hluta og 2. mgr. 7. gr., 3. mgr. 7. gr. og 1. mgr. 13. gr. II. hluta,

eftir að hafa leitað eftir athugasemdum frá hagsmunaaðilum ⁽¹⁾ og að teknu tilliti til athugasemda þeirra,

að teknu tilliti til eftirfarandi:

I. MÁLSATVIK

1 Málsmeðferð

- (1) Hinn 23. mars 2021 tilkynntu íslensk stjórnvöld Eftirlitsstofnun EFTA um áform sín um að veita Farice ehf. („Farice“) aðstoð vegna fjárfestingar í þriðja sæstrengnum frá Íslandi til Evrópu í gegnum Írland („IRIS-sæstrengurinn“ eða „IRIS-verkefnið“), skv. 3. mgr. 1. gr. I. hluta bókunar 3 SED ⁽²⁾. Á grundvelli þeirrar tilkynningar og upplýsinga sem lagðar voru fram eftir það samþykkti ESA hina tilkynntu aðstoðarráðstöfun með ákvörðun sinni nr. 023/21/COL frá 26. mars 2021 („hin upphaflega ákvörðun um samþykki“).
- (2) EFTA dómstóllinn felldi úr gildi hina upphaflegu ákvörðun um samþykki með dómi sem kveðinn var upp 1. júní 2022 í máli E-4/21 *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*.
- (3) Hinn 8. mars 2023 hóf ESA ferlið fyrir formlega rannsókn með ákvörðun nr. 044/23/COL („ákvörðunin um að hefja rannsókn“). Ákvörðunin um að hefja rannsókn var birt í Stjórnartíðindum Evrópusambandsins og EES-viðbætinum við Stjórnartíðindin ⁽³⁾.
- (4) Hinn 9. júní 2023 ⁽⁴⁾ lögðu íslensk stjórnvöld fram athugasemdir við ákvörðunina um að hefja rannsókn. Einnig bárust ESA athugasemdir frá einum hagsmunaaðila, Sýn hf. („Sýn“), (bréf 12. maí 2023) ⁽⁵⁾. Hinn 14. júní 2023 ⁽⁶⁾ framsendi ESA athugasemdir Sýnar til íslenskra stjórnvalda og var þeim gefinn kostur á að svara. Hinn 14. júlí 2023 ⁽⁷⁾ lögðu íslensk stjórnvöld fram sínar athugasemdir við athugasemdir Sýnar.

(1) Ákvörðun nr. 044/23/COL frá 8. mars 2023 um að hefja formlega rannsókn á meintri aðstoð við Farice, Stjtið. ESB C 129, 13.4.2023, bls. 22 og EES-viðbætur nr. 28/2023, 13.4.2023, bls. 1.

(2) Skjöl nr. 1189996, 1190000 og 1190159 ásamt fylgiskjöllum og skjöl nr. 1189980, 1189982, 1189986, 1189988, 1189990, 1189992, 1189994, 1190002, 1190004 og 1190006.

(3) Sjá neðanmálgrein (nmgr.) (1) að framan.

(4) Skjal nr. 1378328.

(5) Skjal nr. 1373134.

(6) Skjal nr. 1377146.

(7) Skjal nr. 1388841.

- (5) Óskaði ESA, með bréfum dags. 18. og 19. september 2023 ⁽⁸⁾, eftir upplýsingum til viðbótar frá íslenskum stjórnvöldum og Sýn, í þeirri röð. Sýn svaraði með bréfi 26. október 2023 ⁽⁹⁾. Íslensk stjórnvöld svöruðu með bréfi 15. nóvember 2023 ⁽¹⁰⁾. Óskaði ESA með bréfi dags. 15. janúar 2025 ⁽¹¹⁾ eftir frekari upplýsingum frá íslenskum stjórnvöldum. Íslensk stjórnvöld svöruðu því með bréfi dags. 17. febrúar 2025 ⁽¹²⁾. Óskaði ESA, með tölvupóstum 20. mars 2025 ⁽¹³⁾ og 28. maí 2025 ⁽¹⁴⁾, eftir frekari skýringum frá íslenskum stjórnvöldum. Svör bárust frá íslenskum stjórnvöldum með greinargerðum 26. mars 2025 og 16. júní 2025, í þeirri röð ⁽¹⁵⁾.

2 Lýsing á ráðstöfununum

2.1 Forsaga málsins

- (6) Farice er einkahlutafélag stofnað á Íslandi. Var félagið stofnað árið 2002 af íslenskum og færeyskum aðilum. Samkvæmt samþykktum Farice er tilgangur þess að starfa á heildsölu-markaði fyrir gagnaflutning milli landa um ljósleiðara, starfræksla ljósleiðarakerfa og sala á þjónustu í tengslum við slíka starfsemi. Ríkissjóður Íslands eignaðist Farice að fullu í mars 2019 í framhaldi af því að alþjóðlegir sæstrengir voru skilgreindir sem innviðir. Öll langtímalántaka Farice hefur farið fram í gegnum ríkissjóð.
- (7) Farice starfrækti þar til í mars 2023 tvo sæstrengi sem liggja frá Íslandi til Evrópu: FARICE-1 og DANICE. FARICE-1 tengir Ísland við Skotland með grein sem liggur til Færeyja. DANICE tengir Ísland og Danmörku. FARICE-1 og DANICE eru einu sæstrengirnir sem liggja frá Íslandi til Evrópu og skerast strengirnir í Atlantshafi. Þriðji sæstrengurinn er Greenland Connect sem liggur frá Íslandi til Kanada í gegnum Grænland. Greenland Connect er í eigu Tele Greenland sem einnig starfrækir sæstrenginn. Sæstrengurinn endar á Íslandi og er umferð um hann beint eftir FARICE-1 og DANICE á leiðinni til Evrópu. Hægt er að kaupa þjónustu af Tele Greenland til meginlands Kanada og þaðan til New York.
- (8) Íslensk stjórnvöld gripu á árunum 2010 til 2012 til fjölda aðgerða í því skyni að endurskipuleggja Farice vegna fjárhagserfiðleika fyrirtækisins. Tilkynntu íslensk stjórnvöld ESA um ýmsa ríkisstyrki á þessu sama tímabili. Tilkynningarnar voru afturkallaðar síðar þar sem íslensk stjórnvöld töldu að ákvörðunin um þjónustu sem hefur almenna efnahagslega þýðingu (SGEI) gildi um þessar ráðstafanir ⁽¹⁶⁾. Hinn 19. júlí 2013 sendi ESA íslenskum stjórnvöldum staðlað svarbréf sem er til marks um tiltekinn skilning af hálfu eftirlitsstofnunarinnar þar sem fram kom að íslensk stjórnvöld væru undanþegin skyldu til fyrirframtilkynningar skv. 3. mgr. 1. gr. I hluta bókunar 3 SED ⁽¹⁷⁾.
- (9) Fyrsti samningurinn um almannathjónustu milli Farice og hins íslenska fjarskiptasjóðs („fjarskiptasjóður“) fyrir hönd íslenskra stjórnvalda var gerður hinn 12. apríl 2012.
- (10) Í nóvember 2018 lagði íslenski samgöngu- og sveitarstjórnarráðherraframaframtal til Alþingi tillögu til þingsályktunar um stefnu í fjarskiptum fyrir árin 2019–2033 („fjarskiptastefnan“). Markmið með tillögunni um fjarskiptastefnu voru meðal annars hagkvæm og skilvirk fjarskipti og það að tryggja örugga fjarskiptainviði. Áherslur í fjarskiptastefnunni til þess að ná þessum markmiðum voru að þrír virkir sæstrengir tengdu Ísland við Evrópu frá mismunandi

⁽⁸⁾ Skjal nr. 1385083 ásamt skjali nr. 1386492.

⁽⁹⁾ Skjal nr. 1408514.

⁽¹⁰⁾ Skjal nr. 1414150.

⁽¹¹⁾ Skjal nr. 1509667.

⁽¹²⁾ Skjal nr. 1518744.

⁽¹³⁾ Skjal nr. 1542538.

⁽¹⁴⁾ Skjal nr. 1539518.

⁽¹⁵⁾ Skjal nr. 1527223 ásamt skjali nr. 1543726.

⁽¹⁶⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2012/21/ESB frá 20. desember 2011 um beitingu 2. mgr. 106. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins gagnvart ríkisaðstoð í formi endurgjalds til tiltekinnna fyrirtækja sem veita þjónustu sem hefur almenna efnahagslega þýðingu (Stjtið. ESB L 7, 11.1.2012, bls. 3 og EES-viðbætur nr. 38, 5.7.2012, bls. 22 (Ísland), og nr. 47, 25.8.2016, bls. 866 (Noregur)), sem tekin var upp í EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 66/2012 frá 30. mars 2012 (Stjtið. ESB L 207, 2.8.2012, bls. 46 og EES-viðbætur nr. 43, 2.8.2012, bls. 56) („SGEI-ákvörðunin“).

⁽¹⁷⁾ Skjal nr. 664512.

landtökustöðum. Samkvæmt tillögunni um fjarskiptastefnu var aðgengi að traustum alþjóðlegum fjarskiptatengingum forsenda fyrir því að Ísland þróaðist sem nútímalegt tæknivætt samfélag, í ljósi landfræðilegrar stöðu landsins. Alvarleg truflun á netsambandi við útlönd myndi valda miklu tjóni á íslenska hagkerfinu og samfélaginu í heild.

- (11) Á árunum 2017 til 2020 bárust samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu og fjármála- og efnahagsráðuneytinu á Íslandi nokkrar tillögur frá Sýn varðandi uppbyggingu þriðja sæstrengsins. Í tillögunum var bæði um að ræða sjálfstætt verkefni og samstarf við Celtic Norse AS. Tillögurnar fólu ekki í sér fulla fjármögnun af hálfu einkafjárfesta heldur var þörf á samstarfi við íslenska ríkið og/eða Farice.
- (12) Hinn 21. desember 2018 undirritaði Farice nýjan samning við fjarskiptasjóð um almannahljónustu í tengslum við vinnu íslenskra stjórnvalda við fjarskiptastefnuna („samningurinn um almannahljónustu frá 2018“). Farice var fengið til að hefja undirbúning að mögulegri uppbyggingu nýs sæstrengs milli Íslands og Evrópu. Farice fékk greiddan kostnað vegna undirbúningsvinnunnar sem það vann fyrir hönd sjóðsins, sem einnig fól í sér endurgjald vegna sjávarbotnsrannsóknar sem Farice átti að framkvæma 2019, það er varðandi „**ráðstöðfun 1**“. Þátttaka íslenska ríkisins í frekari fjárfestingu eða kostnaði vegna þriðja sæstrengsins var hvorki tryggt né formgerð á þeim tíma.
- (13) Í janúar 2019 lagði Sýn fram formlega beiðni um fjármögnun sjávarbotnsrannsóknar vegna undirbúnings á innleiðingu sæstrengsverfnisins. Í febrúar 2019 neitaði fjarskiptasjóður að koma að viðræðum við Sýn og vísaði til samningsins um almannahljónustu frá 2018 þar sem Farice var falin sjávarbotnsrannsókn sem milliliður.
- (14) Fjarskiptastefnan var samþykkt á íslenska þinginu hinn 3. júní 2019.
- (15) Í desember 2019 áttu Sýn og stjórn fjarskiptasjóðs fund þar sem Sýn kynnti röksemdir sínar varðandi þriðja sæstrenginn milli Íslands og Írlands. Sýn bauðst til að leggja sæstreng gegn greiðslu og fór fram á tryggingu fyrir því að Farice myndi breyta rekstrarlíkani sínu og verða rekstraraðili fyrir aðra rekstraraðila (e. carrier's carrier).
- (16) Í mars 2020 fékk fjarskiptasjóður óháðan sérfræðing til að gera hagkvæmnisathugun á verkefnum Sýnar og Farice vegna þriðja sæstrengsins. Skýrsla sérfræðingsins var lögð fram í apríl 2020. Samkvæmt Sýn var það niðurstaða skýrslunnar að verkefnið sem Sýn gerði tillögu um væri kostnaðarhagkvæmara. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum fékk sérfræðingurinn fyrirmæli um að gera engar tillögur. Hins vegar innihélt skýrslan tillögur og byggði á gögnum frá Farice og Sýn sem lágu fyrir en voru talin óstaðfest.
- (17) Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið deildi, með bréfi 29. apríl 2020, niðurstöðum skýrslunnar með Farice og sagði að Farice bæri ábyrgð á verkefninu og væri fyrrséður eigandi og rekstraraðili nýja sæstrengsins. Ráðuneytið hvatti Farice til að taka mið af því að sérfræðingurinn hefði talið tillögu Sýnar kostnaðarhagkvæmari. Sagði ráðuneytið að það teldi tillögu Sýnar um að breyta rekstrarlíkani Farice ótæka.
- (18) Í maí 2020 héldu Sýn og Farice fund til að fara yfir smáatriði og gildi tillögu Sýnar varðandi þriðja sæstrenginn og til staðfestingar á verði og gæðum frá birgðasölum sem gegndu lykilhlutverki. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum gat Sýn ekki lagt fram staðfest verð með tillögu sinni því mikilvægir birgðasalar höfðu ekki viljað staðfesta sín verð. Þar sem grundvöllur viðræðnanna milli Farice og Sýnar var kostnaðarhagkvæmni verkefnisins, sem byggðist á framlögðum verðum, var viðræðunum slitið.
- (19) Síðar í maí 2020 tilkynnti fjarskiptasjóður Sýn að hann teldi að lok gildistíma tilboðanna væru óviðunandi. Sjóðurinn sagði enn fremur hann myndi ekki eiga í frekari viðræðum við Sýn. Enn fremur lagði fjarskiptasjóður áherslu á að hann bæri ekki ábyrgð á verkefninu þar sem hlutverk hans takmarkaðist við að útvega fjármagn.
- (20) Sýn lagði fram kvörtun hjá ESA hinn 23. febrúar 2021. Hélt Sýn því fram að greiðslur frá íslenska ríkinu til Farice hefðu ranglega verið flokkaðar sem endurgjald vegna almannahljónustu þar sem skilyrðin fyrir þjónustu sem hefur almenna efnahagslega þýðingu hefðu

aldrei verið uppfyllt. Fyrirtækið hélt því einnig fram að brot á ríkisaðstoðarreglum væri yfirstandandi í tengslum við innleiðingu nýs sæstrengs.

- (21) Hinn 23. mars 2021 sendu íslensk stjórnvöld ESA formlega tilkynningu um fyrirætlanir sínar um að veita Farice aðstoð vegna fjárfestingar í þriðja sæstrengnum, það er varðandi „ráðstöfun 2“. Hinn 26. mars 2021 samþykkti ESA hina upphaflegu ákvörðun um samþykki þar sem ráðstöfun 2 var samþykkt. Sú ákvörðun var síðar felld úr gildi með dómi EFTA-dómstólsins sem kveðinn var upp hinn 1. júní 2022 í máli E-4/21 *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*.

2.2 Ráðstöfun 1

- (22) Skv. gr. 1A í samningnum um almannajónustu frá 2018 milli Farice og fjarskiptasjóðs „samþykkja aðilar [að samningnum] að sjóðurinn muni greiða Farice endurgjald vegna sjávarbotnsrannsóknna sem framkvæma á árið 2019 vegna mögulegs ljósleiðarastrengs milli Íslands og Evrópu (Írlands) samkvæmt 12. gr. þessa samnings“.
- (23) Í 12. grein sama samnings segir einnig: „sjóðurinn hyggst gera sjávarbotnsrannsókn á leið milli Evrópu (Írlands) og Íslands vegna ljósleiðarakapals sem hugsanlega verður lagður í náninni framtíð. Farice tekur að sér framkvæmd verkefnanna sem milliliður. Tíma- og kostnaðaráætlun til bráðabirgða er lýst í 1. viðauka. Farice skal miða að því að skila endanlegri skýrslu um rannsókn á leiðum í sjó til fjarskiptasjóðs fyrir 31. desember 2019“⁽¹⁸⁾. Tímatengt gildissvið rannsóknarinnar var seinna framlengt til ársins 2021.
- (24) Samningurinn um almannajónustu frá 2018 innihélt enn fremur almenn ákvæði sem einnig áttu við um sjávarbotnsrannsóknina, t.d. 10. gr. um skilvirka starfsemi, 11. gr. um reikningshald, 13. gr. um eftirlit, 14. gr. um endurskoðun, 15. gr. um vanefndir, 16. gr. um óviðráðanleg ytri atvik, 17. gr. um skaðleysi og takmarkanir á ábyrgð, 18. gr. um undirverktöku og 19. gr. um úthlutun⁽¹⁹⁾.
- (25) Samkvæmt 1. viðauka við samninginn um almannajónustu frá 2018 var endurgreiddur kostnaður í tengslum við rannsóknina: 1) kostnaður vegna forvinnu, 2) kostnaður vegna rannsóknar, 3) kostnaður vegna rannsóknar nærri landi, 4) kostnaður vegna aðalrannsóknar (að undanskilinni rannsókn nærri landi), 5) kostnaður vegna skýrslugjafar og korta, og 6) óbeinn kostnaður. Áætlaður heildarkostnaður vegna sjávarbotnsrannsóknarinnar var metinn 1,9 milljónir EUR.
- (26) Í samræmi við samninginn tók Farice að sér rannsóknina árin 2019, 2020 og 2021⁽²⁰⁾.
- (27) Stórum hluta vinnunnar í tengslum við rannsóknina var útvistað til EGS ([...] af heildarkostnaði)⁽²¹⁾. Hvað varðar hinn útvistaða hluta reyndi Farice að fá tilboð frá öðrum aðilum á markaðinum fyrir rannsóknir, þar á meðal [...] og [...], áður en EGS varð fyrir valinu. Í febrúar 2020 átti Farice átti í viðræðum við [...]. Hins vegar varð ljóst þegar viðræðurnar stóðu yfir að ólíklegt væri að mögulegur tímarammi fyrir [...] til að framkvæma rannsóknina samræmdist heildartímaáætluninni vegna óvissu um það hvenær Farice fengi nauðsynlegt leyfi á Írlandi. Farice hitti einnig aðra hagsmunaaðila í atvinnugreininni, þar á meðal [...], á ráðstefnu Submarine Networks EMEA í London í febrúar 2020. Hins vegar urðu engir aðrir valkostir varðandi rannsóknina að veruleika í framhaldi af þessum fundum. Eftir samskipti við ýmsa fulltrúa í atvinnugreininni komst Farice að því að skip frá EGS myndi ljúka rannsókn sinni á Atlantshafi undir lok sumars árið 2020 og hefði því tíma í dagskrá sinni fyrir IRIS-rannsóknina innan efnahagslögsögu Írlands áður en það héldi áfram með annað verkefni⁽²²⁾. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum voru daggjöld EGS í samræmi við verð sem [...] gaf upp í viðræðum sem Farice átti við [...] (23) til að byrja með.

⁽¹⁸⁾ Ráðstöfun 1 felst einungis í fjármögnun sjávarbotnsrannsóknar við strendur Írlands. Önnur rannsókn, sem framkvæmd var í efnahagslögsögu Íslands, var hluti af þeim kostnaði sem var fjármagnaður með ráðstöfun 2, eins og fram kemur í tilkynningunni og útskýrt var af íslenskum stjórnvöldum í greinargerð þeirra 14. júlí 2023. Sjá einnig mgr. (41) og nmgr. (31).

⁽¹⁹⁾ Skjal nr. 1378344.

⁽²⁰⁾ Skjal nr. 1378344.

⁽²¹⁾ Skjal nr. 1378344.

⁽²²⁾ Skjal nr. 1414184.

⁽²³⁾ Skjal nr. 1414152.

- (28) Útistandandi fjárhæð [...] af heildarkostnaðinum varðaði aðallega sérfræðivinnu ráðgjafa, sem var reiknuð á grundvelli tímagjalds fyrir hvern hlutaðeigandi ráðgjafa. Sum vel skilgreind verkefni voru byggð á föstum tilboðum, til dæmis rannsókn nærri landi á Írlandi sem Geomara framkvæmdi, og undirbúningur leyfisgagna, stjórnun hagsmunaaðila og samhæfing (24).
- (29) Greiðslur fyrir vinnu þriðja aðila, til dæmis vinna EGS (25) (aðalverktaka rannsóknarinnar), voru reikningsfærðar af Farice og sendar fjarskiptasjóði á grundvelli áfallsins kostnaðar, það er á því verði sem Farice sjálf greiddi þriðju aðilum sem voru verktakar.
- (30) Vinna starfsmanna Farice var reikningsfærð á grundvelli tímagjalds, sem reiknað var út frá launakostnaði Farice fyrir starfsmennina sem komu að vinnunni við sjávarbotnsrannsóknina. Árið 2019 var tímagjaldið [...] ISK á hvern starfsmann (um það bil [...] EUR). Árið 2020 hafði tímagjaldið hækkað í um [...] ISK (um það bil [...] EUR) vegna launahækkana og aukinnar aðkomu dýrari starfsmanna (26). Auk þess innheimti Farice umsýslugjald vegna almenns umsýslukostnaðar árið 2019 sem var [...] ISK (um það bil [...] EUR). Ekkert umsýslugjald var reikningsfært vegna almenns umsýslukostnaðar árin 2020 og 2021.

2.3 Ráðstöfun 2

2.3.1 Stefna Íslands í fjarskiptum

- (31) Markmið fjarskiptastefnunnar voru meðal annars hagkvæm og skilvirk fjarskipti og það að tryggja örugga fjarskiptainnvíði (sjá mgr. (10) að framan).
- (32) Í fjarskiptastefnunni var lögð áhersla á að til þess að ná þessum markmiðum ættu þrír virkir sæstrengir að tengja Ísland við Evrópu frá mismunandi landtökustöðum.
- (33) Samkvæmt áhættumati sem Farice útbjó tengjast helstu veikleikar netsambands á Íslandi við umheiminn mannlegum mistökum, bilunum, slysum, náttúruhamförum og öðrum ófyrirséðum atburðum (27). Enn fremur aukast líkur á atvikum með aukinni lengd sæstrengjanna borið saman við styttri sæstrengi sem liggja frá Skandinavíu og Bretlandi til meginlands Evrópu. Til viðbótar eru önnur lönd á EES-svæðinu tengd helstu alþjóðlegu fjarskiptamiðstöðvum í gegnum margvísleg kerfi fjölmargra land- og/eða sæstrengja á meðan Ísland var á þeim tíma alfarið háð einungis tveimur sæstrengjum.
- (34) Samkvæmt áhættumati sem Farice útbjó myndi þriðji sæstrengurinn til viðbótar draga úr áhrifum þess að einn leiðarhluti rofnaði (28) vegna meiri fjölbreytni tengileiða. Að auki myndi viðbót þriðja sæstrengsins við kerfið auka öryggi netsambands við umheiminn um það bil tífalt. Áætlaður uppitími myndi ná 99,9993% og líkurnar á algeru sambandsleysi á 10 ára tímabili minnka í 0,2–1,5%.

2.3.2 Markmið ráðstöfunarinnar

- (35) Íslensk stjórnvöld völdu Farice til að leggja og starfrækja IRIS-sæstrenginn, það er þriðja sæstrenginn sem tengir Ísland og Evrópu. Ráðstöfun 2 varðar fjármögnun íslenska ríkisins á IRIS-sæstrengnum í gegnum áætlaða hlutafjárukningu í Farice um 50 milljónir EUR en fyrirtækið er alfarið í eigu íslenska ríkisins.
- (36) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum varð Farice fyrir valinu því það er eini aðilinn sem: i) starfrækir sæstrengi frá Íslandi til Evrópu, ii) hefur mikla reynslu af slíkri starfrækslu og iii) gat unnið hratt að því að klára verkefnið innan hins æskilega tímaramma.

(24) Skjal nr. 1414152.

(25) EGS er alþjóðlegur hópur fyrirtækja sem eru með skrifstofur í Evrópu, Ameríku, Asíu og Ástralíu. EGS veitir fjölpætta stoðþjónustu á sviði sjávarbotnsrannsókna á alþjóðlegum vettvangi og afhendir lausnir til fyrirtækja á markaði sem fást við fjarskipti, endurnýjanlega orku, olíu og gas, kortagerð og sjávarinnviði. Sjá enn fremur <http://www.egssurvey.com/>.

(26) Skjal nr. 1414152.

(27) Skjal nr. 1190004.

(28) „Rof leiðarhluta“ vísar til truflunar eða tjóns á sæstreng. Íslensk stjórnvöld hafa útskýrt að „leið“ í þessu sambandi vísi til tengingar gegnum einn sæstreng og að hver sæstrengur (það er Farice-1, DANICE og IRIS) myndi flokkast sem ein leið.

- (37) Farice er nú rekið á viðskiptalegum forsendum án fjárhagslegs stuðnings frá ríkinu ⁽²⁹⁾ og býður þjónustu á tveimur aðskildum mörkuðum: markaðinum fyrir netsamband við umheiminn („alþjóðlegur gagnaflutningsmarkaður“) og gagnaveramarkaðinum.
- (38) Meginmarkmið IRIS-verkefnisins var að auka öryggi og draga úr veikleika alþjóðlegs netsambands til og frá Íslandi. Annað markmið var að stytta stafræna vegalengd milli Íslands og Evrópu með því að draga úr umferðartöf í gagnaflutningi.
- (39) Nýi sæstrengurinn átti í meginatriðum að vera viðbót við núverandi sæstrengjainnviði. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum yrði samtengingin við nýja sæstrenginn tæknilega hlutlaus, að því tilskildu að leiðbeiningum og tilmælum væri fylgt ⁽³⁰⁾.
- (40) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum veitir Farice auk þess virkan heildsöluaðgang að kerfinu á opnum grundvelli án mismununar og verður þeim aðgangsskyldum framfylgt burt séð frá hvers kyns breytingum á eignarhaldi, stjórnun eða rekstri innviðanna.

2.3.3 Aðstoðarhæfur kostnaður

- (41) Aðstoðarhæfur kostnaður vegna ráðstöfunar 2 varðaði fjárfestingarkostnað vegna nýja sæstrengsins, kostnað vegna sjávarbotnsrannsóknar og æskilegustu lagnaleiðarinnar fyrir sæstrenginn ⁽³¹⁾, uppbyggingar landtökustaða og verkefnastjórnunar.
- (42) Mat íslenskra stjórnvalda var að kostnaðurinn við IRIS-verkefnið væri um það bil 50 milljónir EUR sem skiptist í eftirfarandi hluta:

[...]

Mynd 1: Áætlaður kostnaður IRIS-verkefnisins.

- (43) Hámarksaðstoðarhlutfallið var 100% af hinum aðstoðarhæfa kostnaði. Stjórn Farice átti að heimila hlutafjárukninguna með reglulegu millibili á uppbyggingartíma nýja sæstrengsins. Meta átti fjármögnunarbörf aðstoðarþegans með sama millibili og einungis yrði veitt fjármagn til að standa straum af tilgreindum kostnaði í gegnum hlutafjárukninguna. Veitingarvaldið myndi yfirfara útgjöld aðstoðarþegans og stýra ofgreiðslum afturvirkir með lækkun hlutafjár, eða gegnum arðgreiðslur eða eftir öðrum tiltækum leiðum.
- (44) Því yrði hlutafjárukningunni einungis beitt vegna uppbyggingar nýja sæstrengsins.
- (45) Farice undirritaði samning við fyrirtækið SubCom LLC, alþjóðlegan birgðasala ljósleiðara-sæstrengjakerfa, um lagningu IRIS-sæstrengsins eftir að hafa fengið tilboð frá þremur mismunandi birgðasölum.
- (46) Þessir þrír birgðasalar voru Subcom, Alcatel Submarine Network („ASN“) og Huawei Marine. Uppfærð staðfest tilboð bárust frá ASN og Subcom í júní 2020, þar sem landtökustaðurinn á Írlandi hafði þá verið valinn.
- (47) Eftir að hafa skoðað fyrri framlögð tilboð bað Farice ASN og Subcom um að leggja fram lokatilboð í ágúst 2020. Tilboðin innihéldu ítarlegar upplýsingar um framkvæmd verkefnisins, verkáætlanir og tímaáætlanir hvað varðar uppbyggingu og lagningu sæstrengsins.

⁽²⁹⁾ Farice fékk á árunum 2013–2018 greitt endurgjald frá fjarskiptasjóði vegna almannþjónustu með því að bjóða fjarskiptasamband milli Íslands og Evrópu í gegnum FARICE-1 og DANICE. Síðasta greiðslan á þessum grundvelli var gerð 4. október 2018.

⁽³⁰⁾ Nýi IRIS-sæstrengurinn yrði byggður á opinni kerfishögun sem þýðir að viðskiptavinir geta fengið aðgang að innviðum með því að nota eigin endabúnað. Aðgangur að innviðum getur fengist í gegnum eigin ljósleiðarapar eða hluta úr ljósleiðarapari (tíðniróf). Enn fremur er tæknin vegna notkunar á sæstrengnum stöðluð og byggist á Ethernet-tækni, sem er sú tækni sem almennt er í notkun. Einnig er í boði þróaðra viðmót í formi OTU2, OTU3 og OTU4.

⁽³¹⁾ Þetta vísar til annarra rannsókna en þeirra sem ráðstöfun 1 tekur til. Sjá einnig mgr. (23) og nmgr. (18).

- (48) Tilboð ASN nam [...] EUR og fól tillaga þess í sér að fjármögnun og undirritun samninga yrði lokið í [...] og að fyrirtækið gæti komið sæstrengnum í notkun í [...]. Tilboð Subcom nam [...] EUR og fól tillaga þess í sér að fjármögnun og undirritun samninga yrði vera lokið fyrir lok [...]. Í tilboðinu var enn fremur lagt til að sæstrengurinn yrði lagður í [...].

[...]

Mynd 2: Samanburður á tilboðum framleiðanda/uppsetningaraðila ⁽³²⁾.

- (49) Eftir að hafa farið yfir tilboðin ákvað Farice að fá Subcom, sem var með lægsta tilboðið sem nam [...] EUR, til einkaviðræðna, einnig að teknu tilliti til [...].
- (50) Hinn 11. nóvember 2022 afhenti SubCom IRIS-sæstrenginn formlega og var hann tilbúinn til notkunar 1. mars 2023 ⁽³³⁾.
- (51) Valið aðstoðarform var útfært sem hlutafjárukning að fjárhæð 50 milljónir EUR í þágu aðstoðarþegans Farice. Aðstoðarfjárhæðin var áætluð og gat komið til lækkunar á henni ef aðstoðarhæfur kostnaður reyndist lægri en áætlunin.
- (52) Hvað varðar aðra mögulega fjármálagerninga sem ráðstöfunin hefði getað falið í sér bentu íslensk stjórnvöld á að vegna ýmissa þátta sem tengjast fjárfestingunni í IRIS-sæstrengnum, sem lýst er í kafla 2.3.4 að aftan, væri lán eða ábyrgð ekki möguleg. Einkum bentu íslensk stjórnvöld á að lántaka myndi útheimta verðhækkun gagnvart viðskiptavinum Farice, sem viðskiptavinir þess myndu telja óviðunandi. Stafar þetta af því að raunhæf söluspá fyrir IRIS-sæstrenginn myndi skila neikvæðri framlegð (EBITDA) yfir allan líftíma hans, sem myndi jafnframt þýða að IRIS-sæstrengurinn gæti ekki staðið undir vaxtagreiðslum í nokkurri mynd án tekjuaukningar annars staðar, það er með verðhækkun. Hlutafjárukning sem kæmi frá markaðinum væri einnig óhugsandi þar sem markaðsfjárfestar myndu krefjast arðsemishlutfalls eigin fjár sem Farice gæti ekki staðið undir ⁽³⁴⁾. Því völdu íslensk stjórnvöld að fjármagna IRIS-verkefnið með beinni hlutafjárukningu.
- (53) Loks telja íslensk stjórnvöld að ekki væri hagkvæmt fyrir einkaaðila á markaði að ráðast í fjárfestingar í verkefninu án þess að ríkisaðstoð kæmi til. Er það vegna hins langa fjárfestingartíma, mikillar óvissu um fjölda viðskiptavina og annarra þátta sem gerðu arðsemi IRIS-verkefnisins háða mikilli óvissu (sjá nánar kafla 2.3.4).

2.3.4 Fjárfestingarrök með IRIS-verkefninu

- (54) Frá því að DANICE-strengurinn var uppbyggður hefur Farice aldrei skilað hagnaði og fyrirtækið fékk svo árum skipti greitt endurgjald frá íslenskum stjórnvöldum í gegnum samning um almannatjónustu ⁽³⁵⁾.
- (55) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum voru tekjur Farice frá viðskiptavinum, á þeim tíma er ráðstöfun 2 var tilkynnt til ESA, áætlaðar 12,6 milljónir EUR árið 2021, sem leiddi til áætlaðs hreins rekstrartaps að fjárhæð 0,4 milljónir EUR.
- (56) Stjórn Farice hefur gert rekstrarlíkan til langs tíma til að vega saman langtímarekstur og fjárfestingarþörf. Þegar ráðstöfun 2 var tilkynnt var reksturinn á núllpunkti. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum var talið mikilvægt að Farice greiddi niður skuldir af krafti á þeim 8 árum sem voru framundan, sem væri fjárfesting í endurnýjun á FARICE-1, þar sem áætlað var að líftíma FARICE-1 lyki árið 2028 og líftíma DANICE árið 2034. Áætluð heildarfjárfestingarþörf vegna nýrra sæstrengja var talin nema meira en [...] EUR, sem var byggt á hlutfallslegum kostnaði við IRIS-sæstrenginn ásamt föstum kostnaði við fjárfestingar á landi.

⁽³²⁾ Skjal nr. 1189990.

⁽³³⁾ Sjá frétt Farice á farice.is, dags. 16. mars 2023.

⁽³⁴⁾ Skjöl nr. 1189992 og 1189994.

⁽³⁵⁾ Farice fékk á árunum 2013–2018 greitt endurgjald frá fjarskiptasjóðnum vegna þjónustu í almannatjónu. Sjá nmgr. (29) að framan.

- (57) Íslensk stjórnvöld fullyrtu að vaxtarmöguleikar á innanlandsmarkaði á Íslandi, í Færeyjum og á Grænlandi væru mjög takmarkaðir, þar sem fjarskiptafyrirtæki (það er helstu viðskiptavinir Farice sem nota sæstrengina) héldu áfram að þrýsta á um lægri kostnað, þar sem lægra einingarverð kæmi á móti tekjum af aukinni seldri afkastagetu. Eini raunhæfi vaxtarmöguleikinn væri á íslenskum gagnaveramarkaði, sem fram að því hafði ekki staðið undir væntingum um vöxt. Á þeim tíma hafði Farice tekjur af gagnaveramarkaðinum sem námu [...] EUR samanborið við [...] EUR af fjarskiptafyrirtækjum á Íslandi, í Færeyjum og á Grænlandi.
- (58) Rekstrarlíkan Farice sýndi að með markmiði um [...] eiginfjárlutfall gæti fyrirtækið staðið straum af greiðslubyrði, viðhaldið fjárfestingu í tveimur sæstrengjum og starfrækt fyrirtækið með ábyrgum hætti, en hins vegar myndi fjárhagsstaðan skilja eftir mjög lítið svigrúm til verðmætasköpunar fyrir hluthafa eða til nýrra fjárfestinga, eins og í IRIS-sæstrengnum ⁽³⁶⁾.
- (59) Hvað varðar IRIS-sæstrenginn var rekstrarlíkanið í þróun ⁽³⁷⁾, en rekstrarkostnaður sæstrengsins var áætlaður um [...] EUR.
- (60) Fjárhagsleg greining í fjárfestingaráætlun fyrir IRIS-sæstrenginn sýndi að svo fjárfestingin næði [...] ⁽³⁸⁾.
- (61) Íslensk stjórnvöld lögðu áherslu á að fjárhagslega greiningin sem nefnd er að framan hafi ekki verið sett fram sem besta mögulega sviðsmyndin heldur sem tilbúið dæmi um sölu sem væri nauðsynleg svo IRIS-verkefnið næði [...], sem íslensk stjórnvöld töldu óraunhæft. Farice hafði gert raunhæfara rekstrarlíkan, [...] ⁽³⁹⁾.
- (62) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum sýndu útreikningarnir að framan hversu ólíklegt væri að viðunandi arðsemi fengist af fjárfestingunni í IRIS-verkefninu. Allar tekjuspár frá alþjóðlegum kaupendum gagnaflutningsþjónustu byggðu alfarið á getgátum en ekki markaðsrannsóknunum, viljayfirlýsingum viðskiptavina eða öðrum þáttum sem gátu lagt grunn að raunhæfu viðskiptalíkani. Engin spá fyrir fjárfestinguna myndi sem slík standast skoðun út frá spurningum venjulegrar áreiðanleikakönnunar sem einkafjárfestar myndu bera upp við mat á fjárfestingaráætluninni.
- (63) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum sýndi greiningin fram á grundvallarmarkaðsbrest á markaði fyrir alþjóðlegt netsamband til Íslands, þar sem einkafjárfestir myndi þurfa að tryggja sölu um hinn nýuppbyggða sæstreng sem væri meiri en heildarsala til alþjóðlegra gagnavera á Íslandi á þeim tíma (í gegnum tvo sæstrengi, það er FARICE-1 og DANICE) bara til þess eins að fjárfestingin yrði á núllpunkti á 25 ára tímabili.
- (64) Loks bentu íslensk stjórnvöld á að jafnvel þótt markaðsaðilar gætu fræðilega séð verið reiðubúnir til þess að fjármagna uppbyggingu nýs sæstrengs án aðkomu ríkisins, væri engin trygging fyrir því að markaðsaðilum yrði veittur aðgangur á opnum grundvelli og jafnræðisgrundvelli, sem væri nauðsynlegt svo nýi sæstrengurinn gæti uppfyllt markmið íslenskra stjórnvalda varðandi öryggi netsambands við umheiminn.

2.3.5 Fyrri áform um að leggja og reka þriðja sæstrenginn milli Íslands og Evrópu

- (65) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum hafa nokkrir hagsmunaaðilar á síðasta áratug látið í ljós áhuga á að fjárfesta í alþjóðlegri netsambandsþjónustu milli Íslands og Evrópu eða Ameríku, það er í sæstreng. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum hafa þessi verkefni einkum ekki orðið að veruleika vegna vandkvæða við að setja saman traust viðskiptalíkan fyrir slíka fjárfestingu.
- (66) Íslensk stjórnvöld fullyrða að þrjú meginatriði hafi haft neikvæð áhrif á hagkvæmniathugun verkefnanna að því marki að ekkert þeirra hafi orðið að veruleika: að leggja einn sæstreng til Íslands án þess að hafa tryggt varaleið ⁽⁴⁰⁾ er vandkvæðum bundið; smáð íslenska markaðarins er náttúruleg hindrun og tekjur frá alþjóðlegum gagnaverum eru háðar óvissu.

⁽³⁶⁾ Skjal nr. 1190006.

⁽³⁷⁾ Skjöl nr. 1189992 og 1189994.

⁽³⁸⁾ Skjal nr. 1189992.

⁽³⁹⁾ Skjal nr. 1189994.

⁽⁴⁰⁾ Varaleið felur í sér að til staðar séu margar leiðir fyrir gagnaumferð þannig að umferð gagna geti haldið áfram ef bilun verður.

- (67) Að því er varðar fyrri áform um lagningu og starfrækslu sæstrengja létu fyrirtækin Emerald og Nordic Networks í ljós áhuga á árunum 2010–2016, eins og lýst er í skýrslu íslenskra stjórnvalda frá 2018 ⁽⁴¹⁾. Áform þeirra fölust í tengingu við AEC-I sæstrenginn sem liggur á milli Ameríku og Írlands. Gerðu þessi áform ráð fyrir verulegum ríkisstyrkjum og urðu ekki að veruleika.

2.4 Kvörtunin

- (68) Hinn 23. febrúar 2021 lagði Sýn fram kvörtun hjá ESA vegna meintrar ólögmætrar ríkisaðstoðar við Farice. Kvörtunin laut, í stuttu máli, að þremur ráðstöfunum:

1. greiðslu endurgjalds vegna þjónustu sem hefur almenna efnahagslega þýðingu (e. „SGEI“) frá íslenskum stjórnvöldum til Farice vegna almannaþjónustukvaðar um veitingu netsambands við útlönd fyrir rafræn fjarskipti („SGEI-ráðstöfunin“),
2. greiðslu endurgjalds til Farice fyrir að annast sjávarbotnsrannsókn sem milliliður við undirbúning mögulegrar uppbyggingar IRIS-sæstrengsins, það er ráðstöfun 1, og
3. brot á kyrrstöðuskyldu í tengslum við innleiðingu IRIS-sæstrengsins, það er ráðstöfun 2.

- (69) Var það einungis ráðstöfun 2 sem var efni ákvörðunar um upphaflegt samþykki sem felld var úr gildi og dóms EFTA-dómstólsins í máli E-4/21. Vegna tengsla milli ráðstöfunar 1 og ráðstöfunar 2 voru báðar ráðstafanirnar hluti af þeirri formlegu rannsókn sem byrjaði með ákvörðuninni um að hefja rannsókn. SGEI-ráðstöfunin var meðhöndluð sérstaklega ⁽⁴²⁾. Ráðstöfun 1 og 2 eru aftur á móti efni þessarar ákvörðunar.

- (70) Að því er varðar ráðstöfun 1 hélt Sýn því fram að Ísland hefði, samkvæmt samningnum um almannaþjónustu frá 2018, samþykkt að greiða Farice endurgjald vegna sjávarbotnsrannsóknar sem átti að fara fram árið 2019. Tímatengt gildissvið rammi rannsóknarinnar var síðar framlengt (sjá kafla 2.2 að framan).

- (71) Sýn hélt því fram í kvörtun sinni að endurgjaldið vegna sjávarbotnsrannsóknarinnar uppfyllti ekkert viðmiðið fyrir þjónustu í almannaþágu (SGEI), hvort sem litið væri til Altmark-skilyrðanna ⁽⁴³⁾, SGEI-ákvörðunarinnar eða SGEI-reglurammans ⁽⁴⁴⁾. Hélt Sýn því einkum fram að sjávarbotnsrannsókn gæti ekki talist vera þjónusta í almannaþágu, og jafnvel þótt svo væri, hefðu engar viðmiðunarreglur verið staðfestar fyrir útreikning á endurgjaldi fyrir slíka þjónustu.

- (72) Hvað ráðstöfun 2 varðar fullyrti Sýn í kvörtun sinni að íslensk stjórnvöld virtust hafa falið Farice innleiðingu á nýjum sæstreng fjármögnuðum af ríkinu. Að mati Sýnar fól þetta í sér brot á ríkisaðstoðarreglum sem gilda innan EES. Sýn hafði ekki vitneskju um að á þeim tíma er kvörtunin var lögð fram áttu ESA og íslensk stjórnvöld í forviðræðum, sem fara fram í aðdraganda formlegrar tilkynningar, varðandi innleiðingu IRIS-sæstrengsins ⁽⁴⁵⁾.

- (73) Því hélt Sýn því fram að aðgerðir íslenskra stjórnvalda í tengslum við innleiðingu IRIS-sæstrengsins, þar á meðal greiðsla fyrir sjávarbotnsrannsókn á grundvelli almannaþjónustukvaða, fælu í sér brot á ríkisaðstoðarreglum EES sem kallaði á aðgerðir af hálfu ESA.

2.5 Hin upphaflega ákvörðun um samþykki

- (74) Hinn 26. mars 2021 samþykkti ESA hina upphaflegu ákvörðun um samþykki þar sem niðurstaðan var að ráðstöfun 2, það er hlutafjárukning Farice til að fjármagna fjárfestingu í IRIS-sæstrengnum, væri ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. En þar sem ESA taldi hins vegar að enginn vafi léki á því að ráðstöfun 2 væri samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins ákvað eftirlitsstofnunin að hreyfa ekki andmælum við innleiðingu ráðstöfunar 2.

⁽⁴¹⁾ <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=b83cf908-1e33-11e8-9425-005056bc4d74>.

⁽⁴²⁾ Sjá bréf ESA dags. 18. apríl 2023.

⁽⁴³⁾ Dómur kveðinn upp 24. júlí 2003, *Altmark*, mál C-280/00, EU:C:2003:415, 87.–93. mgr.

⁽⁴⁴⁾ Rammi fyrir ríkisaðstoð í formi endurgjalds fyrir almannaþjónustu (Stjtið. L 161, 13.6.2013, bls. 12, og EES-viðbætur nr. 34, 13.6.2013, bls. 1).

⁽⁴⁵⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 67. mgr.

- (75) ESA benti á að samrýmanleiki ríkisaðstoðar varðandi uppbyggingu breiðbandsneta væri venjulega metinn á grundvelli leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 ⁽⁴⁶⁾. Hins vegar taldi ESA að þar sem ráðstöfunin beindist sérstaklega að öryggisatriðum vegna skorts á landfræðilegri fjölbreytni félli hún utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014. ESA sagði að eftirlitsstofnunin myndi engu að síður beita meginreglum leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 með hliðstæðum hætti að því marki sem þær ættu við, þar sem þær væru ítarlegasta fyrirbyggjandi leiðsögnin við mat á því hvort ríkisaðstoð í þágu breiðbandsinnviða væri samrýmanleg EES-samningnum.
- (76) Skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins er ESA heimilt að lýsa „aðstoð til að greiða fyrir þróun ákveðinna greina efnahagslífsins eða ákveðinna efnahagssvæða enda hafi hún ekki svo óhagstæð áhrif á viðskiptaskilyrði að stríði gegn sameiginlegum hagsmunum“ samrýmanlega framkvæmd EES-samningsins. Því verður ríkisaðstoðinni í fyrsta lagi, svo hægt sé að lýsa yfir að hún sé samrýmanleg, að vera ætlað að greiða fyrir uppbyggingu tiltekinna atvinnustarfsemi eða tiltekinna efnahagssvæða og, í öðru lagi, má aðstoðin ekki hafa svo óhagstæð áhrif á viðskiptaskilyrði að stríði gegn sameiginlegum hagsmunum ⁽⁴⁷⁾.
- (77) ESA fer yfir það samkvæmt fyrsta skilyrðinu hvernig aðstoðin greiðir fyrir uppbyggingu tiltekinna atvinnustarfsemi eða efnahagssvæða. Samkvæmt öðru skilyrðinu vegur ESA saman jákvæð áhrif aðstoðarinnar fyrir þróun umræddrar starfsemi eða svæða og neikvæð áhrif hennar með tilliti til röskunar á samkeppni og óhagstæðra áhrifa á viðskipti (það er framkvæmir jafnvægispróf).
- (78) Að því er varðar fyrsta skilyrðið komst ESA að þeirri niðurstöðu að ráðstöfun 2 greiddi fyrir uppbyggingu á markaði fyrir alþjóðlega gagnaflutningsþjónustu sérstaklega og á mörkuðum fyrir rafræna fjarskiptaþjónustu almennt. Enn fremur taldi ESA að val á Farice sem eiganda og rekstraraðila IRIS-sæstrengsins, og val á framleiðanda sæstrengsins og aðila til að annast uppsetningu sæstrengsins, væri undanþegið viðeigandi ákvæðum útboðsréttar EES, sem hafa verið innleidd á Íslandi með lögum um opinber innkaup ⁽⁴⁸⁾. Þá hafði ESA enga ástæðu til að ætla að ráðstöfunin fæli í sér brot á öðrum viðeigandi ákvæðum EES-réttar.
- (79) Varðandi annað skilyrðið var það niðurstaða ESA að sú aðstoð sem veitt væri með ráðstöfun 2 takmarkaðist við það sem nauðsynlegt væri til að ná markmiði hennar og hún væri því í samræmi við meðalhóf. ESA byggði þessa niðurstöðu meðal annars á því að fjárhæð aðstoðarinnar takmarkaðist við raunkostnað ráðstöfunarinnar og væri háð eftirliti eftirá.
- (80) Enn fremur taldi ESA að ráðstöfun 2 myndi ekki hafa veruleg áhrif á samkeppnishæfni á öðrum EES-mörkuðum í samanburði við Ísland þar sem fjárfesting í IRIS-sæstrengnum væri út af fyrir sig ólíkleg til að breyta verulega gangverki viðskipta innan EES á viðkomandi markaði.
- (81) Hvað varðar hugsanleg áhrif á gagnaveramarkaðinn benti ESA á að sá markaður væri ekki einn heildstæður markaður fyrir alþjónustu þar sem stafrænar þarfir fyrirtækja væru mjög háðar þeim forritum sem hýst væru og rekin í gagnaverunum. ESA benti einnig á að þótt gagnaver gætu verið líklegri til að fjárfesta í verkefnum á Íslandi vegna aukinnar getu og öryggis alþjóðlega fjarskiptanetsins í framhaldi af uppbyggingu þriðja sæstrengsins væri það einungis einn af mörgum þáttum sem hefðu áhrif á slíka ákvörðun. Önnur atriði svo sem raforkuverð, stofnkostnaður og reglugerðarumhverfi hefðu einnig áhrif á slíkar ákvarðanir. Taldi ESA að ráðstöfun 2 hefði ekki breytt þessum þáttum.
- (82) Því komst ESA að þeirri niðurstöðu að íslensk stjórnvöld hefðu sýnt fram á að félagslegur og efnahagslegur ávinningur af ráðstöfun 2 vægi þyngra en hugsanleg neikvæð áhrif á samkeppni

⁽⁴⁶⁾ Leiðbeinandi reglur ESA um beitingu ríkisaðstoðarreglna í tengslum við hraða útbreiðslu breiðbandsneta (Stjtið. ESB L 135, 8.5.2014, bls. 49, og EES-viðbætur nr. 27, 8.5.2014, bls. 1) („leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014“).

⁽⁴⁷⁾ Dómur kveðinn upp 22. september 2020, *Austurriki gegn framkvæmdastjórninni (Hinkley Point C)*, mál C-594/18 P, EU:C:2020:742, 18.–20. mgr.

⁽⁴⁸⁾ Lög um opinber innkaup nr. 120/2016.

eða viðskipti milli samningsaðilanna, að teknu tilliti til þeirra verndarráðstafana sem gripið var til í því skyni að lágmarka slík neikvæð áhrif.

2.6 Dómur EFTA-dómstólsins í máli E-4/21

- (83) Hinn 1. júní 2022 felldi EFTA-dómstóllinn úr gildi hina upphaflegu ákvörðun um samþykki fyrir ráðstöfun 2. Var það niðurstaða dómstólsins að ESA hefði átt að hefja formlega rannsókn þar sem eftirlitsstofnunin hafði á þeim tíma undir höndum upplýsingar og sönnunargögn sem hefðu hlutlægt séð átt að vekja upp efasemdir eða veruleg vandkvæði að því er það varðar hvort hlutafjáraukningin til að fjármagna lagningu IRIS-sæstrengsins væri samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins ⁽⁴⁹⁾.
- (84) Einkum var það niðurstaða EFTA-dómstólsins að ESA hefði haft vitneskju um skjöl sem gáfu tilefni til efasemda varðandi upplýsingar sem eftirlitsstofnunin hafði og byggði á í hinni upphaflegu ákvörðun um samþykki, en samt bara gert einfalda skoðun á þeim upplýsingum sem íslensk stjórnvöld höfðu lagt fram. Þessi skjöl tengdust meðal annars kvörtun Sýnar frá 23. febrúar 2021 og viðaukum við hana. Sérstaklega benti dómstóllinn á tilvist óháðrar sérfræðiskýrslu þar sem tillögur Sýnar og Farice um þriðja sæstrengsverkefnið voru bornar saman (sem Sýn og Farice höfðu lagt fram í tengslum við ráðstöfun 2), og tölvupóst dags. 29. maí 2020 varðandi vangetu Sýnar til að staðfesta verðin í tillögu sinni ⁽⁵⁰⁾. Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að með því að afla ekki frekari upplýsinga um hvort Sýn gæti raunverulega staðfest verðin af sinni hálfu, eða hvort fyrirtækinu hefði verið gefinn kostur á því, hefði ESA látið hjá líða að uppfylla skyldu sína til að framkvæma vandaða og óhlutdræga rannsókn á hinni tilkynntu ráðstöfun svo hún hefði fyllstu og áreiðanlegustu upplýsingar undir höndum ⁽⁵¹⁾. Dómstóllinn benti einnig á að jafnvel þó að deila mætti um, til dæmis, hvort tillaga Sýnar hefði verið hagkvæmari, hefði skýrslan þar sem tilboðin voru borin saman, ásamt öðrum þáttum eins og hugsanlegum keppinautum á heildsölumarkaði fyrir netsamband við útlönd, opinberu samráði við hagsmunaaðila og aðgangshindrunum á þeim markaði, átt að hafa áhrif á mat ESA ⁽⁵²⁾.
- (85) Enn fremur taldi dómstóllinn að Sýn hefði reynt að komast inn á markaðinn fyrir alþjóðlega netsambandsþjónustu samkvæmt þeim upplýsingum sem ESA hafði aðgang að (eða upplýsingar um samskipti Sýnar og íslenskra stjórnvalda á tímabilinu 2018–2020 hvað varðar áhuga Sýnar á þriðja sæstrengnum). Dómstóllinn vakti athygli á því að engu að síður hefði ESA ekki tekið tillit til þátta eins og hugsanlegra keppinauta á heildsölumarkaði fyrir netsamband við útlönd, opinbers samráðs hagsmunaaðila eða aðgangshindrana að þeim markaði í hinni upphaflegu ákvörðun um samþykki ⁽⁵³⁾.
- (86) Loks taldi dómstóllinn að ESA hefði ekki rökstutt nægilega niðurstöðu sína um að tilkynnta aðgerðin (það er ráðstöfun 2) félli utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 og jafnvel þótt ESA hefði tekið fram að eftirlitsstofnunin myndi beita þeim á grundvelli hliðstæðu þar sem við ætti fann dómstóllinn fá, ef nokkur, merki þess að meginreglum leiðbeininganna hefði í raun verið beitt. Dómstóllinn benti enn fremur á að burt séð frá því hvort ráðstöfunin félli utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 gætu þær engu að síður veitt gagnlega leiðsögn um atriði sem skiptu máli við mat á samrýmanleika aðstoðar almennt ⁽⁵⁴⁾.
- (87) Komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu á grundvelli ofangreinds, meðal annars, að fyrir hendi væru samfelld og hlutlæg sönnunargögn sem sýndu að ESA hefði samþykkt hina upphaflegu ákvörðun þrátt fyrir að efasemdir væru til staðar. Þar af leiðandi felldi dómstóllinn úr gildi hina upphaflega ákvörðun um samþykki.

2.7 Ákvörðunin um að hefja rannsókn

⁽⁴⁹⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA* mál E-4/21, 78. mgr.

⁽⁵⁰⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 66.–67. mgr. og 77. mgr.

⁽⁵¹⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 68. mgr.

⁽⁵²⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 77. mgr.

⁽⁵³⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 76. mgr.

⁽⁵⁴⁾ Dómur kveðinn upp 1. júní 2022, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 72.–75. mgr.

- (88) Hinn 8. mars 2023 ákvað ESA að hefja formlega rannsókn á tveimur fyrrnefndum aðstoðar-ráðstöfunum sem gerðar voru í þágu Farice í tengslum við uppbyggingu IRIS-sæstrengsins, það er ráðstöfunum 1 og 2.
- (89) Að því er varðar ráðstöfun 1 lýsti ESA því yfir að eftirlitsstofnunin hefði efasemdir um að ráðstöfunin, fæli hún í sér ríkisaðstoð, væri samrýmanleg EES-samningnum. ESA benti á þá staðreynd að íslensk stjórnvöld hefðu haldið því fram að ráðstöfunin teldist ekki endurgjald vegna almannajónustu, og að engin önnur rök hefðu verið færð fram varðandi mögulegan samrýmanleika ráðstöfunar 1.
- (90) Hvað varðar ráðstöfun 2 lýsti ESA því yfir að eftirlitsstofnunin gæti ekki á því stigi komist að niðurstöðu um að hvaða marki leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 giltu um mat á samræmi ráðstöfunarinnar.
- (91) Enn fremur lét ESA í ljós efasemdir um það hvort neikvæð áhrif ráðstöfunar 2 á samkeppni og viðskipti væru nægilega takmörkuð, hvort markaðsbresturinn sem ráðstöfuninni var ætlað að mæta væri skýrlega til staðar og hvort aðstoðin væri á heildina litið í samræmi við meðalhóf, og þar af leiðandi hvort ráðstöfunin væri samrýmanleg EES-samningnum.

3 Athugasemdir íslenskra stjórnvalda um ákvörðunina um að hefja rannsókn og um umsagnir þriðju aðila

3.1 Athugasemdir varðandi ráðstöfun 1

- (92) Íslensk stjórnvöld halda því fram að endurgjald vegna framkvæmdar á sjávarbotns-rannsókninni hafi ekki verið Farice til hagsbóta í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Íslensk stjórnvöld benda á þá staðreynd að fjárhagsleg staða Farice hafi ekki batnað vegna sjávarbotnsrannsóknarinnar. Rannsóknin var verkefni Farice og var hún reikningsfærð á grundvelli áfallsins kostnaðar og niðurstöður rannsóknarinnar voru að fullu í eigu fjarskiptasjóðsins.
- (93) Íslensk stjórnvöld halda því enn fremur fram að verkefnið sem fólst í framkvæmd sjávarbotnsrannsóknarinnar hafi verið falið Farice í samræmi við venjulegar markaðsaðstæður. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum mynda gr. 1A, 12. gr. og 1. viðauki í samningnum um almannajónustu frá 2018 aðskilinn þjónustusamning sem gerður var á markaðskjörum. Fjarskiptasjóður bar sig að eins og markaðsaðili og Farice hefði hlotið sama efnahagslega ávinning við venjulegar markaðsaðstæður að því er varðar ráðstöfun 1.
- (94) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum voru greiðslur vegna vinnu þriðja aðila, svo sem vinnu EGS við sjávarbotnrannsóknina ([...] af heildarkostnaði), reikningsfærðar miðað við kostnað sem féll til hjá Farice, og vinna starfsmanna Farice var reikningsfærð á grundvelli tímagjalds. Þar að auki innheimti Farice umsýslugjald vegna almenns umsýslukostnaðar.
- (95) Íslensk stjórnvöld benda á að skýrleiki í skýrslugjöf til sjóðsins hafi verið lykilatriði og að íslensk stjórnvöld hafi veitt Farice skýra hvatningu til að halda kostnaði í samræmi við það sem venjulegt teldist í greininni.
- (96) Íslensk stjórnvöld telja enn fremur að ráðstöfun 1 hafi hvorki raskað né verið til þess fallin að raska samkeppni né hafi hún haft nokkur áhrif á viðskipti þar sem ráðstöfunin veitti Farice ekki sterkari samkeppnisstöðu en fyrirtækið hefði haft ef það hefði ekki tekið að sér rannsóknina.

3.2 Athugasemdir varðandi ráðstöfun 2

3.2.1 Beiting leiðbeininganna um breiðbandsnet

- (97) Íslensk stjórnvöld halda því fram að ráðstöfun 2 falli bæði utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 og leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2023 ⁽⁵⁵⁾ og að ráðstöfunin skuli metin beint á grundvelli c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins.
- (98) Íslensk stjórnvöld telja brýnt að litið sé til þess að markmið ráðstöfunar 2 lúti að auknum varaleiðum, öryggi og styrkleika alþjóðlegs netsambands til og frá Íslandi, en ekki að framboði á breiðbandi fyrir almenning eða á svæðum þar sem aðgangur er lakur. Íslensk stjórnvöld benda á að framboð á og aðgangur að háhraðabreiðbandi á Íslandi sé til staðar í ríku mæli og jafnvel afskekkt svæði njóti trausta og öruggra háhraðabreiðbandstenginga.
- (99) Enn fremur vísa íslensk stjórnvöld til 1. kafla (Inngangur) í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, þar sem bent er á þýðingu almenns aðgangs að breiðbandstengingum sem sé þungamiðjan í meiriháttar stefnumótunaráætlunum ESB, svo sem stefnumörkun Evrópusambandsins fyrir Evrópu 2020 og framtaksverkefninu stafrænni áætlun fyrir Evrópu.
- (100) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum miða þessi framtaksverkefni fyrst og fremst að því að tryggja aðgang almennings að hágæðabreiðbandsþjónustu á svæðum þar sem markaðsaðstæður eru óhagstæðar. Er þetta í grundvallaratriðum frábrugðið markmiði IRIS-verkefnisins, sem sé að bregðast við veikleikum og öryggisþáttum varðandi netsamband við umheiminn á Íslandi í heild sinni.
- (101) Að mati íslenskra stjórnvalda eru leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 og 2023 báðar örjúfanlegur partur af þessum stóru stefnumarkandi framtaksverkefnum og beri að túlka þær samkvæmt því.
- (102) Þá telja íslensk stjórnvöld ljóst af texta leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 að þær varði eingöngu uppbyggingu á grunnkerfum og næstu kynslóðar háhraðaaðgangsneta („NGA“) á sviði breiðbandstenginga ⁽⁵⁶⁾. Ákvæði 52.–54. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014 varða tækni og eiginleika netkerfa sem teljast til grunnkerfa og NGA-netkerfa. Í 56. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 er viðurkennt að í sumum tilfellum geti ríki ákveðið að fjármagna svonefnd næstu kynslóðar háhraðaaðgangsneta, það er greinanet sem ná ekki til endanotandans. Hins vegar, eins og einnig er ljóst af skilgreiningunni í II. viðauka við leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014, er greinanet sá hluti netkerfisins sem tengir aðgangsnetið við stofnnetið en ekki stofnnetið sjálft. Því falla stofnnet, samkvæmt íslenskum stjórnvöldum, svo sem sæstrengir fyrir netsamband við útlönd, ekki undir hugtakið greinanet og þau falla því utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014.
- (103) Enn fremur benda íslensk stjórnvöld á að ESA njóti viðtæks svigrúms til mats við beitingu c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins, en beiting ákvæðisins felist í flóknu mati á efnahagslegum og félagslegum þáttum ⁽⁵⁷⁾.
- (104) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum leiðir það af almennum meginreglum EES-réttar, og einkum meginreglunni um vernd lögmætra væntinga, að gildissvið leiðbeininga ESA skuli ekki túlkað rýmra en leiða má með skýrum hætti af samhengi þeirra. Þar af leiðandi, og með vísan til þess að leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 taki ekki með skýrum hætti til ráðstafana eins og þeirra sem mat er lagt á í þessu máli, telja íslensk stjórnvöld að túlka beri leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 þannig að þær taki ekki til ráðstöfunar 2, sem ætti þess í stað að meta beint á grundvelli c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins.

⁽⁵⁵⁾ Sjá ákvörðun ESA nr. 004/23/COL um breytingu á efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar með innleiðingu nýrra leiðbeininga um ríkisaðstoð vegna uppbyggingar breiðbandsneta (Stjtið. ESB L 214, 31.8.2023, bls. 177, og EES-viðbætur nr. 61, 31.8.2023, bls. 1) („leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2023“).

⁽⁵⁶⁾ NGA-net eru skilgreind í II. viðauka við leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 sem: „Aðgangsneta sem byggjast að öllu eða einhverju leyti á ljóstækni eiginleikum einingum og gera kleift að veita breiðbandsþjónustu með betri eiginleikum en þeim sem einkenna þjónustuna sem veitt er um núverandi hefðbundin breiðbandsnet“.

⁽⁵⁷⁾ Vísuðu íslensk stjórnvöld hvað þetta varðar til dóms sem kveðinn var upp 11. september 2008, *Býskaland og aðrir gegn Kronofrance*, sameinuð mál C-75/05 P og C-80/05 P, EU:C:2008:482, 59. mgr., og dóms sem kveðinn var upp 5. mars 2015, *Banco Privado Português og Massa Insolvente do Banco Privado Português*, mál C-667/13, EU:C:2015:151, 67. mgr.

- (105) Ísland bendir enn fremur á að samþykkt leiðbeininga leysi ESA ekki undan þeirri skyldu sinni að rannsaka þær sérstöku aðstæður sem EES-ríki getur borið fyrir sig í ákveðnu máli í því skyni að fara fram á að mál sé metið beint á grundvelli c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Þar af leiðandi geti ESA við sérstakar aðstæður heimilað aðstoð sem vikur frá þessum leiðbeiningum ⁽⁵⁸⁾.
- (106) Þar af leiðandi, komist ESA engu að síður að þeirri niðurstöðu að ráðstöfunin falli innan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014, ætti eftirlitsstofnunin samt sem áður að taka tillit til þess sértæka og augljósa munar sem er á þeirri ráðstöfun sem verið er að meta og ráðstöfunum sem leiðbeiningarnar gilda venjulega um, það er uppbyggingu breiðbandsneta á svæðum sem búa við lakan aðgang.
- (107) Hvað sem því líður telja íslensk stjórnvöld að ráðstöfun 2 samrýmist leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, af þeim ástæðum sem raktar eru hér á eftir.

3.2.2 Samræmi við reglur EES-réttar (tilskipunin um opinber innkaup)

- (108) Skv. 10. gr. íslenskra laga um opinber innkaup, sem innleiðir 8. gr. tilskipunar um opinber innkaup ⁽⁵⁹⁾, gilda lögín ekki um opinbera samninga sem hafa það að meginmarkmiði að gera kaupendum kleift að bjóða upp á eða hagnýta opinber fjarskiptanet, eða bjóða almenningi eina eða fleiri tegundir rafrænnar fjarskiptajónustu.
- (109) Íslensk stjórnvöld telja að IRIS-sæstrengurinn varði rekstur á opinberu fjarskiptaneti og falli því undir undanþáguna sem kveðið er á um í 10. gr. íslenskra laga um opinber innkaup.
- (110) Íslensk stjórnvöld benda á í því samhengi á að Farice sé faggiltur rekstraraðili á sviði fjarskipta og með almennt leyfi til reksturs rafrænna fjarskiptaneta og veitingar rafrænnar fjarskiptajónustu.
- (111) Enn fremur liggi skýrt fyrir í stjórnsýsluframkvæmd Fjarskiptastofu á Íslandi að sæstrengir Farice falli undir hugtakið opinbert fjarskiptanet.

3.2.3 Ákvæði leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 – c-liður 74. mgr.

- (112) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum væri engin þörf á að efna til útboðs, jafnvel þótt leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014 yrði beitt í málinu, þar sem eftirfarandi skilyrði sem talin eru upp í neðanmálsgrein 91 við c-lið 74. mgr. leiðbeininganna eru uppfyllt:
- aðilar sem annast rekstur á neti í opinberri eigu skulu takmarka starfsemi sína við styrkt svæði sem skilgreind eru fyrirfram og ekki færa starfsemi sína út til annarra svæða sem þykja arðbær,
 - opinberi aðilinn skal takmarka starfsemi sína við viðhald á óvirka hluta kerfisins og það að veita aðgang að því, en ekki taka þátt í samkeppni á smásölustigum við aðila sem annast rekstur í ábataskyni, og
 - tryggja skal að reikningar yfir fjármagn sem notað er fyrir rekstur netanna séu aðskildir reikningum yfir annað fjármagn sem opinberi aðilinn hefur yfir að ráða.

⁽⁵⁸⁾ Íslensk stjórnvöld vísuðu í þessu sambandi til dóms sem kveðinn var upp 8. mars 2016, *Grikkland gegn framkvæmdastjórninni*, mál C-431/14 P, EU:C:2016:145, 72. mgr., og dóms sem kveðinn var upp 19. júlí 2016, *Kotnik og aðrir*, mál C-526/14, EU:C:2016:570, 41. og 43. mgr. Þótt dómarnir varði beitingu b-liðar 3. mgr. 107. gr. Sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins (TFEU), telja íslensk stjórnvöld að beita megi svipuðum röksemdum varðandi c-lið 3. mgr. 107. gr. TFEU, sbr. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins.

⁽⁵⁹⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/24/ESB frá 26. febrúar 2014 um opinber innkaup og um niðurfellingu á tilskipun 2004/18/EB (Stjtið. ESB L 94, 28.3.2014, bls. 65, og EES-viðbætur nr. 27, 12.5.2016, bls. 1057 (Ísland), og nr. 84, 13.12.2018, bls. 556 (Noregur), sem tekin var upp í EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 97/2016 (Stjtið. ESB L 300, 16.11.2017, bls. 49, EES-viðbætur nr. 73, 16.11.2017, bls. 53) („tilskipunin um opinber innkaup“).

- (113) Að því er varðar fyrsta skilyrðið leggja íslensk stjórnvöld áherslu á að Farice starfi eingöngu á markaði fyrir alþjóðlegt netsamband milli Íslands og Evrópu og viðskiptastarfsemi þess takmarkist við það landfræðilega svæði. Enn fremur hafi Farice engin áform um, né sé það stefna fyrirtækisins, að útvíkka starfsemina til annarra svæða eða markaða.
- (114) Að því er varðar annað skilyrðið halda íslensk stjórnvöld því fram að Farice starfi eingöngu á heildsölumarkaði. Farice stundi enga smásöluþjónustu eða eigi í samkeppni við aðila sem annast rekstur í ábataskyni. Söluvara Farice sé tryggð bandvidd frá punkti A á Íslandi til punkts B í útlöndum.
- (115) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum er IRIS-sæstrengurinn „opið sæstrengskerfi“. Farice veitir öllum aðilum jafnan og opinn aðgang.
- (116) Farice er skylt að fylgja öllum viðeigandi lögum og reglugerðum sem varða hlutverk þess sem fagglits rekstraraðila á sviði fjarskipta, þar á meðal meginreglum um opinn aðgang og jafnræði milli flokka þjónustuveitenda og meginreglunni um tæknilegt hlutleysi.
- (117) Að því er varðar þriðja skilyrðið halda íslensk stjórnvöld því fram að IRIS-verkefnið sé aðskilið frá annarri viðskiptastarfsemi Farice í bókhaldi fyrirtækisins. Ríkisaðstoðin var skýrlega aðskilin frá öðrum fjármunum Farice og eingöngu notuð á móti kostnaði sem féll til við að leggja IRIS-sæstrenginn. Beinn rekstrarkostnaður IRIS-sæstrengsins er skýrlega auðkenndur í bókhaldi Farice. Kostnaði vegna sameiginlegrar þjónustu (til dæmis launakostnaði) er hægt að úthluta samkvæmt hlutfallslegri ábyrgð á IRIS-sæstrenginn. Tekjur af IRIS-sæstrengnum eru skýrt auðkennanlegar, annað hvort með beinum samningum um sölu á þjónustu um sæstrenginn eða með úthlutun tekna, samkvæmt hlutfallslegri ábyrgð, af þjónustu sem notar alla sæstrengi Farice (til dæmis fyrir tengingar við internetgáttir („IP-transit“ þjónustu)).
- (118) Íslensk stjórnvöld halda því enn fremur fram að Farice hafi skuldbundið sig til bókhaldslegs aðskilnaðar milli rekstrar IRIS-sæstrengsins og annars rekstrar, annað hvort með beinni úthlutun kostnaðar og tekna eða úthlutun samkvæmt hlutfallslegri ábyrgð til að geta gert grein fyrir IRIS-sæstrengnum og öðrum sæstrengjum með aðskildum hætti ⁽⁶⁰⁾.

3.2.4 Hvatningaráhrif og nauðsyn aðstoðar

- (119) Íslensk stjórnvöld benda á að staðfest sé í dómaframkvæmd að telja megi íhlutun ríkisins nauðsynlega þegar markaðsöfl geta ekki ein og sér komið því til leiðar að tryggt sé að markmiðum aðildarríkis sem tengjast almannahagsmunum sé náð í tæka tíð, jafnvel þótt markaðurinn sem slíkur geti ekki talist vera að breyta.
- (120) Íslensk stjórnvöld halda því fram að lagning þriðja sæstrengsins hafi verið talin einn mikilvægasti þáttur þeirrar fjarskiptaáætlunar sem lögð var fram á Alþingi árið 2018, og að eftir samþykkt hennar árið 2019 hafi verið æskilegt að verkefnið yrði að veruleika eins fljótt og auðið væri.
- (121) Stjórnvöld halda því fram að fjárfestingin sem stutt var við með ráðstöfun 2 hefði ekki farið fram án ríkisaðstoðar. Í því samhengi benda íslensk stjórnvöld á að allar tillögur einkageirans, þar á meðal tillaga Síonar, hafi reitt sig á fjármagn af hálfu ríkisins.
- (122) Að því er varðar tilboð Síonar um annað sæstrengsverkefni, telja íslensk stjórnvöld ljóst af tillögu Síonar til fjarskiptasjóðsins, eins og staðfest var í sérfræðiskýrslunni, að umrætt tilboð hafi ekki falið í sér tilboð af hálfu Síonar um að leggja og reka sæstreng til og frá Íslandi, heldur hafi frekar verið um að ræða tilboð Síonar um að íslensk stjórnvöld myndu „taka yfir“ ⁽⁶¹⁾ verkefnið gegn greiðslu að fjárhæð [...] EUR til Síonar, en verkefnið átti (að því er fullýrt er) að vinnast í félagi við Vodafone. Afstaða Vodafone til slíks samstarfs var hins vegar

⁽⁶⁰⁾ Skjal nr. 1378334.

⁽⁶¹⁾ Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum voru nánari útfærslur á slíkri „yfirtöku“/„afhendingu“ verkefnisins, þar á meðal að hvaða marki Sýn og/eða Vodafone myndu fara með hlutverk við innleiðingu þess, efni viðræðna milli Síonar og Farice, til dæmis vorið 2020.

óþekkt, þar sem fyrirtækið var aldrei hluti af nokkrum viðræðum við íslensk stjórnvöld, né lýsti það yfir nokkrum áformum við stjórnvöld um að eiga eða starfrækja sæstrenginn.

- (123) Enn fremur var „afhending“ verkefnisins til íslenska ríkisins háð því skilyrði að gerðar yrðu grundvallarbreytingar á viðskiptalíkani Farice og á íslenskum markaði fyrir þjónustu í tengslum við netsamband við útlönd, þar á meðal breytingar á einmitt þeim þáttum sem ákvarða verð til veitenda á sviði fjarskipta á innanlandsmarkaði, þar með talið verð til Sýnar.
- (124) Í kjölfar sérfræðiskýrslunnar áttu sér stað umtalsverð samskipti milli íslenskra stjórnvalda, Farice og Sýnar til að ræða verkefnin tvö, þar á meðal mögulega yfirtöku á verkefni Sýnar með fyrirvara um staðfestingu, til dæmis á verðum ⁽⁶²⁾.
- (125) Sýn staðfesti loks með bréfi til fjarskiptasjóðs dags. 22. maí 2020 að verð frá lykilbirgðasalanum varðandi verkefnið væru útrunnin og að Sýn gæti ekki lengur ábyrgst þau verð sem fram komu í upplýsingum í sérfræðiskýrslunni ⁽⁶³⁾. Sýn gerði þó ljóst að fyrirtækið hygðist taka upp viðræður að nýju og fá ný verð.
- (126) Í kjölfarið úthlutuðu íslensk stjórnvöld Farice verkefninu, þar sem íslensk stjórnvöld töldu nauðsynlegt að ekki yrðu frekari tafir á því.

3.2.5 Aðstoðarráðstöfunin sé viðeigandi

- (127) Varðandi það hvort ráðstöfunin sé viðeigandi, þá halda íslensk stjórnvöld því fram að Farice gæti ekki hækkað verð á núverandi tengingum til viðskiptavina sinna á Íslandi og að hvers kyns hugsanleg tekjuaukning af sölu til alþjóðlegra viðskiptavina byggist alfarið á spám. Farice hefði því ekki getað fjármagnað IRIS-sæstrenginn með lánnum sama hversu hagstæð kjör slíkrar fjármögnunar kynnu að verða.

3.2.6 Meðalhófaðstoðarinnar – kortlagning og greining

- (128) Hvað varðar kröfuna um ítarlega kortlagningu og greiningu, sem sett er fram í a-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, benda íslensk stjórnvöld á að upplýsingar um fyrirliggjandi innviði tengda sæstrengjum á Íslandi séu opinberar og vel kunnar öllum hagsmunaaðilum á Íslandi. Eigi það jafnt við um á landi og á sjó, sem og innlenda og alþjóðlega hluta kerfisins á Íslandi fyrir netsamband við umheiminn.
- (129) Íslensk stjórnvöld benda á þá staðreynd að Farice hafi gert áhættumat þar sem helstu veikleikar og mikilvægir áhættuþættir þáverandi netsambands við útlönd voru auðkenndir og jafnframt hafi ítarleg tölfraðileg áhættugreining fylgt tilkynningunni til ESA ásamt ítarlegri útskýringu á aðferðafræðinni að baki útreikningunum.
- (130) Enn fremur hafi þriðji sæstrengurinn verið tilgreindur í fjarskiptaáætluninni sem lykilþáttur í því að ná markmiðum um að tryggja öryggi fjarskiptainnviða.
- (131) Íslensk stjórnvöld eru þar af leiðandi ósammála því að kröfur um kortlagningu og greiningu hafi ekki verið uppfylltar í tengslum við þriðja sæstrenginn og þau þjóðaröryggismarkmið sem honum er ætlað að uppfylla.
- (132) Hvað varðar kröfuna um opinbert samráð skv. b-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, benda íslensk stjórnvöld á að henni sé ætlað að gera opinber helstu einkenni ráðstöfunar og vera grundvallartól til að skilgreina tilvist „hvíttra“, „grárra“ og „svartra“ svæða, eins og kveðið er á um í kafla 3.3 í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014. Hins vegar varða þessar skilgreiningar að mati íslenskra stjórnvalda fyrst og fremst útbreiðslu NGA-breiðbandsneta á tilteknu svæði og tengjast á ekki á nokkurn hátt lagningu sæstrengja í öryggisskyni.

⁽⁶²⁾ Íslensk stjórnvöld vísuðu hvað þetta varðar til 21.–26. mgr. í ákvörðuninni um að hefja rannsókn varðandi ítarlegri lýsingu á þessum samskiptum.

⁽⁶³⁾ Skjal nr. 1378326.

- (133) Burtséð frá því hafi fyrirhuguð ráðstöfun fengið talsverða kynningu árið 2019, bæði með fréttatilkynningum frá fjarskiptasjóði og umfjöllun í fjölmiðlum í framhaldinu ⁽⁶⁴⁾.
- (134) Að mati íslenskra stjórnvalda fól opinber tilkynning fjarskiptasjóðs, og síðari ummæli í fjölmiðlum, í sér skýra hvatningu til markaðsaðila um að gefa gaum að verkefninu og þar með hafi efnislegum skilyrðum um opinbert samráð, sem kveðið er á um í b-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, verið mætt.
- (135) Íslensk stjórnvöld vísa til hinna gagngeru viðræðna við Sýn varðandi það tilboð sem lagt var fram. Sýn hafi því verið fyllilega kunnugt um fyrirhugaða ráðstöfun og tekið þátt í skoðanaskiptum og samráði við íslensk stjórnvöld hvað verkefnið varðar.
- (136) Með hliðsjón af ofangreindu, og þegar tekið sé tillit til sérstakra eiginleika IRIS-verkefnisins í samanburði við þær ráðstafanir sem í leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 taka venjulega til, það er uppbygging breiðbands, telja íslensk stjórnvöld að kröfur um kortlagningu, greiningu og opinbert samráð skv. a og b-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum hafi verið uppfylltar í aðdraganda IRIS-verkefnisins.

3.2.7 Meðalhófaðstoðarinnar – annað tilboð

- (137) Að því er varðar meðalhóf ráðstöfunar 2 benda íslensk stjórnvöld á að tilboð Sýnar hafi ekki verið fyllilega sambærilegt við IRIS-verkefnið.
- (138) Í fyrsta lagi sé ljóst af tillögunni, eins og staðfest var í skýrslu óháða sérfræðingsins, að tilboð Sýnar var ekki tilboð um að leggja og starfrækja sæstreng til og frá Íslandi, heldur fremur tilboð til íslenska ríkisins um að taka yfir verkefnið gegn greiðslu upp á [...] EUR (sjá einnig mgr. (122) og nmgr. (61)).
- (139) Tilboðið var enn fremur háð skilyrðum sem útheimtu breytingar á viðskiptalíkani Farice, það breytingu yfir í líkan rekstraraðila fyrir aðra rekstraraðila ⁽⁶⁵⁾. Þá byggði tilboðið á samstarfi við Vodafone en skilmálar og skilyrði þess samstarfs höfðu ekki verið skoðuð frekar eða samningaviðræður átt sér stað.
- (140) Enn fremur var ekki hægt að staðfesta helsta efnisatriði tillögunnar, það er verð fyrir sæstrenginn, þar sem það byggði á tveggja ára gömlu tilboði. Kostnaður við sæstrenginn nam um 80% af heildarvirði verkefnisins og því var það lykilatriði að verðþátturinn lægi skýrlega fyrir.
- (141) Að mati íslenskra stjórnvalda var ekki hægt að telja tilboð Sýnar hagkvæmara af þeirri einu ástæðu að verð í tilboðinu voru óstaðfest, auk þess sem fyrirsjáanlegar tafir að því er varðar allar endurnýjaðar samningaviðræður voru óviðunandi í augum íslenskra stjórnvalda.
- (142) Með vísan til framangreinds halda íslensk stjórnvöld því fram að ráðstöfun 2 hafi verið í samræmi við meðalhóf.

3.2.8 Markaðir sem aðstoðin hefur áhrif á

- (143) Íslensk stjórnvöld benda á að á gagnaversmarkaðinum selji Farice alþjóðlegt netsamband fyrst og fremst til viðskiptavina í formi stórra fyrirtækja sem þurfi mikla bandvidd og kaupi sérhæfðar línur eða tengingar við internetgáttir, IP-transit, og þessir aðilar hafi tæknilega getu til að reka eigin netkerfi, svipað og fjarskiptafyrirtæki. Að mati íslenskra stjórnvalda jafngildir þessi starfsemi ekki rekstri á smásölustigi.

⁽⁶⁴⁾ Sjá fréttatilkynningu á vef fjarskiptasjóðs 25. janúar 2019 ([Stjórnarráðið | Undirbúningur botnrannsóknar hafinn vegna nýs fjarskiptasæstrengs](#)), og umfjöllun í Morgunblaðinu (<https://www.mbl.is/greinasafn/grein/1712458/>) og Kjarnanum ([Undirbúa botnrannsóknir vegna nýs fjarskiptasæstrengs milli Íslands og Evrópu](#)).

⁽⁶⁵⁾ Rekstraraðili fyrir annan rekstraraðila er viðskiptalíkan í fjarskiptageiranum þar sem rekstraraðili selur eða leigir bandvidd í eigin innviðum til annars fjarskiptafyrirtækis, sem endurselur hana svo til eigin viðskiptavina (heimild: <https://www.webopedia.com/definitions/carriers-carrier/>).

- (144) Íslensk stjórnvöld telja að athugasemdir Sýnar vegna ákvörðunarinnar um að hefja rannsókn feli í sér röð fullyrðinga um samkeppnisleg atriði sem eigi sér enga stoð. Íslensk stjórnvöld fullyrða að nægar upplýsingar hafi verið veittar um þær markaðsaðstæður þar sem Farice er starfandi í forviðræðum við ESA í aðdraganda formlegrar tilkynningar. Þá hafi Samkeppnis-
eftirlitið tekið fyrir umkvartanir Sýnar varðandi verðmismunun á þeim tveimur mörkuðum sem Farice starfar á, og komist að þeirri niðurstöðu að fyrirkomulagið væri réttlætandi (66).
- (145) Íslensk stjórnvöld halda því fram að markaðshæðun Farice sé háð ströngu eftirliti, jafnt af hálfu Samkeppniseftirlitsins sem og Fjarskiptastofu.
- (146) Enn fremur hafi Farice, að sögn íslenskra stjórnvalda, ekki hafnað nokkrum beiðnum um varaleiðir og öllum áhugasömum aðilum sé fjálst að kaupa tengiþjónustu af Farice og nota þær tengingar sem varaleiðir að eigin vild. Farice geti ekki sett skilyrði um eða stjórnað stefnu viðskiptavina sinna varðandi nýtingu þeirra eigin innri netkerfa.

3.2.9 Takmörkuð neikvæð áhrif á viðskipti innan EES

- (147) Hvað varðar aðgang að varaleiðarþjónustu á íslenskum markaði fullyrða íslensk stjórnvöld að vöruframboð Farice sé vel skilgreint og það bjóði fram netsamband við útlönd á opnum grundvelli og án mismununar til markaðsaðila. Aðilar sem hafi hug á að leggja sæstrengi geta keypt bandvidd í sæstrengjum Farice og notað þær tengingar sem varaleiðir. Því sé ljóst að Farice bjóði öllum áhugasömum aðilum varaleiðarþjónustu á opnum grundvelli og án mismununar. Enn fremur, kjósi einhver aðili að draga vöruverð Farice í efa, þá lúti Farice sem fjarskiptafyrirtæki eftirliti af hálfu Fjarskiptastofu, sem hafi heimild til að setja skilyrði um verðlagningu á netkerfum Farice.
- (148) Íslensk stjórnvöld halda því enn fremur fram að skilyrðin í e- til k-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, sem miða að því að takmarka röskun á samkeppni og viðskiptum, séu augljóslega uppfyllt.
- (149) Þegar á allt er litið telja íslensk stjórnvöld að ráðstöfun 2 sé í fullu samræmi við 74. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014.

4 Athugasemdir hagsmunaaðila við ákvörðunina um að hefja rannsókn

4.1 Sýn ehf.

4.1.1 Ráðstöfun 1 – sjávarbotnsrannsóknin

- (150) Hvað varðar ráðstöfun 1 telur Sýn að fullyrðingar íslenskra stjórnvalda um að vinnan við rannsóknina hafi verið falin Farice á markaðskjörum í samræmi við regluna um fjárfesti í markaðshagkerfi stangist á við afstöðu þeirra varðandi beiðni Sýnar um aðgang að sjávarbotnsrannsókninni og síðari athugasemdir sem fóru fyrir úrskurðarnefnd um upplýsingamál. Sýn bendir á að fjarskiptasjóður hafi í athugasemdum sínum til úrskurðarnefndar um upplýsingamál lýst því yfir að hann hafi ákveðið að veita Farice aðstoð til að framkvæma sjávarbotnsrannsókn (67). Þegar sjóðurinn tók á móti aðgangsbaiðni Sýnar hafi hann enn fremur talið nauðsynlegt að leita álits Farice sem aðila með einkahagsmunum, en Farice hafi aftur á móti tekið fram í athugasemdum sínum til sjóðsins að umræddar upplýsingar vörðuðu meðal annars mikilvæg viðskiptaleyndarmál Farice og viðskiptavina þess, auk þess sem þær vörðuðu almannaoöryggi (68).
- (151) Sýn bendir einnig á þá staðreynd að fjarskiptasjóður hafi, eftir að hafa mótttekið aðgangsbaiðnina, haldið því fram að hann hefði aðeins fjármagnað sjávarbotnsrannsóknina við strendur Írlands, á meðan Farice hefði fjármagnað rannsóknina í efnahagslögsögu Íslands sjálfstætt. Að mati Sýnar er óljóst hvernig Farice aflaði fjármagns fyrir þeim hluta rannsóknarinnar.

(66) Íslensk stjórnvöld vísuðu hvað þetta varðar til ákvörðunar Samkeppniseftirlitsins nr. 2/2016, bls. 12–13 (skjal nr. 1388847).

(67) Skjal nr. 1517249.

(68) Skjal nr. 1517247.

4.1.2 Ráðstöfun 2 – hlutafjárframlagið

- (152) Hvað varðar ráðstöfun 2 sem felur í sér fjármögnun íslenska ríkisins á IRIS-sæstrengnum með hlutafjárraukningu í Farice telur Sýn að íslensk stjórnvöld hafi ekki hrakið þá staðreynd að þau hafi ekki gefið Sýn nokkuð tækifæri til að leggja fram nýtt tilboð og staðfesta verð. Að mati Sýnar er þetta að minnsta kosti til þess fallið að draga í efa að aðstoðarráðstöfunin sé í samræmi við meðalhóf.
- (153) Enn fremur virðast íslensk stjórnvöld, að mati Sýnar, ekki leggja fram neinar efnislegar röksemdir hvað varðar áhrif ráðstöfunarinnar á samkeppni. Stjórnvöld staðfesti einungis að IRIS-sæstrengurinn myndi ekki hafa áhrif á samkeppnishæfni annarra evrópskra markaða í samanburði við Ísland. Sýn bendir á að staðfest sé í dómaframkvæmd að veruleg áhrif á markað í einu landi hafi í för með sér áhrif á viðskipti milli ríkja.

4.1.3 Ríkisaðstoð sé fyrir hendi

- (154) Varðandi ráðstöfun 2 heldur Sýn því fram að óumdeilt sé að hlutafjárframlagið til Farice feli í sér ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins.
- (155) Hvað varðar ráðstöfun 1 bendir Sýn á þá staðreynd að sjávarbotnsrannsóknin var fjármögnuð af fjarskiptasjóði sem er í eigu og undir stjórn íslenska ríkisins. Auk þess sé fyrirtækið Farice að fullu í eigu ríkisins og hafi allt til ársins 2019 verið fjármagnað með framlögum frá ríkinu samkvæmt samningi um almannaþjónustukvaðir. Því ætti að mati Sýnar ekki að leika nokkur vafi á að rannsóknin hafi verið fjármögnuð með ríkisfjármunum.
- (156) Að mati Sýnar eru fullyrðingar fjarskiptasjóðs um að hann hafi aðeins fjármagnað hluta sjávarbotnsrannsóknarinnar ekki sannfærandi. Burtséð frá því sé ljóst að Farice hafi fengið fjármuni frá íslenska ríkinu í gegnum hlutafjárframlagið sem fellur undir ráðstöfun 2. Ef þeir fjármunir hafi verið notaðir til að fjármagna sjávarbotnsrannsóknina ætti að mati Sýnar ekki að vera vafi á því að ríkisaðstoð sé til staðar.
- (157) Hvað varðar matið á því hvort ráðstöfun 1 hafi verið Farice til hagsbóta heldur Sýn því fram að reglan um fjárfesti í markaðshagkerfi eigi við.
- (158) Hins vegar sé ekkert sem bendi til þess að mati Sýnar að íslensk stjórnvöld hafi borið sig að eins og skynsamur fjárfestir í markaðshagkerfi. Í fyrsta lagi hafi greiðsla fyrir sjávarbotnsrannsóknina verið innifalin í samningi um almannaðjónustu án nokkurra fyrirvara eða skýringa hvað varðar frábrugðið eðli þeirrar fjármögnunar sem um ræddi. Í öðru lagi hafi samningurinn ekki innihaldið nokkur ákvæði um kostnaðarauka, nánari útfærslu rannsóknarinnar eða úrræði vegna vanefnda.
- (159) Sýn heldur því enn fremur fram að ekkert í fyrirliggjandi gögnum bendi til þess að aðrir þjónustuveitendur en Farice hafi nokkurn tímann verið til skoðunar, hvort sem um er að ræða framkvæmd á sjávarbotnsrannsókninni eða innleiðingu sæstrengsins. Því ætti ekki að leika vafi á að ríkisaðstoð sé fyrir hendi hvað varðar ráðstöfun 1.

4.1.4 Mat á samrýmanleika

4.1.4.1 Ráðstöfun 1 – sjávarbotnsrannsóknin

- (160) Sýn heldur því fram að engin gögn liggi fyrir sem geti verið grundvöllur fyrir þeirri niðurstöðu að ráðstöfun 1 uppfylli grunnskilyrðin fyrir samrýmanlegri aðstoð.
- (161) Í fyrsta lagi sé ekkert sem bendi til þess að ráðstöfunin hafi hvatningaráhrif þar sem aðstoðinni var úthlutað með einhliða ákvörðun íslenskra stjórnvalda án undangenginnar markaðsgreiningar eða skoðunar á útboðsferli.
- (162) Í öðru lagi samrýmist ráðstöfun 1 ekki viðeigandi EES-löggjöf þar sem ekkert útboð fór fram vegna sjávarbotnsrannsóknarinnar. Að mati Sýnar falla sjávarbotnsrannsóknir ekki undir undanþáguna í 8. gr. tilskipunarinnar um opinber innkaup, sem var innleidd með 10. gr.

íslenskra laga um opinber innkaup nr. 120/2016, þar sem megintilgangur þeirra sé ekki rekstur eða hagnýting opinberra fjarskiptaneta.

- (163) Loks hafi aðstoðin verið veitt án nokkurra skilyrða varðandi kostnaðarauka eða nánari útlitunar á umfangi rannsóknarinnar. Auk þess hafi gögnin sem rannsóknin skilaði verið afhent Farice einu til afnota og beiðnum um aðgang að gögnunum hafi verið hafnað.

4.1.4.2 Ráðstöfun 2 – hlutafjárframlagið

4.1.4.2.1 Almenn

- (164) Sýn telur að leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 gildi um mat á samrýmanleika ráðstöfunar 2.

- (165) Að mati Sýnar má ekki líta fram hjá því að IRIS-sæstrengurinn sé að fullu samþættur þjónustuframboði Farice⁽⁶⁹⁾ þótt yfirlýst markmið íslenskra stjórnvalda sé auknar varaleiðir, öryggi og styrkleiki netsamband við útlönd. Eftirspurn eftir bandvídd hafi margfaldast frá því að DANICE-strengurinn var innleiddur árið 2008, samhliða uppgangi í skjálalausnum og gagnaversþjónustu. Sýn telur því að ráðstöfun 2 og sú aðstoðarráðstöfun sem fjallað var um í *Baltic Sea Cable* málinu⁽⁷⁰⁾, sem framkvæmdastjórn Evrópusambandsins („framkvæmdastjórnin“) mat á grundvelli leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014, séu alls ekki það ólíkar hvað varðar eðli þeirra og tilgang. Því eigi ESA, til að tryggja samræmda beitingu ríkisaðstoðarreglna á EES-svæðinu, að beita leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014 í þessu máli.

- (166) Sýn heldur því enn fremur fram að EFTA-dómstóllinn hafi hvað sem öðru líður komist að þeirri niðurstöðu að leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 geti að minnsta kosti veitt gagnlega leiðsögn um þau atriði sem máli skipta við mat á samrýmanleika aðstoðar. Þess vegna verði ESA að rökstyðja með fullnægjandi hætti hvers kyns frávík frá þeim meginreglum sem settar voru fram með leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014.

- (167) Sýn bendir einnig á hvað þetta varðar að almennar meginreglur í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2023 séu ekki frábrugðnar þeim sem settar voru fram í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, það er varðandi þörfina á kortlagningu og greiningu, samráði við hagsmunaaðila og meðalhóf umræddrar ráðstöfunar.

4.1.4.2.2 Hvatningaráhrif

- (168) Hvað varðar hvatningaráhrif, vísar Sýn til 38. og 39. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2023, þar sem fram kemur að aðstoð hafi hvatningaráhrif ef hún hvetur aðstoðarþega til að breyta hegðun sinni varðandi þróun tiltekinnar efnahagslegrar starfsemi sem aðstoðin styður við, en sem hann hefði ekki ráðist í innan sama tímaramma, eða hefði aðeins gert með takmörkuðum hætti eða öðrum hætti eða á öðrum stað, ef aðstoðin hefði ekki verið veitt, og enn fremur megi aðstoðin ekki fjármagna kostnað við starfsemi sem fyrirtæki myndi ráðast í hvort eð er, eða mæta eðlilegri viðskiptaáhættu af efnahagslegri starfsemi.

- (169) Sýn vísar enn fremur til bréfs samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins til Farice 29. apríl 2020 þar sem fram kom að ráðuneytið vænti þess að Farice bæri ábyrgð á innleiðingu nýja sæstrengsins, sem fyrirtækið myndi eiga og starfrækja, sem og tölvupósts frá ráðuneytinu til Sýnar í maí 2020 þar sem fram kom að gert væri ráð fyrir því að Farice, sem fyrirtæki í eigu og undir stjórn ríkisins, bæri ábyrgð á innleiðingu og starfrækslu sæstrengja í eigu ríkisins⁽⁷¹⁾.

- (170) Sýn telur að atvik málsins sýni þannig fram á að íslensk stjórnvöld hafi þegar árið 2020 ákveðið að fela Farice innleiðingu og starfrækslu nýja sæstrengsins. Sú ákvörðun hafi ekki verið í framhaldi af kortlagningu af nokkru tagi eða greiningu á markaðnum eða samráði við hagsmunaaðila. Hins vegar hafi íslensk stjórnvöld á þeim tíma samkvæmt Sýn verið sér

⁽⁶⁹⁾ <https://farice.is/services/>.

⁽⁷⁰⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1.

⁽⁷¹⁾ Viðauki við upphaflega kvörtun Sýnar, sjá skjal nr. 1183918 og skjal nr. 1183919.

meðvitandi um nokkur verkefni þar sem einkaaðilar höfðu kannað möguleika á að innleiða nýjan sæstreng ⁽⁷²⁾. Ein helsta hindrunin fyrir því að slík verkefni yrðu að veruleika var skortur á aðgangi að varaleiðum líkt og íslensk stjórnvöld viðurkenndu sjálf.

- (171) Sýn heldur því fram að þegar íslensk stjórnvöld stóðu frammi fyrir ógn í formi nýrrar samkeppni á markaði fyrir netsamband við útlönd hafi þau ákveðið að fjármagna þriðja sæstrenginn sem ríkisfyrirtæki myndi innleiða og starfrækja og þannig styrkja einokunarstöðu Farice á markaðnum. Því ættu að minnsta kosti að vakna alvarlegar efsemdir um raunveruleg hvatningaráhrif ráðstöfunarinnar.

4.1.4.2.3 Samræmi við EES-rétt

- (172) Sýn heldur því fram að undanþágan í 10. gr. íslenskra laga um opinber innkaup nr. 120/2016, sem innleiðir 8. gr. tilskipunarinnar um opinber innkaup, hafi ekki gilt um ráðstöfun 2 og þar af leiðandi hafi ráðstöfunin ekki samræmst reglum EES-réttar.
- (173) Samkvæmt Sýn er yfirlýst meginmarkmið ráðstöfunar 2 að auka öryggi alþjóðlegs netsambands á Íslandi. Sú staðreynd að ráðstöfunin geri Farice kleift að veita eða hagnýta opinber fjarskiptanet, eins og þau eru skilgreind í a-lið 2. gr. tilskipunar 2002/21/EB um sameiginlegan ramma um rafræn fjarskiptanet og -þjónustu („tilskipun 2002/21/EB“) ⁽⁷³⁾, sé því einungis afleiðing ráðstöfunarinnar en ekki megintilgangur hennar, sem sé skilyrði fyrir undanþágunni í 8. gr. tilskipunarinnar um opinber innkaup.
- (174) Enn fremur telur Sýn að þar sem skortur var á hvers kyns útboðsferli samræmist ráðstöfunin ekki c-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, sem útheimta að valferli sé látið fara fram í samræmi við anda og meginreglur tilskipunarinnar um opinber innkaup.
- (175) Í því sambandi fullyrðir Sýn að ljóst sé að starfsemi Farice takmarkist ekki við viðhald á óvirkum innviðum og veitingu aðgangs að þeim og vísar þar til neðanmálgreinar 91 við c-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014. Þvert á móti taki Farice að mati Sýnar virkan þátt í samkeppni við aðila sem annast rekstur í ábataskyni, það er á markaði fyrir rafræna fjarskiptaþjónustu til gagnavera, auk þess sem bókhaldslegur aðskilnaður hafi ekki verið innleiddur eins og krafa er gerð um í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014.

4.1.4.2.4 Markaðir sem aðstoðin hefur áhrif á

- (176) Sýn telur að ráðstöfunin hafi ekki aðeins áhrif á markaðinn fyrir netsamband við útlönd og rafræna fjarskiptamarkaðinn heldur einnig á gagnaversmarkaðinn. Bendir Sýn á í því samhengi að Farice markaðssetji þjónustu sína af krafti gagnvart gagnaverum og sníði verðstefnu sína að því að laða að slíka viðskiptavinum ⁽⁷⁴⁾.

4.1.4.2.5 Nauðsyn aðstoðarinnar

- (177) Sýn bendir á að við mat á nauðsyn aðstoðarinnar sé lykilatriðið að ákvarða hvort aðstoðin beinist að aðstæðum þar sem hún getur valdið verulegri umbót sem markaðurinn getur ekki komið til leiðar sjálfur, til dæmis með því að bæta úr markaðsbresti.
- (178) Sýn bendir á að íslensk stjórnvöld hafi útskýrt að Farice hefði ekki ráðist í fjárfestingu í IRIS-sæstrengnum ef aðstoðarinnar hefði ekki notið við. Að mati Sýnar verður þó að skoða þá fullyrðingu í ljósi þess að Farice er að fullu í eigu íslenska ríkisins, sem aftur á móti ákvað að fjármagna IRIS-sæstrenginn án þess að framkvæma kortlagningu og/eða greiningu á nauðsyn

⁽⁷²⁾ Sýn vísaði í þessu sambandi til hinnar upphaflegu ákvörðunar um samþykki.

⁽⁷³⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2002/21/EB frá 7. mars 2002 um sameiginlegan regluramma um rafræn fjarskiptanet og -þjónustu (rammatilskipun), Stjtið. ESB L 108, 24.4.2002, bls. 33, og EES-viðbætur nr. 30, 8.6.2006, bls. 256, sem tekin er upp með lið 5 el í XI. viðauka við EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 11/2004 frá 6. febrúar 2004 (Stjtið. ESB L 116, 22.4.2004, bls. 60, og EES-viðbætur nr. 20, 22.4.2004, bls. 14). Þótt tilskipunin sé ekki lengur í gildi var hún í gildi innan EES til 1. febrúar 2025 (innan ESB til 20. desember 2020) og því í gildi á þeim tíma þegar aðstoðin tengd ráðstöfun 2 var veitt af hálfu íslenskra stjórnvalda.

⁽⁷⁴⁾ Sýn vísaði í þessu sambandi til hinnar upphaflegu ákvörðunar um samþykki.

ráðstöfunarinnar af nokkru tagi, eiga samráð við hagsmunaaðila eða reyna að takmarka umfang aðstoðar sem þörf var á með því að bjóða verkefnið út.

- (179) Enn fremur telur Sýn að taka verði tillit til þess að einkaaðilar á borð við Sýn hafi sýnt raunverulegan áhuga á því að koma inn á markaðinn fyrir netsamband við útlönd. Til þess að leiða í ljós nauðsyn aðstoðarinnar verði íslensk stjórnvöld því að sýna fram á að innkoma einkaaðila á markaðinn hafi verið útilokuð eða að minnsta kosti mjög ólíkleg.
- (180) Að mati Sýnar er það ekki lykilatriði hvort tilboð Sýnar hafi verið fyllilega sambærilegt við áætlanir Farice. Það sem þurfi að meta sé hvort sama niðurstaða, það er innleiðing þriðja sæstrengsins, hefði getað náðst fram án þeirrar ráðstöfunar sem um ræðir, það er hluta-fjárframlagsins í þágu Farice. Sýn bendir í því samhengi á að tilboð fyrirtækisins hafi verið hagkvæmara en þær áætlanir sem Farice lagði fram ⁽⁷⁵⁾.

4.1.4.2.6 Meðalhóf aðstoðarinnar

- (181) Að því er varðar meðalhóf aðstoðarinnar bendir Sýn á að leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 kveði á um fjölda skilyrða sem verði að vera uppfyllt til að sýna fram á meðalhóf ráðstöfunar, þar á meðal kortlagning og greining á útbreiðslu, opinbert samráð við hagsmunaaðila og ferli fyrir samkeppnisval og að sú ráðstöfun sem um ræðir uppfylli ekkert þessara skilyrða.
- (182) Hvað varðar undanþágu frá kröfunni um samkeppnisval, í þeim tilfellum þar sem netkerfi eru rekin beint af ríkinu eða ríkisaðila, sem vísað er til í neðanmálgrein 91 við c-lið 74. mgr. í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, telur Sýn að það sé skilyrði að starfsemi ríkisins eða ríkisaðilans takmarkist við viðhald á óvirkum innviðum og veitingu aðgangs að þeim. Því sé að mati Sýnar ekki hægt að draga þá ályktun að íslensk stjórnvöld séu undanþegin því að uppfylla skilyrðin sem kveðið er á um í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, þar á meðal um samkeppnisval.
- (183) Varðandi þýðingu tilboðs Sýnar fyrir mat á meðalhófi telur Sýn að engin gögn styðji það sjónarmið að hinum óháða sérfræðingi hafi skjátlást í mati sínu á verkefnunum tveimur, né að íslensk stjórnvöld hafi haft undir höndum hlutlægar upplýsingar til þess fallnar að draga í efa sannleiksgildi tilboðs Sýnar.

4.1.4.2.7 Neikvæð áhrif á viðskipti innan EES

- (184) Sýn bendir á að ESA hafi í ákvörðun sinni um að hefja rannsókn lýst því yfir að eftirlitsstofnunin eigi erfitt með að sjá hvernig IRIS-sæstrengurinn gæti haft veruleg áhrif á samkeppnishæfni annarra markaða innan EES í samanburði við Ísland og að ESA virðist því draga þá ályktun að hvers kyns samkeppni á milli hins ætlaða íslenska markaðar og annarra markaða á EES-svæðinu hafi verið útilokuð. Sýn telur þessa niðurstöðu ranga og að hana skorti rökstuðning.
- (185) Að mati Sýnar leiðir það af staðfestri dómaframkvæmd að aðstoð sem veitt er fyrirtæki í einu EES-ríki geti haft þau áhrif að draga úr möguleikum samkeppnisfyrirtækja á að veita þjónustu í því ríki ⁽⁷⁶⁾. Þannig geri ráðstöfun þar sem íslenska ríkið styrkir einokun ríkisfyrirtækis innkomu keppinauta frá öðrum EES-ríkjum á markaðinn erfiða, ef ekki ómögulega.
- (186) Í öðru lagi bendir Sýn á að ýmis þjónusta á síðara sölustigi á rafrænum fjarskiptamarkaði verði ekki fyrir áhrifum af umferðartöf í gagnaflutningi, til dæmis gagnageymsla.
- (187) Hvað sem því líður telji Sýn að helsta hindrunin fyrir innkomu á markað fyrir alþjóðlegt netsamband milli Íslands og annarra landa í dag sé skortur á aðgangi að varaleiðum. Íslensk stjórnvöld hafi einmitt greint skort á varaleiðum sem eina af helstu hindrununum fyrir einkafjárfestingar á markaðinum. Samkvæmt Sýn þarf sérhvert fyrirtæki sem vill koma inn á markaðinn að leggja að minnsta kosti tvo sæstrengi, þar sem Farice hafi stöðugt neitað að

⁽⁷⁵⁾ Sýn vísaði í þessu sambandi til bréfs frá ráðherra samgöngu- og sveitarstjórnarmála 29. apríl 2020, sem fylgdi með upphaflegri kvörtun Sýnar, sjá skjal nr. 1183917.

⁽⁷⁶⁾ Sýn vísaði í þessu sambandi til dóms sem kveðinn var upp 24. júlí 2003, *Altmark*, mál C-280/00, EU:C:2003:415.

bjóða fram varaleiðir. Sýn telur að ráðstöfun 2 geri Farice kleift að viðhalda einokunarstöðu sinni á kostnað samkeppni.

- (188) Enn fremur séu neikvæð áhrif á samkeppni á rafrænum fjarskiptamarkaði og á markaði fyrir þjónustu við gagnaver augljós að mati Sýnar. Hinn fasti (há) kostnaður við bandvidd í sæstrengjum Farice og skortur á fjölbreytni í vöruframboði dragi úr samkeppni milli innlendra rekstraraðila á neðra sölustigi.
- (189) Loks telur Sýn að bolmagn Farice sem einokunaraðila á sviði netsambands við útlönd til myndunar á verði og framboði á þjónustu gagnvart gagnaverum útiloki innlenda rekstraraðila frá því að koma inn á þann markað og keppa við Farice.

4.1.4.2.8 Niðurstaða

- (190) Að síðustu heldur Sýn því fram að umræddar aðstoðarráðstafanir samrýmist ekki framkvæmd EES-samningsins. Ráðstafanirnar skorti hvatningaráhrif og þær uppfylli ekki skilyrði um nauðsyn og meðalhóf, samrýmist ekki viðeigandi EES-löggjöf og neikvæð áhrif á samkeppni vegi mun þyngra en ætluð jákvæð áhrif.

5 Svör Íslands við upplýsingabeiðni ESA 19. september 2023

- (191) ESA óskaði með bréfi dags. 19. september 2023 eftir frekari upplýsingum frá íslenskum stjórnvöldum. Íslensk stjórnvöld svöruðu með bréfi 15. nóvember 2023.

5.1 Sjávarbotnsrannsókn

- (192) Varðandi sjávarbotnsrannsóknina útskýra íslensk stjórnvöld að fyrir utan sjómælingarnar sem framkvæmdar voru af EGS (sem námu [...] af kostnaði vegna sjávarbotnsrannsóknarinnar), hafi annar kostnaður að mestu falist í sérfræðivinnu ráðgjafa. Farice fór yfir tímagjöld hvers ráðgjafa ásamt fjölda vinnustunda við hvert verkefni til að tryggja að þau væru í samræmi við markaðsverð. Sum vel skilgreind verkefni byggðu á föstum tilboðum, svo sem til dæmis vinna við rannsókn nærri landi á Írland sem Geomara framkvæmdi. Farice studdist við eigin reynslu sem og reynslu ráðgjafa til að meta móttækin tilboð í þóknarir og staðfesta að þau væru viðunandi. Umsýslugjaldið sem Farice reikningsfærði vegna almenns umsýslukostnaðar (sjá mgr. (30) að ofan) var metið út frá forsendu um hlutfall óbeins kostnaðar í kostnaðaráætlun verkefnisins í samningnum um almannaðjónustu frá 2018, sem nam [...] ⁽⁷⁷⁾. Þóknunin sem greidd var til Farice árið 2019, að fjárhæð [...] ISK, nam [...] af heildarkostnaði sem féll til á árinu 2019 vegna ráðstöfunar 1, og var því í samræmi við forsendur fjárhagsáætlunar. Að mati íslenskra stjórnvalda var framlegð sem nam um [...] vegna kostnaðar við að stýra verkefnum af þessari stærðargráðu í samræmi við markaðskjör. Til stuðnings þessu vísa íslensk stjórnvöld til tölvupósts frá [...], dags. 3. október 2023, sem staðfestir að [...] sé sannarlega innan þess bils sem telja megi markaðskjör ⁽⁷⁸⁾.

- (193) Hvað varðar sjávarbotnsrannsóknina sem EGS framkvæmdi útskýrir Ísland að einkenni á markaðinum fyrir sjávarbotnsrannsóknir sé sá takmarkaði fjöldi aðila sem geti boðið þá þjónustu sem krafist er. Farice reyndi að afla tilboða frá öðrum aðilum á markaðinum fyrir rannsóknir, þar á meðal [...] og [...], áður en EGS var valið, en á þeim tíma var hinum fyrirtækjunum að sögn íslenskra stjórnvalda ekki fært að leggja fram tilboð sem stæðust þá tímaáætlun sem krafist var til að framkvæma sjávarbotnsrannsóknina (sjá mgr. (27)).

5.2 Aðgangur að varaleiðum

- (194) Hvað varðar aðgang að varaleiðum telja íslensk stjórnvöld að skortur á varaleiðum á Íslandi stafi af því að færri tengingar séu tiltækar en til dæmis á meginlandi Evrópu, á Norðurlöndum eða í Bretlandi, þar sem hundruð valkosta eru í boði, bæði gegnum landtengingar og sæstrengi. Engar lagalegar takmarkanir eru til staðar varðandi varaleiðir á Íslandi. Takmarkanirnar stafa

⁽⁷⁷⁾ Skjal nr. 1414152.

⁽⁷⁸⁾ Skjal nr. 1414172.

af smæð markaðarins og háum kostnaði við rekstur annarra sæstrengja á svo litlum markaði, sem þýðir einfaldlega að valkostirnir eru færri en til dæmis á Norðurlöndum eða í Bretlandi.

- (195) Að sögn íslenskra stjórnvalda er aðgangur að núverandi tengingum Farice í boði fyrir alla áhugasama aðila á opnum grundvelli og jafnræðisgrundvelli, í skiptum fyrir greiðslu viðeigandi gjalda. Viðmiðunarverð Farice eru birt á netinu⁽⁷⁹⁾. Enn fremur telja íslensk stjórnvöld að í sæstrengjageiranum sé ekki gerður greinarmunur á aðgangi eftir „varaleiðum“ annars vegar og „almennum“ aðgangi hins vegar. Það sem Farice og önnur fyrirtæki sem reka sæstrengi selja er bandvídd í sæstrengnum. Kostnaðurinn við að veita aðgang eftir „varaleiðum“ er sá sami og við að veita „almenna“ tengingu.
- (196) Íslensk stjórnvöld halda því enn fremur fram að Farice hafi ekki hafnað beiðnum Sýnar um aðgang heldur einungis bent á að slík þjónusta sé veitt gegn greiðslu viðeigandi gjalda.
- (197) Að mati íslenskra stjórnvalda myndi það í raun fela í sér notkun á ríkisfjármunum og þar af leiðandi mögulega ríkisaðstoð ef Sýn yrði veittur aðgangur að varaleiðum endurgjaldslaust eða gegn lækkuðu gjaldi.

5.3 Lágmarkun kostnaðar við IRIS-sæstrenginn

- (198) Hvað varðar ráðstöfun 2 telja íslensk stjórnvöld að þau hafi lagt mat á fjárhagslega hagkvæmni sæstrengsverkefnis Farice áður en það kom til framkvæmda og lagt fyrir Farice að leita hagkvæmustu lausnarinnar. Farice var sérstaklega falið að leita hagkvæmasta tilboðsins í sæstrenginn með því að leita tilboða frá ólíkum sæstrengjaframleiðendum. Sérstær ákvarðanir um hönnun voru teknar í óformlegu og formlegu samstarfi og með stöðuuppfærslum verkefnisins gagnvart íslenskum stjórnvöldum á meðan á IRIS-verkefninu stóð.
- (199) Tillögur Farice voru endurskoðaðar af íslenskum stjórnvöldum bæði fyrir og á meðan á innleiðingu IRIS-verkefnisins stóð. Kostnaðaráætlanir voru uppfærðar reglulega og íslensk stjórnvöld upplýst jafnt og þétt á meðan innleiðing IRIS-verkefnisins stóð yfir. Farice upplýsti fjármála- og efnahagsráðuneytið um fjármögnunarbörf IRIS-verkefnisins samhliða hverri beiðni um hlutfjárlausningu og lét fylgja með sundurliðað yfirlit yfir fjármögnunarbörfina.

5.4 Gagnaversstarfsemi Farice

- (200) Hvað varðar gagnaversstarfsemi Farice útskýra íslensk stjórnvöld að Farice hafi byrjað sölu á alþjóðlegum tengingum til gagnavera og viðskiptavina þeirra árið 2009 þegar DANICE-strengurinn var tekinn í gagn. Að sögn Íslands er megintilgangur gagnaversstarfsemi Farice að lækka þann kostnað sem fjarskiptafyrirtæki á Íslandi bera og þar með smásöluviðskiptavinir þeirra með óbeinum hætti. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum eru gjöldin sem Farice innheimtir fyrir gagnaversþjónustu sína í samræmi við það verð sem helstu keppinautar Farice innheimta fyrir sambærilegar tengingar á Norðurlöndum.
- (201) Í ákvörðun nr. 2/2016 viðurkenndi Samkeppniseftirlitið það markmið Farice að lækka verð til fjarskiptafyrirtækja fyrir aðgang að DANICE, það er með því að bjóða gagnaversviðskiptavinum aðgang að sæstrengnum⁽⁸⁰⁾. Eftir því sem Ísland verður vinsælli áfangastaður fyrir gagnaver mun verðmunurinn á mörkuðunum minnka sem kemur notendum almannaþjónustu Farice til góða.
- (202) Farice býður gagnaverum og tengdum þjónustuveitendum upp á tvær tegundir þjónustu í öllum þremur sæstrengjunum: sérhæfðar línur og tengingar við internetgáttir, IP-transit. Verð fyrir þessa þjónustu er lægra en það verð sem fjarskiptafyrirtækjum stendur til boða fyrir sömu tegund þjónustu vegna innanlandsmarkaðarins á Íslandi.
- (203) Ef fjarskiptafyrirtæki óska hins vegar eftir að kaupa þjónustu af Farice í þeim tilgangi að veita gagnaverum eða viðskiptavinum þeirra tengiþjónustu eru aðgangsskilmálarnir þeir sömu og gilda um aðra gagnaversstarfsemi á vegum Farice. Þannig greiða fjarskiptafyrirtækin sama

⁽⁷⁹⁾ Sjá núverandi vefsvæði Farice varðandi verð og verðlagningarstefnu: <https://farice.is/is/thjonusta/#verdskra>.

⁽⁸⁰⁾ Íslensk stjórnvöld vísuðu í þessu samhengi til ákvörðunar Samkeppniseftirlitsins nr. 2/2016, bls. 12–13 (skjal nr. 1388847).

verð og gagnaversviðskiptavinir Farice þegar þau kaupa aðgang að IRIS-sæstrengnum eða öðrum sæstrengjum til að selja gagnatengingar til gagnavera eða smásöluviðskiptavina sinna.

5.5 Samræmi við aðrar reglur EES-réttar/lög um opinber innkaup

- (204) Hvað varðar gildissvið laga um opinber innkaup telur Ísland að uppbygging og starfræksla IRIS-sæstrengsins ásamt hlutafjárukningu ríkisins í Farice sé ekki ígildi samnings í skilningi EES-reglna um opinber innkaup. Íslensk stjórnvöld benda á í því samhengi að IRIS-sæstrengurinn skili samningsstjórnvaldinu ekki tafarlausum og beinum efnahagslegum ávinningi heldur þjóni hann markmiði í þágu almannahagsmuna, það er auknu öryggi og traustu alþjóðlegu netsambandi á Íslandi. Enn fremur muni fjármála- og efnahagsráðuneytið ekki verða beinn eigandi IRIS-sæstrengsins eða annarra efnislegra eða áþreifanlegra eigna sem verði eingöngu í eigu Farice. Í þessu samhengi sé einnig mikilvægt að hafa í huga að á Farice hvíli engin skylda til að veita ríkinu nokkra þjónustu án endurgjalds.
- (205) Þá telja íslensk stjórnvöld að sjávarbotnsrannsóknin hafi verið nauðsynleg til að ákvarða hvort Írland væri fýsilegur og raunhæfur kostur fyrir IRIS-sæstrenginn og að hún hafi verið nauðsynlegur þáttur í innleiðingu IRIS-verkefnisins þar sem hún væri hið endanlega tæki til ákvörðunar á bestu legu sæstrengsins í efnahagslögsögu Írlands og á landtökusvæði hans. Þannig hafi sjávarbotnsrannsóknin verið ómissandi hluti af IRIS-verkefninu.

6 Svör Sýnar við upplýsingabeiðni ESA 18. september 2023

- (206) ESA bauð Sýn með bréfi dags. 18. september 2023 að leggja fram viðbótarupplýsingar varðandi ýmsa þætti hinna umþrættu ráðstafana. Sýn svaraði með bréfi 26. október 2023 ⁽⁸¹⁾.

6.1 Fjárfestingaráætlanir einkaaðila

- (207) Sýn heldur því fram að félagið hafi verið reiðubúið til að fjárfesta í uppbyggingu og starfrækslu þriðja sæstrengsins þegar árið 2017 og hafi verið með samning tilbúinn til undirritunar árið 2018. Líkanið gerði ekki ráð fyrir nokkrum beinum fjárhagsstuðningi frá ríkinu. Líkanið var hins vegar háð því að samkomulag næðist við Farice um aðgang að varaleiðum. Tillaga Sýnar að þessu leyti fól í sér að gert yrði samkomulag um gagnkvæman aðgang að varaleiðum fyrir báða aðila. Sýn heldur því þess vegna fram að verkefnið hafi byggt á hreinum viðskiptaforsendum.
- (208) Sýn útskýrir enn fremur að þegar ljóst varð að íslensk stjórnvöld væru ekki reiðubúin til að eiga í samstarfi við Sýn varðandi samkomulag um aðgang að varaleiðum hafi Sýn boðist til að „afhenda verkefnið“ ⁽⁸²⁾ íslenskum stjórnvöldum og/eða Farice gegn gjaldi til að mæta þeim ráðgjafarkostnaði sem féll til við þróun verkefnisins. Slíkur samningur væri að mati Sýnar viðskipti á hreinum markaðsforsendum þar sem félagið væri einungis að leita eftir endurgreiðslu kostnaðar.
- (209) Sýn leitaði formlega til samgönguráðherra í október 2017 með skriflegum hætti og lagði fram lýsingu á þeirri vinnu sem Sýn hafði þegar unnið við undirbúning innleiðingar sæstrengs og þar lýsti félagið yfir áformum sínum um að fjármagna verkefnið án beins stuðnings frá ríkinu að því gefnu að samkomulag um gagnkvæman aðgang að varaleiðum næðist.
- (210) Samkvæmt Sýn fengust þau verð sem lágu til grundvallar tilboðinu í gegnum ítarlegt og langt innkaupaferli og þau ættu því ekki að flokkast sem verðtilboð eingöngu. Enn fremur var það ekki fyrr en vorið 2020, eftir að Farice hafði sett sig í samband við [...], að [...] gaf til kynna að endurskoða þyrfti það verðin sem lágu tilboði Sýnar til grundvallar. Ný fjárhagsáætlun, sem gaf til kynna verðhækkun um [...], barst frá [...] í maí 2020. Tillagan var hins vegar háð frekari samningaviðræðum.
- (211) Sýn bendir á að fjarskiptasjóður hafi ekki gefið Sýn neitt tækifæri til að leggja fram ný staðfest verð, þrátt fyrir að upprunalegt verkefni Sýnar hafi verið verðlagt á [...] EUR á meðan

⁽⁸¹⁾ Skjal nr. 1408514.

⁽⁸²⁾ Sjá mgr. (122) og nmgr. (61).

áætlaður kostnaður Farice nam [...] EUR. Enn fremur sé ljóst af skýrslu óháða sérfræðingsins að spár Farice hafi byggt á fyrstu umferð umleitana eftir verðtilboðum og að Farice hafi ekki lokið ítarlegu innkaupaferli öfugt við Sýn. Endanlegur kostnaður við verkefni Farice nemi raunar 50 milljónum EUR.

- (212) Sýn heldur því enn fremur fram að mjög líklegt sé að Sýn hefði fjárfest í þriðja sæstrengnum á viðskiptaforsendum, það er án ríkisfjármögnunar, að því gefnu að Farice hefði veitt aðgang að varaleiðum í sínu sæstrengjakerfi.
- (213) Tillaga Sýnar árið 2018 var sú að rekstraraðilar sæstrengjanna, Sýn og Farice hvort um sig, myndu semja um gagnkvæman aðgang að varaleiðum og þar með án fyrirframgreiðslu fyrir aðganginn. Íslensk stjórnvöld sem þegar fóru með meirihlutaeign í Farice á þeim tíma voru hins vegar ekki viljug til að taka þátt í nokkrum samningaviðræðum tengdum aðgangi að varaleiðum.

6.2 Aðgangur að varaleiðum

- (214) Sýn heldur því fram að þar sem sæstrengir séu almennt reknir á viðskiptaforsendum og ekki hafi verið þörf á íhlutun eftirlitsaðila, séu upplýsingar um aðgang að varaleiðum almennt ekki opinberlega aðgengilegar. Hins vegar sé það líkan sem Sýn lagði til, það er samkomulag um gagnkvæman aðgang að varaleiðum, algeng og hagnýt lausn. Í sumum tilfellum kunni að vera boðinn heildsöluaðgangur á öðrum grunni þar sem verðlagning tekur mið af eðli aðgangsins og þeirri bandvidd sem í boði er.
- (215) Sýn hefur ítrekað óskað eftir aðgangi að varaleiðum í netkerfi Farice. Hins vegar hefur þessum beiðnum verið hafnað að sögn Sýnar og eina varan sem er í boði er sú bandvíddartenging sem Farice býður staðbundnum fyrirtækjum á sviði rafrænna fjarskipta, það er bylgjulengdarþjónusta (10 Gb/s eða 100 Gb/s). Þetta hafi í för með sér að rekstraraðili eins og Sýn þyrfti að greiða fullt verð fyrir varaleiðina óháð því að hvaða marki þjónustan er í raun notuð.
- (216) Sýn telur nokkuð ljóst að tenging sem veitt er sem varasamband þar sem notkun eða jafnvel notkunartími er óviss (og gæti verið jafnt og núll) ætti að verðleggja á öðru og lægra verði en 10 Gb/s eða 100 Gb/s bylgjulengd með fullri afkastagetu. Samkvæmt Sýn er nokkuð algengt á markaði fyrir alþjóðlegt netsamband að bjóða fram úrval af tengivörum, allt frá kaupum á ljósleiðarapari yfir í samninga um óafturkallanlegan afnotarétt (e. IRU) ⁽⁸³⁾ eða bylgjulengdarþjónustu, sem er minni að umfangi. Verðlagning á heildsöluaðgangi fari bæði eftir bandvidd, forgangsrétti ef við á, lengd samningstíma og hýsingarþjónustu.

II. MAT

7 Skilyrði ríkisaðstoðar

- (217) Ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins hljóðar svo: „Ef ekki er kveðið á um annað í samningi þessum er hvers kyns aðstoð, sem aðildarríki EB eða EFTA-ríki veitir eða veitt er af ríkisfjármunum og raskar eða er til þess fallin að raska samkeppni með því að ívilna ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara, ósamrýmanleg framkvæmd samnings þessa að því leyti sem hún hefur áhrif á viðskipti milli samningsaðila.“
- (218) Við mat á því hvort ráðstöfun telst aðstoð í skilningi ákvæðisins verða öll eftirfarandi skilyrði því að vera uppfyllt: i) ráðstöfunin verður að hafa verið veitt af ríkinu eða með ríkisfjármunum, ii) hún verður að vera fyrirtækinu til hagsbóta, iii) hún ívilnar tilteknum fyrirtækjum (er sértæk), og iv) er til þess fallin að raska samkeppni og hafa áhrif á viðskipti.
- (219) Ákvörðun þessi varðar tvær aðskildar ráðstafanir: 1) greiðslur frá fjarskiptasjóði til Farice vegna framkvæmdar á sjávarbotnsrannsókn, það er ráðstöfun 1, og 2) hlutafjárukningu í Farice til að auðvelda fjárfestingu í IRIS-sæstrengnum, það er ráðstöfun 2. Í ákvörðuninni um að hefja rannsókn komst ESA að þeirri niðurstöðu til bráðabirgða að ekki væri hægt að útiloka að ráðstöfun 1 fæli í sér ríkisaðstoð. Aftur á móti var það bráðabirgðaniðurstaða ESA að

⁽⁸³⁾ IRU – óafturkallanlegur afnotaréttur (e. infeasible rights of use).

ráðstöfun 2 fæli í sér ríkisaðstoð. Lagt verður mat á það hvort ríkisaðstoð sé fyrir hendi í þessum tveimur ráðstöfunum, hvorri um sig, í eftirfarandi köflum.

7.1 Ráðstöfun 1 – sjávarbotnsrannsókn

7.1.1 Ríkisfjármunir eru til staðar og rekjanlegir til ríkisins

- (220) Skv. 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins þarf ráðstöfun að vera veitt af hálfu ríkisins eða með ríkisfjármunum til þess að teljast ríkisaðstoð.
- (221) Rekjanleiki ráðstöfunar til ríkisins og ráðstöfun með ríkisfjármunum sem leiðir til hagsbóta eru tvö sjálfstæð skilyrði sem þurfa bæði að vera uppfyllt samanlagt svo ríkisaðstoð sé til staðar, en þau eru hins vegar oft metin samhliða þar sem bæði varða opinberan uppruna ráðstöfunarinnar sem um ræðir ⁽⁸⁴⁾.
- (222) Að því er varðar rekjanleika er ráðstöfun eðli málsins samkvæmt rekjanleg til ríkisins ef ráðstöfunin sem er til hagsbóta er veitt af stjórnvaldi, jafnvel þótt síðarnefndi aðilinn njóti lögum samkvæmt sjálfstæðis frá öðrum stjórnvöldum ⁽⁸⁵⁾.
- (223) Hvað varðar þá kröfu að um sé að ræða ríkisfjármuni falla allir fjárhagslegir hagsmunir hins opinbera þar undir ⁽⁸⁶⁾.
- (224) Hlutverk fjarskiptasjóðs er að stuðla að uppbyggingu fjarskipta á Íslandi. Sjóðurinn var settur á stofn árið 2006 á grundvelli laga nr. 132/2005 um fjarskiptasjóð. Meginhlutverk fjarskiptasjóðs er að úthluta fæ til verkefna sem miða að uppbyggingu fjarskiptainnviða, verkefna sem stuðla að öryggi og samkeppnishæfni samfélagsins á sviði rafrænna fjarskipta, og annarra fjarskiptaverkefna ⁽⁸⁷⁾.
- (225) Skv. 1. gr. laga nr. 132/2005 er fjarskiptasjóður í eigu íslenska ríkisins og stjórnsýsla hans heyrir undir yfirstjórn háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneytisins. Fjármunir sjóðsins koma af fjárlögum.
- (226) Því er það niðurstaða ESA að greiðslur frá sjóðnum til Farice vegna sjávarbotnsrannsóknarinnar feli í sér ríkisfjármuni sem séu rekjanlegir til ríkisins.

7.1.2 Ráðstöfun er fyrirtæki til hagsbóta

- (227) Skv. 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins verður ráðstöfun að vera fyrirtæki til hagsbóta. Hagsbætur í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins eru allur efnahagslegur ávinningur sem fyrirtæki hefur ekki getað fengið í sinn hlut við venjulegar markaðsaðstæður ⁽⁸⁸⁾ og sem kemur því þannig í betri stöðu en keppinautar þess njóta ⁽⁸⁹⁾.
- (228) Íslensk stjórnvöld hafa haldið því fram að gengið hafi verið frá ráðstöfun 1 samkvæmt markaðskjörum og hún hafi því ekki veitt Farice efnahagslegan ávinning í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Lýsing á því hvernig slíkur ávinningur telst vera til staðar fer í meginatriðum fram með því að beita markaðsaðilareglunni nema enginn möguleiki sé á því að bera háttsemi ríkisins sem um ræðir í tilteknu máli við háttsemi einkaaðila þar sem háttsemin er órjúfanlega tengd tilvist innviða sem engum einkaaðila hefði nokkurn tímann tekist að koma upp, eða ef ríkið bar sig að í krafti þess að vera opinber aðili ⁽⁹⁰⁾. ESA telur að markaðsaðilareglan gildi í þessu máli þar sem unnt sé að bera háttsemi íslenska ríkisins í tengslum við

⁽⁸⁴⁾ Leiðbeinandi reglur ESA um hugtakið ríkisaðstoð sem vísað er til í 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins („NoA“) (Stjtið. ESB L 342, 21.12.2017, bls. 35, og EES-viðbætur nr. 82, 21.12.2017, bls. 1), 38. mgr.

⁽⁸⁵⁾ NoA, 39. mgr.

⁽⁸⁶⁾ NoA, 48. mgr.

⁽⁸⁷⁾ <https://www.stjornarradid.is/verkefni/samgongur-og-fjarskipti/fjarskiptasjodur/>.

⁽⁸⁸⁾ NoA, 66. mgr.

⁽⁸⁹⁾ Sjá til dæmis dóm sem kveðinn var upp 5. júní 2012, *frankvæmdastjórnin* gegn *EDF*, mál C-124/10 P, EU:C:2012:318, mgr. 90; dóm frá 15. mars 1994, *Banco Exterior de España*, mál C-387/92, EU:C:1994:100, 14. mgr.; og dóm sem kveðinn var upp 19. maí 1999, *Italia* gegn *frankvæmdastjórninni*, mál C-6/97, EU:C:1999:251, 16. mgr.

⁽⁹⁰⁾ Sjá dóm kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 60. mgr.

ráðstöfun 1, það er greiðslur (fyrir milligöngu fjarskiptasjóðs) til Farice fyrir framkvæmd sjávarbotnsrannsóknar, saman með raunhæfum hætti við háttsemi einkaaðila sem kaupir þjónustu.

- (229) Í því skyni að sýna fram á hvort viðskipti opinbers aðila séu í samræmi við venjulegar markaðsaðstæður, og þau séu þar með ekki til hagsbóta í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins, beitir ESA markaðsaðilareglunni og ber saman háttsemi opinberra aðilans við þá sem sambærilegir einkaaðilar viðhafa við venjulegar markaðsaðstæður ⁽⁹¹⁾.
- (230) Hvað þetta varðar skiptir ekki máli hvort íhlutunin telst skynsamleg leið fyrir viðkomandi opinberra aðila til að fylgja eftir markmiðum opinberrar stefnumörkunar. Sömuleiðis er hagnaður eða tap aðstoðarþegans ekki í sjálfu sér afgerandi vísbending svo leitt verði í ljós hvort umrædd viðskipti séu í samræmi við markaðsaðstæður eða ekki. Þar ræður úrslitum hvort opinberu aðilarnir hafi borið sig að eins og rekstraraðili í markaðshagkerfi hefði gert í sambærilegri stöðu ⁽⁹²⁾.
- (231) Enn fremur verður að gera mat á því fyrirfram hvort íhlutun ríkisins sé í samræmi við markaðsaðstæður á grundvelli upplýsinga sem lágu fyrir þegar ákvörðun um íhlutunina var tekin ⁽⁹³⁾.
- (232) Hlutverk ESA er að framkvæma mat á því hvort viðskipti endurspegli venjulegar markaðsaðstæður og sanna að fyrir hendi séu hagsbætur að því er varðar 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins ⁽⁹⁴⁾. Nánar tiltekið þyrfti að sanna að fyrirtækið sem nýtur góðs af ráðstöfun ríkisins hefði augljóslega ekki notið sambærilegra hagsbóta fyrir tilstilli einkaaðila sem er að jafnaði varfærinn og aðgætinn og er í eins líkri stöðu og mögulegt er og ber sig að við venjulegar markaðsaðstæður ⁽⁹⁵⁾.
- (233) Beiting markaðsaðilareglunnar sjálfrar felst í því að nota ýmis sérstök próf í hverju tilviki fyrir sig, sem hafa að markmiði að bera saman á eins viðeigandi og viðunandi hátt og hægt er þá ráðstöfun ríkisins sem um ræðir og ráðstöfun sem sambærilegur einkaaðili kynni að hafa gert ⁽⁹⁶⁾. Þessi próf, sem eru sérstök útfærsla á markaðsaðilareglunni, felast meðal annars í prófum þar sem um er að ræða einkafjárfesti, einkakröfuhafa, einkaskuldara, einkaseljanda og prófi þar sem um er að ræða einkakaupanda, sem er hliðstæðan við prófið þar sem um er að ræða einkaseljanda ⁽⁹⁷⁾.
- (234) Í þessu máli telur ESA að viðeigandi próf sé prófið þar sem um er að ræða einkakaupanda þar sem bera má greiðsluna sem íslenska ríkið innti af hendi (fyrir milligöngu fjarskiptasjóðs) til Farice sem endurgjald fyrir framkvæmd sjávarbotnsrannsóknarinnar saman við kaup á þjónustu. Þar sem prófið þar sem um er að ræða einkakaupanda er ein af mörgum útfærslum markaðsaðilareglunnar verður að túlka það og beita því í samræmi við þá reglu og þær sönnunarkröfur sem liggja til grundvallar við beitingu hennar. Hvað varðar samningaviðræður og gerð sölusamnings til að byrja með samsvarar sú regla og sönnunarkröfurnar því sem gildir um einkakaupanda ⁽⁹⁸⁾.
- (235) Þegar svo virðist sem markaðsaðilareglan geti átt við hvílir sú skylda á ESA að óska eftir því við viðkomandi EES-ríki að það láti eftirlitsstofnuninni í té allar viðeigandi upplýsingar sem geri henni kleift að ákvarða hvort skilyrðin fyrir gildissviði og beitingu reglunnar séu

⁽⁹¹⁾ NoA, kafli 4.2.1.

⁽⁹²⁾ NoA, 76. mgr.

⁽⁹³⁾ NoA, 78. mgr.

⁽⁹⁴⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 67. mgr.

⁽⁹⁵⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 64. mgr., og dómur kveðinn upp 17. nóvember 2022, *Volotea og Easyjet* gegn *framkvæmdastjórninni*, sameinuð mál C-331/20 P og C-343/20 P, EU:C:2022:886, 113. mgr.

⁽⁹⁶⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 61. mgr., og dómur kveðinn upp 17. nóvember 2022, *Volotea og Easyjet* gegn *framkvæmdastjórninni*, sameinuð mál C-331/20 P og C-343/20 P, EU:C:2022:886, 109. mgr.

⁽⁹⁷⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 61. mgr., og dómur kveðinn upp 17. nóvember 2022, *Volotea og Easyjet* gegn *framkvæmdastjórninni*, sameinuð mál C-331/20 P og C-343/20 P, EU:C:2022:886, 110. og 123. mgr.

⁽⁹⁸⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 66. mgr.

uppfyllt⁽⁹⁹⁾. Þar sem ESA hefur ekki beina vitneskju um þær aðstæður sem ríktu þegar ákvörðun um kaup á vöru eða þjónustu var tekin verður eftirlitsstofnunin, í því skyni að beita reglunni, að styðjast að miklu leyti við hlutlæg og sannreynanleg sönnunargögn sem umrætt EES-ríki leggur fram⁽¹⁰⁰⁾.

- (236) Í málinu sem hér um ræðir myndu hagsbæturnar samsvara mismuninum á því endurgjaldi sem Farice hefði getað vænst þess að fá við venjulegar markaðsaðstæður og því sem fjar-skiptasjóður greiddi fyrirtækinu í reynd.
- (237) Staðfest er í dómaframkvæmd að ef opinber aðili ákveður að kaupa vöru eða þjónustu beint frá einu eða fleiri einkafyrirtækjum geri framkvæmd útboðs sem skipulagt er í samræmi við ítarlegar reglur sem tryggja að það sé í eðli sínu opið, óhlutdrægt og án mismununar, mögulegt að unnt sé, við tiltekna aðstæður, að gera ráð fyrir að samningarnir eða aðrar athafnir sem afráðið er að ganga frá í framhaldi af því ferli, og endurgjaldið sem þar er kveðið á um, endurspegli venjulegar markaðsaðstæður, einkum eðlilegt markaðsverð eða virði sem útilokar að hagsbætur í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins⁽¹⁰¹⁾ séu til staðar.
- (238) Hins vegar leiðir dómaframkvæmd einnig í ljós að framkvæmd slíks útboðs er ekki alltaf skylda að því er varðar slík viðskipti og enn fremur eru til aðrar aðferðir til að útiloka að hagsbætur séu til staðar, svo sem skýrsla óháðs sérfræðings eða áreiðanlegt, ítarlegt og yfirgripsmikið mat á viðkomandi kostnaði til að tryggja að viðskiptin sem áttu sér stað hafi falist í venjulegum markaðsviðskiptum sem leiddu til þess að venjulegt markaðsverð eða virði var fastsett⁽¹⁰²⁾.
- (239) Íslensk stjórnvöld hafa haldið því fram að Farice hafi ekki hagnast á því í reynd að framkvæma rannsóknina fyrir fjarskiptasjóðinn. Hafa íslensk stjórnvöld útskýrt að rannsóknin hafi verið verkefni sem Farice var falið og sem Farice hafi reikningsfært á grundvelli áfallins kostnaðar. Enn fremur voru niðurstöður rannsóknarinnar að fullu í eigu fjarskiptasjóðs. Farice hélt því ekki neinu eignarhaldi á niðurstöðum sjávarbotnsrannsóknarinnar eða þeim efnahagslega ávinningi sem þær kynnu að fela í sér.
- (240) Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum voru greiðslur vegna vinnu þriðja aðila, svo sem vinnu EGS við sjávarbotnsrannsóknina ([...] af heildarkostnaðinum), reikningsfærðar af hálfu Farice á grundvelli kostnaðar sem féll til hjá því, og vinna starfsmanna Farice var reikningsfærð miðað við tímagjald. Auk þess innheimti Farice umsýslugjald vegna almenns umsýslu-kostnaðar (sjá mgr. (27) til (30) að framan).
- (241) Íslensk stjórnvöld hafa útskýrt að þegar sjávarbotnsrannsóknin var falin Farice hafi þau gert almenna kostnaðargreiningu og stuðst við fyrri verkefni, svo sem kostnað í tengslum við DANICE-sæstrenginn. Samkvæmt íslenskum stjórnvöldum sé hins vegar erfitt að gera ítarlega kostnaðargreiningu á verkefni sem felur í sér uppbyggingu sæstrengs frá Íslandi til Evrópu (þar á meðal sjávarbotnsrannsókn), þar sem margar óþekktar breytur séu til staðar og engin verkefni séu beinlínis sambærileg. Enn fremur sé framboð rannsóknarskipa á heimsvísu mikilvægur verðmótandi þáttur á markaði fyrir sjávarbotnsrannsóknir og geti það verið afar breytilegt (sjá mgr. (27) að framan).
- (242) Þá reiddi fjarskiptasjóður sig á sérþekkingu og reynslu sérfræðinga í samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu við gerð, rýni og samningaviðræður um skilmála samningsins um almannajónustu frá 2018 (sem ráðstöfun 1 féll undir) ásamt tíma- og kostnaðaráætluninni sem gerð var til bráðabirgða. Orðalag samningsins um almannajónustu frá 2018 var niðurstaða samningaviðræðna milli sérfræðinganna og þáverandi forstjóra Farice. Í samningnum um almannajónustu frá 2018 voru ákvæði sem lögðu skyldur á Farice varðandi hagkvæman

⁽⁹⁹⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 68. mgr.

⁽¹⁰⁰⁾ Dómur kveðinn upp 21. mars 2024, *Eviny AS* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-10/22, 69. mgr.

⁽¹⁰¹⁾ Dómur kveðinn upp 17. nóvember 2022, *Volotea* og *Easyjet* gegn *framkvæmdastjórninni*, sameinuð mál C-331/20 P og C-343/20 P, EU:C:2022:886, 126. mgr.

⁽¹⁰²⁾ Dómur kveðinn upp 17. nóvember 2022, *Volotea* og *Easyjet* gegn *framkvæmdastjórninni*, sameinuð mál C-331/20 P og C-343/20 P, EU:C:2022:886, 127. mgr.

rekstur og bókhaldslegan aðskilnað (sjá mgr. (24) að framan), til dæmis 10. gr. samningsins um almannajónustu frá 2018 þar sem sagði að Farice ætti að leitast við að gera rekstur sinn eins hagkvæman og skilvirkan og mögulegt væri ⁽¹⁰³⁾.

- (243) Hvað varðar vinnuna af hálfu EGS, sem var meginpartur ([...]) heildarkostnaðarins, bendir ESA á að Farice hafi reynt að afla tilboða frá mörgum þeirra aðila sem starfa á rannsóknarmarkaðinum, þar á meðal [...] og [...], áður en það valdi EGS. Hins vegar voru þessi fyrirtæki á þeim tíma upptekin í öðrum verkefnum og vildu því ekki senda inn tilboð. Það að engin önnur tilboð voru fyrirbyggjandi þrátt fyrir að Farice hefði með virkum hætti leitað til mögulegra þjónustuveitenda endurspeglar þær markaðsaðstæður sem ríktu á þeim tíma sem við á, sem og það að enginn annar reyndur aðili vildi veita umrædda þjónustu, ekki einu sinni á hærri verði eða með óhagstæðari skilmálum fyrir Farice en sú þjónusta sem EGS bauð fram (sjá mgr. (27)).
- (244) Hvað varðar annan kostnað vegna ráðstöfunar 1 (sem nam [...] af heildarkostnaðinum) þá fól hann aðallega í sér kostnað vegna sérfræðivinnu ráðgjafa. Miðað við fyrirbyggjandi upplýsingar er ekkert sem bendir til að nokkur kostnaðarliður hafi verið á því stigi að telja ætti að hann sé augljóslega ekki í samræmi við markaðskjör, hvort sem lítið er til greiðslna fyrir verk unnin af þriðja aðila eða varðandi tímagjald sem notað var vegna vinnu starfsmanna Farice. Eins og áður hefur verið vikið að (sjá mgr. (192)) fór Farice yfir tímagjöld hvers ráðgjafa auk fjölda vinnustunda fyrir hvert verkefni með það fyrir augum að tryggja að þessi atriði væru í samræmi við markaðsverð. Auk þess voru föst tilboð vegna vinnu þriðja aðila metin af sérfræðingum Farice til að tryggja að þau væru viðunandi.
- (245) Umsýslugjaldið að fjárhæð [...] ISK (um það bil [...] EUR) sem Farice var greitt árið 2019 nam [...] af þeim kostnaði sem stofnaðist hjá Farice það ár vegna ráðstöfunar 1. Íslensk stjórnvöld hafa útskýrt að umsýslugjaldið tengist eingöngu kostnaði sem Farice bar sjálf, það er óbeinum kostnaði (almennum umsýslukostnaði), og að þóknunin sem var greidd árið 2019 hafi verið í samræmi við forsendur fjárhagsáætlunar sem byggðu á kostnaðarmati verkefnisins í samningnum um almannajónustu frá 2018 (sjá mgr. (192) að framan). ESA bendir enn fremur á að umsýslugjaldið nemi einungis [...] af heildarkostnaði ráðstöfunar 1 og hafi aðeins verið innheimt vegna ársins 2019 þrátt fyrir að verkefnið hafi staðið yfir til ársins 2021.
- (246) Á grundvelli framangreinds og einkum i) þeirrar staðreyndar að Farice fékk einungis greitt endurgjald fyrir þann kostnað sem féll til hjá því, sérstaklega að því er varðar vinnu sem fram fór í undirverktöku þriðja aðila og var að baki stórs hluta heildarkostnaðarins (þar sem [...] var alfarið vegna EGS), auk þess að ii) engar vísbendingar eru um að nokkur kostnaðarliður hafi augljóslega ekki verið í samræmi við markaðskjör, er það niðurstaða ESA að ekkert bendi til þess að það að fela Farice framkvæmd sjávarbotnsrannsóknarinnar hafi verið fyrirtækinu til hagsbóta sem það hefði augljóslega ekki notið fyrir tilstilli einkaaðila sem er að jafnaði varfærinn og aðgættinn og er í eins líkri stöðu og mögulegt er og ber sig að við venjulegar markaðsaðstæður.
- (247) Með hliðsjón af framangreindu er það einnig niðurstaða ESA að sú staðreynd að endurgjald fyrir sjávarbotnsrannsóknina hafi verið partur af samningi um almannajónustu hafi ekki afgerandi þýðingu og bendi ekki sem slíkt til þess að endurgjaldið hafi verið umfram það sem hægt væri að fá við venjulegar markaðsaðstæður. Það ræður ekki heldur úrslitum eitt og sér við ákvörðun um hvort hagsbætur séu til staðar hvort Farice hafi verið valið með útboði eða ekki og hvort aðrir rekstraraðilar hafi verið til skoðunar. Það sem máli skiptir er hvort sambærilegar hagsbætur í þágu Farice hefðu augljóslega ekki orðið til fyrir tilstilli einkaaðila sem er að jafnaði varfærinn og aðgættinn. Staðfest er í dómaframkvæmd að nota má margvíslegar aðferðir til að útiloka hagsbætur (sjá mgr. (238) að framan). ESA bendir á að við þessa rannsókn hafi engar tölur eða viðmið verið lögð fram sem gáfu til kynna annað (lægra) markaðsverð en það sem Farice fékk greitt. Rannsóknin bendir til þess að verðið sem Farice var greitt fyrir framkvæmd sjávarbotnsrannsóknarinnar hafi í raun verið í samræmi við markaðsaðstæður þar sem undirverktakinn, sem bar ábyrgð á sjávarbotnsrannsókninni, EGS, (sem stóð fyrir stærstum hluta heildarkostnaðarins), var valinn í gegnum ferli þar sem leitað

⁽¹⁰³⁾ Skjal nr. 1414152.

var til nokkurra rekstraraðila og þeim boðið að leggja fram tilboð og þóknunin sem Farice innheimti fyrir umsýslu verkefnisins var ákveðin út frá fjölda starfsmanna og vinnustunda við verkefnið og var haldið innan hóflegra marka.

(248) Það að efnahagslegur ávinningur sé ekki til staðar er enn fremur staðfest með sérfræðiskýrslu sem Pioneer Consulting vann fyrir íslensk stjórnvöld í febrúar 2025 og sem felst í kostnaðargreiningu og mati á því hvort verkefnið sé í samræmi við markaðskjör. Niðurstaða greiningarinnar er sú að „heildarverðlagning sem tryggð var vegna rannsóknarinnar sé vissulega samkeppnishæf og, ef eitthvað er, örlítið lægri en sú sem væri hægt að áætla“, sérstaklega þegar litið er til stærðar verkefnisins, landfræðilegrar staðsetningar, árstíma og allsherjar óvissu varðandi áhrif vegna COVID-19⁽¹⁰⁴⁾. ESA telur niðurstöður skýrslunnar trúverðugar. Skýrslan byggir á verðviðmiðum sem fengin voru árið 2020 (það er tiltölulega stuttu eftir að Farice hafði verið falið að framkvæma rannsóknina tengda ráðstöfun 1) og voru notuð vegna samanburðar við IRIS-sæstrenginn. Þessi verðviðmið fengust í útboði á rannsókn á leiðum í sjó fyrir styttra en sambærilegt sæstrengskerfi sem síðar var tekið í notkun í Norður-Evrópu. Verðtilboð fengust frá sex sérhæfðum sjávarrannsóknafyrirtækjum, þar sem fimm þeirra buðu fram rannsóknarskip af svipaðri stærð og getu og skipið sem EGS notaði (RV Ridley Thomas). Þótt skýrslan hafi verið unnin eftir á og teljist ekki grundvallarþáttur í niðurstöðu ESA varðandi ráðstöfun 1, byggir hún á upplýsingum frá sama tímabili og kann því að hafa þýðingu í þeim tilgangi að staðfesta samræmi við markaðsaðilaregluna⁽¹⁰⁵⁾.

(249) Hvað varðar staðhæfingu Sýnar um að afstaða og yfirlýsingar íslenskra stjórnvalda vegna beiðni Sýnar um aðgang að sjávarbotnsrannsókninni stangist á við það að rannsóknin hafi verið falin Farice í samræmi við markaðsaðilaregluna (sjá mgr. (150)) telur ESA að jafnvel þótt að telja mætti að þessar staðhæfingar ættu við rök að styðjast myndi það ekki ráða úrslitum. Ríkisaðstoð er hlutlægt og lagalegt hugtak⁽¹⁰⁶⁾ og flokkun ráðstöfunar sem ríkisaðstoðar getur því ekki grundvallast á yfirlýsingum eða athugasemdum fjarskiptasjóðsins eða Farice varðandi flokkun hennar.

(250) Af því leiðir að þar sem ráðstöfun 1 hafði ekki í för með sér efnahagslegan ávinning fól hún ekki í sér ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Þar sem skilyrðin í 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins eru lögð saman og þurfa öll að vera uppfyllt og það að eitt skilyrðanna sé ekki uppfyllt þýðir að ráðstöfunin telst ekki ríkisaðstoð er engin þörf á að fara yfir önnur skilyrði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins í tengslum við ráðstöfun 1.

7.2 Ráðstöfun 2 – IRIS-sæstrengurinn

(251) Hvað ráðstöfun 2 varðar bendir ESA á að óumdeilt sé að hún feli í sér ríkisaðstoð. ESA mun hins vegar, í þágu tæmandi umfjöllunar, leggja mat á ráðstöfun 2 varðandi það hvort ríkisaðstoð sé til staðar.

7.2.1 Ríkisfjármunir eru til staðar og rekjanlegir til ríkisins

(252) Skv. 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins þarf ráðstöfun, svo hún teljist ríkisaðstoð, að vera veitt af ríkinu eða veitt af ríkisfjármunum í hvaða formi sem er.

(253) Hagsbætur sem til verða beint eða óbeint með ríkisfjármunum og rekjanleiki slíkrar ráðstöfunar til ríkisins eru tvö aðskilin skilyrði sem bæði verða að vera uppfyllt samanlagt svo ríkisaðstoð sé til staðar. Hins vegar eru þau oft metin samhliða þegar mat er lagt á ráðstöfun skv. 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins þar sem bæði varða opinberan uppruna ráðstöfunarinnar sem um ræðir⁽¹⁰⁷⁾.

(254) Í tilvikum þar sem ráðstöfun stjórnvalds er til hagsbóta fyrir aðstoðarþega er ráðstöfunin eðli málsins samkvæmt rekjanleg til ríkisins jafnvel þótt aðilinn sem um ræðir njóti lögum

⁽¹⁰⁴⁾ Skjal nr. 1518738.

⁽¹⁰⁵⁾ Sjá dóm sem kveðinn var upp 10. desember 2020, *Comune di Milano* gegn *framkvæmdastjórn Evrópu-sambandsins*, mál C-160/19 P, EU:C:2020:1012, 124. mgr.

⁽¹⁰⁶⁾ 3.–4. mgr. NoA og dómaframkvæmdin sem vísað er til.

⁽¹⁰⁷⁾ NoA, 38. mgr.

samkvæmt sjálfstæðis frá öðrum stjórnvöldum. Hið sama gildir þegar stjórnvald felur einkaaðila eða opinberum aðila að framkvæma ráðstöfun sem er til hagsbóta ⁽¹⁰⁸⁾.

- (255) Ráðstöfun 2 var í formi hlutafjárukningar í Farice sem framkvæmd var af eina eiganda fyrirtækisins, íslenska ríkinu. Því er ráðstöfunin fjármögnuð með opinberu fé sem felur í sér ríkisfjármuni og er rakin til ríkisins.

7.2.2 *Ráðstöfun er fyrirtæki til hagsbóta*

- (256) Ráðstöfun verður að leiða til hagsbóta fyrir viðtakandann til þess að teljast ríkisaðstoð. Hagsbætur í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins eru hvers kyns efnahagslegur ávinningur sem fyrirtæki gæti ekki hafa hlotnast við venjulegar markaðsaðstæður ⁽¹⁰⁹⁾.

- (257) Ráðstöfun 2 var veitt Farice sem stundar efnahagslega starfsemi, svo sem veitingu alþjóðlegrar gagnaflutningsþjónustu um sæstrengi. Farice er þar af leiðandi fyrirtæki.

- (258) Ráðstöfun 2 fól í sér hlutafjárukningu ríkisins í Farice í krafti stöðu þess sem eina hluthafans. Tilgangur hlutafjárukningarinnar var að fjármagna fjárfestingu í sæstreng. Á þeim tíma er ríkið, sem var eini hluthafinn, tók þessa fjárfestingarákvörðun, valt öll fræðileg arðsemi fjárfestingarinnar á óþekktum mælikvörðum, svo sem mögulegri aukningu á fjölda viðskiptavina sem íslensk stjórnvöld töldu ekki raunhæft að myndi ganga eftir (sjá mgr. (61)-(64)). Enn fremur voru stefnumið ríkisins svo sem öryggi og varaleiðir helsti drifkraftur ákvörðunarinnar um fjárfestinguna fremur en hvers kyns hugsanlegur fjárhagslegur ábati (sjá kafla 2.3.4). Það leiðir af dómaframkvæmd að þegar opinber fjárfestir leggur fram hlutafé án þess að tekið sé nokkuð mið af arðsemi, jafnvel til langs tíma litið, er ekki hægt að líta svo á að það standist einkafjárfestaprófið ⁽¹¹⁰⁾. Niðurstaða ESA er því sú að enginn skynsamur markaðsfjárfestir myndi ráðast í fjárfestingu eins og ráðstöfun 2 á sambærilegum grundvelli og þeim sem liggur fyrir í þessu máli. Þar af leiðandi var ráðstöfun 2 Farice til hagsbóta sem fyrirtækið hefði ekki getað notið við venjulegar markaðsaðstæður.

7.2.3 *Sértæk ráðstöfun*

- (259) Svo ráðstöfun ríkis geti fallið undir gildissvið 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins verður hún að ívilna „ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara“. Þannig nær hugtakið ríkisaðstoð ekki yfir allar ráðstafanir sem ívilna rekstraraðilum, heldur aðeins þær sem veita ákveðnum fyrirtækjum eða tegundum fyrirtækja eða ákveðnum atvinnugreinum sértæka ívilnun ⁽¹¹¹⁾.

- (260) ESA bendir á að ráðstöfun 2 sé sértæk þar sem hlutafjárukningin kom Farice einu til góða.

7.2.4 *Áhrif á viðskipti og röskun á samkeppni*

- (261) Svo ráðstöfun teljist ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins verður hún að vera til þess fallin að raska samkeppni og hafa áhrif á viðskipti milli samningsaðila EES-samningsins. Þó að þetta séu tvö aðskilin skilyrði er í reynd oft fjallað um þau samhliða við mat á ríkisaðstoð þar sem þau eru að jafnaði talin órjúfanlega tengd ⁽¹¹²⁾.

- (262) Markaðirnir fyrir rafræn fjarskipti eru opnir fyrir samkeppni milli rekstraraðila og þjónustuveitenda sem almennt stunda starfsemi sem getur gengið kaupum og sölum milli EES-ríkja. Sú staðreynd að ráðstöfun 2 styrkir stöðu fyrirtækis, það er Farice, í samanburði við önnur fyrirtæki í samkeppni innan EES-svæðisins er því nægileg til að álykta að ráðstöfun 2 hafi verið til þess fallin að hafa áhrif á viðskipti innan EES. Með því að ívilna Farice var ráðstöfun 2 til þess fallin að raska samkeppni og hafa áhrif á viðskipti innan EES.

⁽¹⁰⁸⁾ NoA, 39. mgr.

⁽¹⁰⁹⁾ NoA, 66. mgr.

⁽¹¹⁰⁾ Sjá dóm sem kveðinn var upp 10. desember 2020, *Comune di Milano* gegn *framkvæmdastjórninni*, mál C-160/19 P, EU:C:2020:1012, 113.–114. mgr.

⁽¹¹¹⁾ NoA, 117. mgr.

⁽¹¹²⁾ NoA, 185.–186. mgr.

7.3 Niðurstaða

- (263) Þar af leiðandi er það niðurstaða ESA að ráðstöfun 1 hafi ekki falið í sér ríkisaðstoð en að ráðstöfun 2 hafi falið í sér ríkisaðstoð. Því eiga eftirfarandi kaflar eingöngu við um ráðstöfun 2.

8 Stök aðstoð

- (264) ESA bendir á að ráðstöfun 2 var ekki veitt á grundvelli aðstoðarkerfis ⁽¹¹³⁾. Aðstoðin telst því vera stök aðstoð.

9 Lögmæti aðstoðarinnar

- (265) Í 3. mgr. 1. gr. I hluta bókunar 3 SED segir: „Tilkynna skal Eftirlitsstofnun EFTA um áætlanir um að veita eða breyta aðstoð þannig að henni gefist nægur tími til athugasemda. ... Hlutaðeigandi ríki skal ekki gera fyrirhugaðar ráðstafanir fyrr en endanleg niðurstaða liggur fyrir.“
- (266) Ráðstöfun 1 felur ekki í sér ríkisaðstoð og var því ekki tilkynningarskyld skv. 3. mgr. 1. gr. I hluta bókunar 3 SED. Ráðstöfun 2 var tilkynnt til ESA og fyrst innleidd eftir að ESA hafði samþykkt hana með hinni upphaflegu ákvörðun sinni um samþykki. Með því að EFTA-dómstóllinn felldi úr gildi hina upphaflegu ákvörðun um samþykki varð aðstoðin ólögmæt.

10 Samrýmanleiki aðstoðarráðstöfunarinnar

10.1 Inngangur

- (267) Sú undantekning er frá hinu almenna banni við ríkisaðstoð sem mælt er fyrir um í 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins að hægt er að lýsa aðstoð samrýmanlega ef hún fellur undir einhverja af þeim undanþágum sem taldar eru upp í samningnum. Íslensk stjórnvöld bera fyrir sig c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins sem sé lagagrundvöllurinn fyrir matinu á samrýmanleika aðstoðarráðstöfunarinnar. Áður en ESA leggur mat á samrýmanleika ráðstöfunar 2 skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins mun eftirlitsstofnunin fyrst ákvarða hvort leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 eigi við, að teknu tilliti til dóms EFTA-dómstólsins sem kveðinn var upp 1. júní 2022 í máli E-4/21, *Sýn hf. gegn Eftirlitsstofnun EFTA*.

10.2 Gildi leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014

- (268) Samrýmanleiki aðstoðar til innleiðingar á breiðbandsnetum í þeim tilgangi að tryggja útbreiðslu, aðgang eða netsamband, er að jafnaði metinn á grundvelli gildandi leiðbeininga um breiðbandsnet. Hinn 8. febrúar 2023 samþykkti ESA nýjar leiðbeiningar um breiðbandsnet. ESA mun fylgja þeim meginreglum og leiðbeiningum sem eru settar fram í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2023 við mat á samrýmanleika allrar tilkynntrar aðstoðar vegna breiðbandsneta sem eftirlitsstofnuninni er falið að taka ákvörðun um eftir 8. febrúar 2023, þegar leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2023 tóku gildi. Ólögmæt aðstoð vegna breiðbandsneta verður metin í samræmi við gildandi reglur á þeim degi þegar aðstoðin var veitt ⁽¹¹⁴⁾. Leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2023 voru ekki í gildi þegar ráðstöfun 2 var samþykkt og því er ekki hægt að leggja þær til grundvallar við mat á samrýmanleika ráðstöfunarinnar. ESA mun beita leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014 ef talið verður að ráðstöfun 2 falli innan gildissviðs þeirra. Við ákvörðun á því hvort ráðstöfun 2 falli innan eða utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 mun ESA taka mið af dómi EFTA-dómstólsins í máli E-4/21 þar sem dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að hin upphaflega ákvörðun um samþykki hafi ekki falið í sér nægilega ítarleg rök til stuðnings þeirri niðurstöðu að ráðstöfun 2 félli utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 (sjá mgr. (86) að framan).

⁽¹¹³⁾ Sjá c-lið 1. gr. II. hluta bókunar 3 SED.

⁽¹¹⁴⁾ Leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2023, 2. mgr. 1. gr.

- (269) Meginmarkmið leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 er að tryggja viðtækt aðgengi að breiðbandsþjónustu fyrir endanotendur eða aðgengi að háhraðanettengingu. Má til dæmis ráða það af 1. hluta leiðbeininganna þar sem vísað er til stefnumarkandi verkefna ESB, svo sem áætlunar Evrópusambandsins um Evrópu 2020 og stafrænnar áætlunar fyrir Evrópu, en markmið þeirra er fyrst og fremst að tryggja almenningi, það er einstaklingum og fyrirtækjum, aðgang að hágæða breiðbandsþjónustu á svæðum þar sem markaðsaðstæður fyrir breiðbandstengingar eru óhagstæðar.
- (270) Vandinn sem ráðstöfun 2 beinist að er annars eðlis þar sem hann varðar varaleiðir og öryggisstig og trausta alþjóðlega fjarskiptaþjónustu sem er þegar aðgengileg endanotendum með miklum hraða. Hafa ber í huga hvað þetta varðar að á þeim tíma er ráðstöfun 2 var innleidd var ríkulegt framboð og aðgengi að háhraðabreiðbandi á Íslandi og jafnvel afskekkt svæði nutu traustra og öruggra háhraðabreiðbandstenginga ⁽¹¹⁵⁾.
- (271) ESB hefur viðurkennt mikilvægi og sérstakt eðli sæstrengjainnviða í tilmælum framkvæmdastjórnarinnar um örugga og áfallaþolna sæstrengjainnviði („tilmæli framkvæmdastjórnarinnar 2024/779“). Í tilmælunum leggur framkvæmdastjórnin áherslu á mikilvægi sæstrengja sem séu þýðingarmikill þáttur í hinu víðtæka vistkerfi internetsins í því skyni að öðlast stafrænt evrópskt fullveldi og bendir á aukna hættu á árásum illviljaðra aðila gagnvart slíkum mikilvægum neðansjávarinnviðum, og þörfina á aðgerðum til að auka öryggi og áfallaþol núverandi og nýrra sæstrengja ⁽¹¹⁶⁾.
- (272) Tilmæli 2024/779 hafa meðal annars að markmiði að hvetja til uppbyggingar eða verulegrar uppfærslu á sæstrengjainnviðum með svonefndum sæstrengjaverkefnum sem hafa þýðingu fyrir Evrópu (e. Cable Projects of European Interest) („CPEI“) ⁽¹¹⁷⁾.
- (273) Samkvæmt tilmælum framkvæmdastjórnarinnar 2024/779 eru aðildarríkin hvött til að huga að því að leggja sitt af mörkum, þar sem það er nauðsynlegt og viðeigandi, til fjármögnunar á CPEI-verkefnum. Svo tryggt sé að innlendar fjárfestingar samrýmist ríkisaðstoðarreglum eru aðildarríki sem fjárfesta saman í CPEI-verkefnum sem eru valin til fjármögnunar samkvæmt reglugerð (ESB) 2021/1153 ⁽¹¹⁸⁾ hvött til að kanna möguleikann á því að haga aðstoðar-ráðstöfunum þannig að uppfyllt séu öll skilyrði 52. gr. b í almennu hópundanþágureglugerðinni („GBER“) ⁽¹¹⁹⁾, sem var nýlega bætt við almennu hópundanþágureglugerðina og kveður á um skýran grundvöll samrýmanleika fyrir sæstrengjainnviði, til dæmis, þar sem ESB kemur að fjármögnun ásamt öðrum, sem er til viðbótar við almennt ákvæði um breiðbandsnet í GBER-reglugerðinni ⁽¹²⁰⁾. Engin sérstök tilvísun er í tilmælum framkvæmdastjórnarinnar 2024/779 til hliðstæðna frá framkvæmdastjórninni við leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014, leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2023, eða almenn ákvæði GBER-reglugerðarinnar um breiðbandsnet. ESA telur að skortur á slíkri tilvísun í tilmælum framkvæmdastjórnarinnar 2024/779 staðfesti og styðji við það sjónarmið að umtalsverður munur sé á i) aðstoðarráðstöfunum sem ætlað er að auka öryggi og áfallaþol sæstrengjainnviða og ii) aðstoðarráðstöfunum sem ætlað er að tryggja viðtækan aðgang að breiðbandsþjónustu fyrir endanotendur eða aðgang að háhraðanettengingu.

⁽¹¹⁵⁾ Skjal nr. 1518740. Sjá einnig skýrslu Fjarskiptastofu – [Telecommunications Markets in the Nordic and Baltic countries 2023](#) (fjarskiptamarkaðir á Norðurlöndum og í Eystrasaltslöndum 2023), bls. 39–40 (kaflar 7.2 og 7.3).

⁽¹¹⁶⁾ Tilmæli framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2024/779 frá 26. febrúar 2024 um örugga og áfallaþolna sæstrengjainnviði, 1.–15. liður formálsorðanna.

⁽¹¹⁷⁾ Tilmæli (ESB) 2024/779, b-liður 1. mgr.

⁽¹¹⁸⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2021/1153 frá 7. júlí 2021 um að koma á fót sjóði fyrir samtengda Evrópu og um niðurfellingu á reglugerðum (ESB) nr. 1316/2013 og (ESB) nr. 283/2014, Stjtið. ESB L 249, 14.7.2021, bls. 38.

⁽¹¹⁹⁾ Reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) nr. 651/2014 frá 17. júní 2014 þar sem tilgreindir eru tilteknir flokkar aðstoðar sem samrýmast innri markaðnum til beitingar á 107. og 108. gr. sáttmálans (með áorðnum breytingum) (Stjtið. ESB L 187, 26.6.2014, bls. 1, og EES-viðbætur nr. 23, 23.4.2015, bls. 813 (Ísland), og nr. 28, 4.4.2019, bls. 1064 (Noregur)), sem tekin er upp með lið 1j í XV. viðauka við EES-samninginn (með áorðnum breytingum) með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 152/2014 frá 27. júní 2014 (Stjtið. ESB L 342, 27.11.2014, bls. 63, og EES-viðbætur nr. 71, 27.11.2014, bls. 61).

⁽¹²⁰⁾ Tilmæli (ESB) 2024/779, 29.–33. liður.

- (274) Leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 mæla ekki sérstaklega fyrir um samrýman-leikaskilyrði fyrir ráðstafanir sem beinast að þeim tilteknu öryggisvandamálum sem stafa af skorti á landfræðilegum fjölbreytileika og áfallaþoli netsambandsþjónustu við útlönd, sem eru dæmigerð fyrir sæstrengi almennt og alveg sérstaklega íslenska markaðinn. Leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 beinast að annars konar ráðstöfunum, það er ráðstöfunum til að mæta aðstæðum þar sem markaðurinn tryggir ekki nægilega útbreiðslu breiðbandsneta eða þar sem aðstæður varðandi aðgang eru ekki fullnægjandi⁽¹²¹⁾. Þetta fær einnig stoð í leiðbeiningum framkvæmdastjórnarinnar um breiðbandsnet frá 2013⁽¹²²⁾, sem leiðbeiningar ESA um breiðbandsnet frá 2014 endurspeglar.
- (275) Enn fremur segir í 4. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014: „[í] þessum leiðbeinandi reglum eru teknar saman þær meginreglur sem Eftirlitsstofnun EFTA styðst við þegar ákvæðum EES-samningsins um ríkisaðstoð er beitt gagnvart ráðstöfunum til stuðnings útbreiðslu breiðbandsneta almennt (sjá 2. undirkafla). Þar er útskýrð notkun þessara meginreglna við mat á aðstoðarráðstöfunum vegna skjótrar uppbyggingar á hefðbundnu breiðbandi og næstu kynslóðar háhraðaáðgangsneta (sjá 3. undirkafla).“ Því er skýrt af orðalagi og uppbyggingu leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 að þær varða uppbyggingu áðgangsneta í þágu aukins netsambands endanotenda en ekki stofnnetsinnviði fyrir netsamband við útlönd. Fær það enn fremur stoð í 52.–54. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 sem við lýsingu á mismunandi gerðum netkerfa einungis nefna tækni og netþætti sem eru hluti af grunn- og NGA-áðgangsnetum.
- (276) Í 56. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 segir: „[í] einhverjum tilvikum getur EFTA-ríki ákveðið að fjármagna svokölluð næstu kynslóðar net (e. next generation networks (NGN)), þ.e. greinanet sem ná ekki til endanotanda. Greinanet eru nauðsynlegur þáttur til þess að þeir sem hafa með höndum smásölufjarskipti geti veitt endanotendum áðgangsjónustu.“ Sú staðreynd að sérstaklega er minnst á fjárfestingar í greinanetum, öfugt við stofnnetsinnviði fyrir netsamband við útlönd, gefur einnig til kynna að hinir síðarnefndu séu í raun undanskildir gildissviði leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014, en markmið þeirra er auknar tengingar fyrir endanotendur.
- (277) ESA hefur rúmt svigrúm til mats við beitingu c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins⁽¹²³⁾. Enn fremur telur ESA, með hliðsjón af almennum meginreglum EES-réttar, þar á meðal vernd réttmætra væntinga og réttaröryggi⁽¹²⁴⁾, að ekki eigi að túlka gildissvið leiðbeininga eftirlitsstofnunarinnar rýmra en orðalag þeirra, markmið, samhengi og inntak gefur tilefni til⁽¹²⁵⁾.
- (278) ESA bendir enn fremur á að nokkur af þeim skilyrðum sem sett eru fram í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014 ríma illa við fjárfestingar í stofnnetum vegna netsambands við útlönd, og sömuleiðis við ráðstafanir sem fela í sér uppbyggingu innviða af öryggisástæðum. Sem dæmi má nefna að skilgreiningar á „hvítum“, „gráum“ og „svörtum“ svæðum, sem eru

⁽¹²¹⁾ Leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014, 34.–35. mgr. Sjá einnig forsendur þess þjónusta er skilgreind sem þjónusta sem hefur almenna efnahagslega þýðingu í 16. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014.

⁽¹²²⁾ Orðsending framkvæmdastjórnarinnar, leiðbeiningar ESB um beitingu ríkisaðstoðarreglna í tengslum við hraða uppbyggingu breiðbandsneta, Stjtið. ESB C 25, 26.1.2013, bls. 1 („leiðbeiningar framkvæmdastjórnarinnar um breiðbandsnet frá 2013“), 6. málsgrein, þar sem útskýrt er að „tilgangur eftirlits með ríkisaðstoð í breiðbandsgeiranum sé að tryggja að ríkisaðstoðarráðstafanir muni leiða til meiri eða hraðari útbreiðslu á breiðbandi og herra notkunarhlutfalls en raunin yrði án ríkisaðstoðar, um leið og stuðlað er að meiri gæðum, hagkvæmari þjónustu og fjárfestingum sem efla samkeppni“.

⁽¹²³⁾ Sjá til dæmis dóm sem kveðinn var upp 20. maí 1999, *Noregur* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-6/98, 42. mgr., þar sem vísað er til þess að ESA hafi „rúmt svigrúm til mats í málum sem fela í sér mat á efnahagslegum og félagslegum þáttum eins og 3. mgr. 61. gr. EES gerir ráð fyrir“.

⁽¹²⁴⁾ Sjá t.d. dóm sem kveðinn var upp 11. janúar 2024, *Wizz Air* gegn *framkvæmdastjórninni*, mál C-440/22 P, EU:C:2024:26, 34. mgr., þar sem viðurkennt er mikilvægi „almennra meginreglna, svo sem um jafna meðferð eða vernd lögmætra væntinga“ við beitingu leiðbeininga á sviði ríkisaðstoðar. Þetta er einnig viðurkennt í dómi sem kveðinn var upp 1. júní 2022, *Sýn hf.* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, mál E-4/21, 71. mgr.

⁽¹²⁵⁾ Sjá dóm sem kveðinn var upp 25. janúar 2024 í máli E-2/23, *A Ltd*, 43. mgr. og þau dómafordæmi sem þar er vísað til, en af þeim leiðir að „við túlkun á ákvæði í EES-rétti verður ekki aðeins að taka mið af orðalagi þess, heldur einnig af samhengi þess, og þeim markmiðum og tilgangi að baki þeirri lagagerð sem það er hluti af“.

grundvallaratriði við mat á ráðstöfunum samkvæmt leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, eru erfiðar í beitingu þegar um er að ræða sæstreng sem tengir eitt EES-ríki við annað ⁽¹²⁶⁾.

- (279) Meginreglan um „gagngera breytingu“ ⁽¹²⁷⁾, sem er grundvallarviðmið samkvæmt leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014, á sömuleiðis ekki við þegar um er að ræða ráðstöfun sem beinist að öryggisþáttum. Þar sem tilgangur slíkra fjárfestinga væri að jafnaði ekki sá að auka gæði eða afkastagetu núverandi netsambands, sem kunni þegar að vera meira en nægilegt, heldur fremur að tryggja varagetu af öryggisástæðum, þá væri krafa um gagngera breytingu oft hvorki viðeigandi né þjóðhagslega hagkvæm og niðurstaðan gæti orsakað óþarfa samkeppnis-röskun.
- (280) Sýn hefur haldið því fram að ráðstöfun 2 og aðstoðarráðstöfunin í Eystrasaltssæstrengsmálinu (e. Baltic Sea Cable case) ⁽¹²⁸⁾, sem framkvæmdastjórnin mat á grundvelli leiðbeininga framkvæmdastjórnarinnar um breiðbandsnet frá 2013, séu alls ekki svo ólíkar að eðli og tilgangi og að þar af leiðandi eigi ESA að beita leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014 á ráðstöfun 2 til að tryggja samræmda beitingu ríkisaðstoðarreglna innan EES. ESA bendir á að þótt vissulega sé líkindi með ráðstöfununum tveimur sé einnig mikilvægur munur þar á milli sem greini málin tvö að. ESA telur að innviðir Eystrasaltssæstrengsins hafi hentað betur fyrir beitingu ákvæðanna í leiðbeiningum framkvæmdastjórnarinnar um breiðbandsnet frá 2013 vegna sérstakra eiginleika sinna, þar sem þeir beindust sérstaklega að væntanlegri og stórfelldri aukningu á umferð sem núverandi innviðir gætu ekki borið, en samkvæmt framkvæmdastjórninni var ekki hægt að telja þá innviði sem stofnnet á evrópskan mælikvarða (álitámál varðandi afkastagetu). Þess vegna beindist Eystrasaltssæstrengurinn sérstaklega að framboði á breiðbandsneti (til langs tíma litið) og skorti á viðeigandi stofnneti, um leið og hann hafði í för með sér ýmiss konar öryggisávinning sem er sambærilegur þeim sem er til staðar í málinu sem hér um ræðir.
- (281) Af ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um að samþykkja aðstoð í tengslum við Eystrasaltssæstrenginn leiðir að skýr þörf var á að auka afkastagetu til að mæta núverandi eftirspurn og framtíðareftirspurn. Áður en Eystrasaltssæstrengurinn var byggður upp var engin bein fjarskiptatenging á milli Finnlands og meginlands Evrópu ⁽¹²⁹⁾. Fyrirliggjandi stofnnettengingar á þeim tíma samanstóðu af aðskildum raðtengingum í aðskildum netkerfum sem lágu í gegnum mörg lönd, sem frekar mátti líta á sem tengingar milli svæðisbundinna netkerfa en sem stofnnetts á evrópskan mælikvarða ⁽¹³⁰⁾. Í mati sínu lýsti framkvæmdastjórnin því yfir að „þar sem beina tengingu vantar þá fer núverandi alþjóðleg gagnaumferð frá Finnlandi til Mið-Evrópu aðallega um eina leið í gegnum Svíþjóð. [...] mikill vöxtur er í eftirspurn eftir aukinni afkastagetu. Enn fremur hefur opinbert samráð staðfest [...] að núverandi tenging er ófullnægjandi.“ ⁽¹³¹⁾ Af ákvörðuninni leiðir að Finnland gerði ráð fyrir gífurlegri aukningu á gagnaumferð og að fullnægjandi netkerfisinnviða væri þörf til að mæta þeirri eftirspurn og skapa svigrúm fyrir vöxt í gagnatengdri þjónustu ⁽¹³²⁾. Samkvæmt ákvörðuninni hafa „nokkur skýjaþjónustufyrirtæki gert grein fyrir þörfum sínum hvað varðar undirliggjandi innviði sem

⁽¹²⁶⁾ Sjá skilgreiningar á „hvítum“, „gráum“ og „svörtum“ svæðum, annars vegar fyrir grunnnet og hins vegar NGA-net, í köflum 3.2. og 3.3 í leiðbeiningunum um breiðbandsnet frá 2014.

⁽¹²⁷⁾ Í 47. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 er kveðið á um að „[n]iðurgreitt net ætti að geta tryggt „gagngera breytingu“ með tilliti til aðgengis að breiðbandinu. Hægt er að sýna fram á „gagngera breytingu“ ef það leiðir af opinberum afskiptum að i) bjóðandinn, sem valinn er, tekst á hendur verulegar nýjar fjárfestingar í breiðbandsnetinu og ii) niðurgreitt grunnvirki kemur með umtalsverða nýja getu inn á markaðinn með tilliti til framboðs og getu, hraða og samkeppni“. Röskemdin fyrir þessari kröfu er meðal annars sú að tryggja að beiting ríkisaðstoðar leiði ekki einfaldlega til tvöföldunar á fyrirliggjandi innviðum, sbr. neðanmálsgrein 60 við 47. mgr. leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014.

⁽¹²⁸⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finnland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1.

⁽¹²⁹⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finnland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1, 93. mgr.

⁽¹³⁰⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finnland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1, 12. mgr.

⁽¹³¹⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finnland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1, 94. mgr.

⁽¹³²⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finnland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1, 16.–17. mgr.

getur stutt við langtíma fjárfestingar þeirra á Norðurlöndum. Alþjóðlegir skýjaþjónustuveitendur með hagsmuni í Finnlandi hafa lagt áherslu á að mikil þörf sé á nýrri alþjóðlegri ljósleiðaratengingu til Finnlands fyrir skýjaþjónustuveitendur svo þeir geti aukið framboð á þjónustu sinni, áreiðanleika innviða og fjölbreytileika netkerfa sem liggja til Finnlands. Þessir veitendur telja að nýi sæstrengurinn myndi leysa tvenns konar vandamál: flöskuháls ljósleiðarans á dönsku leiðinni og hina lengri og dýrari leið í gegnum Eystrasaltslöndin.“⁽¹³³⁾ Ísland hafði hins vegar, öfugt við þetta, þegar tvo sæstrengi sem tengdu landið beint við Bretland og meginland Evrópu sem tryggðu endanotendum mikið framboð af háhraða-tengingum, jafnvel á afskekktum svæðum (sjá mgr. (270)).

- (282) Á þeim grundvelli virðist ljóst að markmið aðstoðarinnar í Eystrasaltssæstrengsmálinu var að auka afkastagetu til að mæta eftirspurn og skýrri þörf fyrir afkastagetu og var það því frábregðið meginmarkmiði ráðstöfunar 2, sem laut að varaleiðum og öryggisstigi og áfallapoli netsambands við útlönd sem þegar var fyrir hendi.
- (283) Á grundvelli ofangreindra sjónarmiða og þar sem ráðstöfun 2 varðar stofnnettsinnviði fyrir netsamband við útlönd sem beinast sérstaklega að þeim öryggisvandamálum sem stafa af skorti á landfræðilegum fjölbreytileika (varaleiðir) er það niðurstaða ESA að hún falli utan gildissviðs leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014. Af því leiðir að leggja verður mat á samrýmanleika ráðstöfunarinnar við innri markaðinn beint skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins⁽¹³⁴⁾.

10.3 Rammi fyrir mat á samrýmanleika skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins

- (284) Skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins er ESA heimilt að lýsa „aðstoð til að greiða fyrir þróun ákveðinna greina efnahagslífsins eða ákveðinna efnahagssvæða enda hafi hún ekki svo óhagstæð áhrif á viðskiptaskilyrði að stríði gegn sameiginlegum hagsmunum“ samrýmanlega framkvæmd EES-samningsins. Svo hægt sé að lýsa aðstoð samrýmanlega verður aðstoðinni því, í fyrsta lagi, að vera ætlað að greiða fyrir uppbyggingu tiltekinnar atvinnustarfsemi eða tiltekinnar efnahagssvæða og, í öðru lagi, má slík ríkisaðstoð ekki hafa neikvæð áhrif á viðskiptaskilyrði að því marki að það fari gegn sameiginlegum hagsmunum⁽¹³⁵⁾.
- (285) Samkvæmt fyrsta skilyrðinu fer ESA yfir það hvernig aðstoðin greiðir fyrir uppbyggingu tiltekinnar atvinnustarfsemi eða efnahagssvæða. Samkvæmt síðara skilyrðinu vegur ESA saman jákvæð áhrif aðstoðarinnar fyrir uppbyggingu umræddrar starfsemi eða efnahagssvæða sem aðstoðinni er ætlað að styðja við og neikvæð áhrif aðstoðarinnar með tilliti til samkeppnisröskunar og neikvæðra áhrifa á viðskipti.

10.4 Eflid uppbygging tiltekinnar atvinnustarfsemi eða efnahagssvæða

10.4.1 Atvinnustarfsemi eða efnahagssvæði sem njóta stuðnings

- (286) Svo ráðstöfun teljist samrýmanleg skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins verður hún að stuðla að uppbyggingu ákveðinna atvinnugreina eða efnahagssvæða.
- (287) Meginmarkmið ráðstöfunar 2 var að auka öryggi og draga úr veikleikum netsambands til og frá Íslandi með því að leggja þriðja sæstrenginn frá Íslandi til Evrópu. Viðbótarmarkmið var að stytta stafræna fjarlægð milli Íslands og Evrópu sem gerði íslenskum almenningi og fyrirtækjum kleift að nýta betur alþjóðlega stafræna þjónustu sem völ er á í Evrópu.

⁽¹³³⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.36918 (Finland), *Baltic Sea Backbone Cable*, Stjtið. ESB C 422, 8.12.2017, bls. 1, 18. mgr.

⁽¹³⁴⁾ Sjá einnig ákvörðun ESA nr. 065/2019/COL. Varaleið fyrir rafræna fjarskiptaumferð (e. *Alternative pathway for electronic communications traffic*), þar sem ESA mat aðstoð við uppbyggingu og starfrækslu sæstrengs sem tengir Noreg við Evrópu beint á grundvelli c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins og komst að þeirri niðurstöðu að leiðbeiningarnar um breiðbandsnet frá 2014 giltu ekki um ráðstafanir sem eingöngu og sérstaklega beinast að öryggisþáttum sem stafa af skorti á landfræðilegum fjölbreytileika (varaleiðir), ólíkt aðstæðum þar sem markaðurinn tryggir ekki nægilega útbreiðslu breiðbandsnets eða þar sem aðgangsskilyrði eru ekki fullnægjandi.

⁽¹³⁵⁾ Dómur kveðinn upp 22. september 2020, *Austurriki gegn framkvæmdastjórninni (Hinkley Point C)*, mál C-594/18 P, EU:C:2020:742, 18.–20. mgr.

(288) Uppbygging innviða fyrir breiðbandsnet í því skyni að nýta þá í hagnaðarskyni í framtíðinni telst vera atvinnustarfsemi⁽¹³⁶⁾. Enn fremur felur fjarskiptageirinn almennt í sér atvinnustarfsemi. Ráðstöfun 2 auðveldar þróun á markaðinum fyrir alþjóðlega gagnaflutningsþjónustu sérstaklega og mörkuðum fyrir rafræna fjarskiptaþjónustu almennt.

(289) Með hliðsjón af framangreindu telur ESA að ráðstöfun 2 feli í sér aðstoð til að greiða fyrir uppbyggingu ákveðinna atvinnugreina eins og krafist er skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins.

10.4.2 Hvatningaráhrif

(290) Ríkisaðstoð er einungis samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins ef hún hefur hvatningaráhrif og greiðir þannig með skilvirkum hætti fyrir uppbyggingu ákveðinna atvinnugreina. Til að leiða í ljós hvort ráðstöfun hafi hvatningaráhrif verður að sýna fram á að hún breyti hegðun viðkomandi fyrirtækis á þann veg að það ráðist í starfsemi sem það hefði ekki farið út í án aðstoðarinnar eða aðeins framkvæmt á takmarkaðan hátt eða með öðrum hætti.

(291) Eins og vikið var að í kafla 2.3 er Farice eini eigandi og rekstraraðili sæstrengja sem liggja frá Íslandi til Evrópu og hefur ekki orðið hagnaður af uppbyggingu annars sæstrengsins (DANICE). Þó að tekjur af tveimur fyrirbyggjandi sæstrengjum hafi verið nægar á þeim tíma þegar ráðstöfun 2 var veitt til þess að standa straum af rekstri og endurnýjun þessara tveggja sæstrengja, hefðu þær ekki nægt fyrir fjárfestingu í og starfrækslu þriðja sæstrengsins til Evrópu. Til þess að tryggja fjármögnun á markaðskjörum hefði þurft að hækka verð til viðskiptavina Farice, sem þeir hefðu ekki verið tilbúnir að taka á sig (sjá mgr. (52)), og hlutafjáraukning á markaði hefði útheimt arðsemiskröfu eigin fjár sem Farice hefði ekki getað staðið undir. Skortur á arðsemi tveggja sæstrengja Farice, sem og vöntun á öðrum eigendum og rekstraraðilum sæstrengja milli Íslands og Evrópu, benda út af fyrir sig til þess að starfræksla sæstrengja á þessu landsvæði geti almennt talist óarðbær.

(292) Í þessu samhengi, eins og fram kemur í kafla 2.3.4, sýndi fjárhagsleg greining á þeirri fjárfestingu sem fjármögnuð var með ráðstöfun 2, IRIS-sæstrengurinn, skýrlega að ólíklegt væri að hún myndi skila hagnaði, jafnvel með tilkomu aðstoðarinnar. Svo Farice gæti náð viðunandi innri vöxtum (e. IRR) hefðu nokkrir samverkandi þættir þurft að raungerast, sem ESA telur ólíklegt.

(293) Nánar tiltekið var eina tekjuaukningin sem hægt var að ganga út frá vegna IRIS-sæstrengsins sala á bandvidd til alþjóðlegra viðskiptavina í íslenskum gagnaverum, en það tekjustig var háð mikilli óvissu. Benda þessar tölur sterklega til þess að IRIS-sæstrengurinn hefði líklegast verið óarðbær með aðstoð og þar af leiðandi enn óarðbærari án aðstoðar (sjá kafla 2.3.4).

(294) Enn fremur, eins og getið er í mgr. (38), var markmið ráðstöfunarinnar fyrst og fremst öryggi alþjóðlegs netsambands til Evrópu frá Íslandi. Þessir öryggishagsmunir eru ytri þáttur sem líklegast hefði ekki verið tekið mið af ef Farice hefði verið að skoða fjárfestingartækifæri á hreinum viðskiptagrundvelli. Þótt þriðji sæstrengurinn auki gagnaflutningsgetu sæstrengjanets Farice veitir ESA því athygli að Farice stóð hvorki frammi fyrir bráðum skorti á flutningsgetu, né gat fyrirtækið raunhæft séð búist við yfirvofandi þörf sem færi fram úr flutningsgetu þeirra tveggja sæstrengjaneta sem fyrir voru á þeim tíma. Þegar þessir þættir eru skoðaðir í saman telur ESA ljóst að Farice hefði ekki ráðist í fjárfestingu í þriðja sæstrengnum ef aðstoðarinnar hefði ekki notið við, þar sem skynsamur markaðsaðili myndi ekki takast á hendur dýra langtímafjárfestingu með óvissri ávöxtun til að mæta ytri áhrifum sem varða almannahagsmuni (öryggi) á markaði sem þegar bjó yfir nægri tengigetu⁽¹³⁷⁾.

⁽¹³⁶⁾ 202. og 216. mgr. NoA og dómaframkvæmdin sem vísað er til.

⁽¹³⁷⁾ Sem dæmi má nefna að í leiðbeiningum ESA um ríkisaðstoð vegna loftslagsmála, umhverfisverndar og orku (Stjtið. ESB L 277, 27.10.2022, bls. 218, og EES-viðbætur nr. 68, 27.10.2022, bls. 1), er í b-lið 34. málsgreinar vísað til ráðstafana er varða afhendingaröryggi raforku sem dæmis um jákvæð ytri áhrif sem geta leitt til vanfjárfestingar fyrirtækja.

- (295) Að lokum er sú fullyrðing Sýnar að tilgangurinn með ráðstöfun 2 hafi verið að styrkja einokunarstöðu Farice á markaðnum örökstudd og hún dregur ekki í efa hvatningaráhrif ráðstöfunarinnar. Á síðasta áratug hafa fáir hagsmunaaðilar sýnt því áhuga að fjárfesta í alþjóðlegri gagnaflutningsþjónustu á milli Íslands og Evrópu eða Ameríku. Möguleg verkefni hafa ekki raungerst, aðallega vegna erfiðleika við að útbúa traust viðskiptalíkan fyrir slíka fjárfestingu. Burtséð frá því hefðu verkefnið verið háð fjárhagslegri þátttöku ríkisins (sjá kafla 2.3.5). Þetta sýnir enn frekar að markaðsdrifin fjárfesting í þriðja sæstrengnum er almennt óaðlaðandi fyrir markaðsaðila, þar á meðal Farice. Þannig beinist ráðstöfun 2 að skýrum markaðsbresti sem hingað til hefur komið í veg fyrir einkafjárfestingar í sæstrengjum milli Íslands og Evrópu.
- (296) Hvað varðar önnur sæstrengjaverkefni Sýnar virðist ljóst að Sýn hafði engin áform um að hrinda þeim í framkvæmd við ríkjandi markaðsaðstæður án íhlutunar ríkisins. Miðað við útskýringar Sýnar virðist það hafa verið forsenda fyrir fjárfestingu í þriðja sæstrengnum á viðskiptakjörum að fyrirtækið fengi aðgang að varaleiðum núverandi sæstrengja Farice á hagstæðari kjörum en fyrirtækið býður almennt fram á markaði eins og er ⁽¹³⁸⁾. Enn fremur, á grundvelli þeirra upplýsinga sem íslensk stjórnvöld veittu, og ESA telur trúverðugar, virðist ljóst að tillaga Sýnar til íslenskra stjórnvalda um annað sæstrengsverkefni fól ekki í sér að Sýn myndi sjálf leggja og starfrækja sæstreng til og frá Íslandi. Í tilboði Sýnar fólst öllu heldur að íslenska ríkið myndi yfirtaka verkefni Sýnar, sem að sögn átti að vinna í samstarfi við Vodafone, gegn greiðslu að fjárhæð 1 milljón EUR og með því skilyrði að viðskiptalíkani Farice yrði breytt (sjá mgr. (122)-(123), (138)-(139), (208) og nmgr. (61)). Þar af leiðandi dregur tilboð Sýnar ekki í efa tilvist markaðsbrests sem kemur í veg fyrir að markaðurinn einn og sér nái þeim markmiðum sem íslensk stjórnvöld stefna að.
- (297) Samanlagt sýna þessir þættir að ráðstöfunin auðveldaði fjárfestingu sem Farice hefði ekki ráðist í ef aðstoðarinnar hefði ekki notið við. Því hefur aðstoðarráðstöfunin hvatningaráhrif.

10.4.3 Samræmi við viðeigandi reglur EES-réttar

- (298) Líkt og íslensk stjórnvöld hafa einnig haldið fram fær ESA ekki séð að uppbygging og starfræksla IRIS-sæstrengsins ásamt hlutafjárahaukningu ríkisins í Farice feli í sér samning í skilningi útboðsreglna EES. Að mati ESA er hér frekar um að ræða ráðstöfun sem hefur hvetjandi áhrif, í formi styrks, til að ná markmiði sem varðar almannahagsmuni, það er aukið öryggi og áfallalösl alþjóðlegs netsambands á Íslandi. ESA bendir í því samhengi á að verkefnið skilaði ekki tafarlaustum og beinum efnahagslegum ávinningi fyrir verkkaupa, til dæmis í formi beins eignarhalds á IRIS-sæstrengnum eða öðrum hlutlögum eða áþreifanlegum eignum, sem áfram voru alfarið eign Farice. Farice bar sömuleiðis engin skylda til að veita ríkinu nokkra þjónustu endurgjaldslaust.
- (299) Enn fremur, svo samkomulag teljist samningur samkvæmt reglum útboðsréttar verður það að hafa verið gert á grundvelli „fjárhagslegra hagsmuna“, það er samkomulags þar sem hver aðili tekur að sér að láta af hendi greiðslu í einni mynd í skiptum fyrir aðra. Staðfest er í dómaframkvæmd að gagnkvæmt eðli samnings (með öðrum orðum tvíhliða) sé grundvallar-einkenni opinbers samnings, sem óhjákvæmilega leiði til þess að lagalega bindandi skyldur stofnast gagnvart hverjum samningsaðila um sig og verða efndir hans að vera framfylgjanlegar lögum samkvæmt ⁽¹³⁹⁾. Í þessu máli sem hér um ræðir virtist ráðstöfunin veita Farice heimild til að skipuleggja, byggja upp og starfrækja þriðja sæstrenginn, ásamt heimild til að óska eftir hlutafjárframlögum frá íslenska ríkinu sem samsvöruðu þeim kostnaði sem féll til við framkvæmd verkefnisins (sjá mgr. (43) og (199)). ESA bendir á að samkomulag aðila virðist ekki kveða á um sérstakar aðfararhæfar kröfur varðandi annað hvort hönnun verkefnisins eða

⁽¹³⁸⁾ Röksemdir Sýnar (sjá kafla 6.2 að framan) leiða ekki til efasemda um að aðgangur að varaleiðum sem hún krafðist væri markaðsstaðall annars staðar í Evrópu. Jafnvel þótt gengið sé út frá því að það sé rétt, þá væri markaðsbresturinn á Íslandi samt sem áður sá sami (þar sem staðreyndin var sú að umræddur aðgangur að varaleiðum var ekki í boði á Íslandi á hagstæðari kjörum) og tilboð Sýnar hefði krafist þess að íslenska ríkið beindi því til Farice að breyta uppbyggingu þeirra viðskiptakjara sem það býður fyrir aðgang að varaleiðum á fyrirliggjandi sæstrengjum sínum.

⁽¹³⁹⁾ Dómur kveðinn upp 17. október 2024 í máli *NFS* gegn *Slovenska republika*, mál C-28/23, EU:C:2024:893, 44. mgr.

innleiðingu þess. Það kveður heldur ekki á um réttindi eða skyldur komi til þess að Farice takist ekki að innleiða verkefnið samkvæmt áætlunum. Því telur ESA, að þó að íslensk stjórnvöld virðist hafa komið að innleiðingu verkefnisins, til dæmis með reglulegri upplýsingagjöf og óformlegu og formlegu samstarfi meðan á ferlinu stóð þar sem ákvarðanir voru teknar um tiltekin hönnunatriði, að það samkomulag sem var til staðar sé ekki þess eðlis að um sé að ræða samning samkvæmt reglum útboðsréttar EES.

- (300) Til fyllingar lítur ESA svo á að hefði ráðstöfunin verið talin samningur í skilningi útboðsréttar EES hefði valið á Farice sem eiganda og rekstraraðila IRIS-sæstrengsins hvað sem öðru líður verið undanþegið skv. 8. gr. tilskipunarinnar um opinber innkaup, sem innleidd er með 10. gr. laga um opinber innkaup. Hið sama gildir varðandi val á þriðju aðilum fyrir framleiðslu og uppsetningu sæstrengsins.
- (301) Í 8. gr. tilskipunarinnar um opinber innkaup segir: „Þessi tilskipun gildir ekki um opinbera samninga og hönnunarsamkeppnir þar sem megintilgangurinn er að veita samningsyfirlöndum leyfi til að bjóða fram almenn fjarskiptanet eða hagnýta þau eða veita almenningi eina eða fleiri tegundir rafrænnar fjarskiptaþjónustu. Að því er þessa grein varðar skal „almennt fjarskiptanet“ og „rafræn fjarskiptaþjónusta“ hafa sömu merkingu og í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2002/21/EB.“ Enn fremur leiðir af m-lið 2. gr. tilskipunar 2002/21/EB að „framboð á rafrænu fjarskiptaneti“ merkir uppsetning, rekstur, stjórnun eða það að gera slíkt net aðgengilegt.
- (302) Að því er varðar samkomulag á milli íslenskra stjórnvalda og Farice bendir ESA á að meginmarkmið ráðstöfunar 2 sem hér um ræðir var að auka öryggi alþjóðlegs netsambands á Íslandi með því að leggja þriðja sæstrenginn, sem aftur myndi sjá almenningi fyrir rafrænni fjarskiptaþjónustu við áreiðanlegri og öruggari aðstæður en við fyrri aðstæður þegar sæstrengirnir voru einungis tveir. Hlutfjáráukning íslenska ríkisins í Farice var nauðsynleg forsenda fyrir fjárfestingunni í uppbyggingu og starfrækslu sæstrengsins. ESA hefur að framan komist að þeirri niðurstöðu að samkomulagið hafi ekki falið í sér samning sem grundvallaðist á greiðslu (sjá mgr. (299)). Kæmi til þess að sú niðurstaða reyndist röng myndi það þýða að samkomulagið hefði falið í sér skyldu fyrir Farice um að koma á fót fjarskiptastreng fyrir/samkvæmt samningi við íslensk stjórnvöld. Við slíkar aðstæður væru íslensk stjórnvöld, með því að gera samning sem skyldaði Farice til að byggja upp sæstrenginn fyrir þeirra hönd, að „bjóða fram almennt fjarskiptanet“, eins og það er skilgreint í a-lið 2. gr. tilskipunar 2002/21/EB. Sú staðreynd að meginmarkmið fjárfestingarinnar, og ráðstöfunar 2, var að auka öryggi netsambands við útlönd fremur en að auka flutningsgetu, gerir ekki að verkum að það ákvæði gildi ekki. Meginmarkmið fjárhagslega samkomulagsins sem gert var við Farice var augljóslega að gera uppbyggingu þriðja sæstrengsins að veruleika og koma honum að fullu í gagnið, sem aftur leiddi til þess að nýtt almennt fjarskiptanet yrði boðið fram á Íslandi. Ef í ljós kæmi að þetta hefði verið gert á grundvelli opinbers samnings eins og hann er skilgreindur í tilskipuninni um opinber innkaup, telur ESA að ráðstöfunin sem um ræðir falli undir undanþáguna sem kveðið er á um í 8. gr. tilskipunarinnar um opinber innkaup.
- (303) Að því er varðar samrýmanleika ráðstöfunar 2 við aðrar viðeigandi reglur EES-réttar bendir ESA á að aðgangur að IRIS-sæstrengnum er veittur rekstraraðilum á fjarskiptamarkaði á jafnræðisgrundvelli og með opnum hætti og án mismununar, í samræmi við kröfur samkeppnisréttar. Viðmiðunarverðskrár Farice eru birtar á netinu, sem tryggir gagnsæi (sjá mgr. (195)).
- (304) Loks veitir ESA því athygli að Farice er skylt að hlíta öllum viðeigandi lögum og reglum sem tengjast hlutverki þess sem leyfisskylds rekstraraðila á sviði fjarskipta (sjá mgr. (116)). Íslensk stjórnvöld hafa staðfest að Farice gæti allra viðeigandi meginreglna fjarskiptalöggjafarinnar, þar á meðal um opinber aðgang, jafna meðferð flokka þjónustuveitenda og meginreglunnar um tæknilegt hlutleysi. Ráðstöfun 2 breytir ekki þeirri staðreynd og veldur því ekki út af fyrir sig vandkvæðum að því er varðar samrýmanleika við viðeigandi reglur EES-réttar.
- (305) Af þessu leiðir að ráðstöfun 2 vekur ekki spurningar varðandi samrýmanleika við viðeigandi reglur EES-réttar.

10.5 Hvort aðstoðin hafi neikvæð áhrif á viðskiptaskilyrði að því marki að það fari gegn sameiginlegum hagsmunum*10.5.1 Inngangur*

- (306) ESA hefur ekki aðeins auðkennt jákvæð áhrif aðstoðarinnar á þróun ofangreindrar atvinnustarfsemi, heldur einnig möguleg neikvæð áhrif sem hún kann að hafa í för með sér í formi röskunar á samkeppni og neikvæðra áhrifa á viðskipti. Verður síðan að vega saman þessi jákvæðu og neikvæðu áhrif og tryggja að aðstoðin hafi ekki neikvæð áhrif á viðskiptaskilyrði að því marki að það fari gegn sameiginlegum hagsmunum.

10.5.2 Markaðir sem aðstoðin hefur áhrif á

- (307) Ráðstöfun 2 hefur áhrif á heildsölumarkaðinn fyrir netsamband við útlönd og á fjarskiptamarkaðinn, bæði innanlands og alþjóðlegan markað. Auk þess kann ráðstöfun 2 að hafa áhrif á gagnaveramarkaðinn.

10.5.3 Jákvæð áhrif aðstoðarinnar

- (308) Ráðstöfun 2 stuðlaði að lagningu sæstrengs milli Íslands og Evrópu og bætti þannig bæði varaleiðir og öryggi þess sæstrengjanets sem Ísland reiðir sig á til þátttöku í heimshagkerfinu, sjá kafla 2.3.1. Þetta er í samræmi við fjarskiptastefnu Íslands en markmið hennar er meðal annars að stuðla að aðgengilegum og skilvirkum fjarskiptum og tryggja öryggi fjarskiptainnið.
- (309) Svo þeim markmiðum sé náð og með hliðsjón af hugsanlegum afleiðingum alvarlegrar truflunar á netsambandi við útlönd lögðu íslensk stjórnvöld áherslu á mikilvægi þess að hafa þrjá virka neðansjávarfjarskiptastrengi sem tengja Ísland við Evrópu frá mismunandi lendingarstöðum (sjá mgr. (10)).
- (310) Að sögn íslenskra stjórnvalda tengjast helstu veikleikar alþjóðlegs netsambands mannlegum mistökum, bilunum, slysum, náttúruhamförum og öðrum ófyrirséðum atburðum. Íslensk stjórnvöld hafa gefið ítarlega lýsingu á þeim ýmsu og fjölmörgu truflunum sem hafa átt sér stað í fortíðinni og truflað virkni þeirra tveggja sæstrengja sem fyrir voru áður en IRIS-sæstrengurinn var tekinn í gagnið (sjá mgr. (33)). ESA telur þessa veikleika bæði raunhæfa og líklega. Eins og fram hefur komið hefur ESB einnig lagt áherslu á mikilvægi sæstrengja til að ná fram stafrænu sjálfstæði Evrópu, hina auknu hættu á árásum gegn slíkum mikilvægum neðansjávarinnviðum og þörfina á aðgerðum til að auka öryggi og áfallaþol núverandi og nýrra sæstrengjainnið (sjá mgr. (271) að framan).
- (311) Þar að auki eykur heildarlengd sæstrengjanna frá Íslandi til Evrópu líkurnar á að atvik verði borið saman við styttri sæstrengi sem liggja frá Skandinavíu og Bretlandi til meginlands Evrópu. Enn fremur benda íslensk stjórnvöld á að önnur ríki innan EES séu tengd helstu alþjóðlegu nettengipunktum í gegnum fjölbreytt netkerfi fjölmargra land- og/eða sæstrengja á meðan Ísland hefur alfarið verið háð einungis tveimur sæstrengjum.
- (312) Íslensk stjórnvöld áætluðu að með því að innleiða ráðstöfun 2 og bæta þriðja sæstrengnum við netkerfið myndi öryggi netsambands við útlönd um það bil tífaldast (sjá mgr. (34)). Einkum var áætlað að þriðji sæstrengurinn myndi i) lengja áætlaðan uppítíma í 99,9993%, ii) minnka líkur á algjöru rofi á 10 ára tímabili niður í 0,2–1,5%, og iii) auka fjölbreytni landleiða á Íslandi og minnka þannig áhættu sem tengist bilun á einni leið.
- (313) Íslensk stjórnvöld héldu því fram að til viðbótar við aukið öryggi myndi tilkoma þriðja sæstrengsins einnig auka samkeppnishæfni Íslands í heild, þar sem íslenski stafræni markaðurinn færðist „nær“ helstu miðstöðvum netkerfa í Evrópu. Svartími í fjarskiptum milli Íslands og Evrópu myndi styttest vegna styttri sæstrengs og einfaldari netuppbyggingar en þeirrar sem völ var á í gegnum kerfið sem tengdi Reykjavík við Evrópu áður en IRIS-sæstrengurinn var byggður upp. ESA telur þennan þátt jákvæðan þar sem hann stuðlar að þróun íslenska hagkerfisins í heild sinni.

10.5.4 Takmörkuð neikvæð áhrif aðstoðarinnar

10.5.4.1 Inngangur

- (314) Ákvæði c-liðar 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins krefst mats á öllum neikvæðum áhrifum á samkeppni og viðskipti. Aðstoðarráðstöfunin má ekki hafa neikvæð áhrif á viðskiptaskilyrði að því marki að það fari gegn sameiginlegum hagsmunum aðildarríkjanna

10.5.4.2 Nauðsyn aðstoðarinnar

- (315) Ríkisaðstoðarráðstöfun er nauðsynleg ef hún beinist að aðstæðum þar sem aðstoð getur komið til leiðar verulegum umbótum sem markaðurinn sjálfur er ekki fær um að raungera.
- (316) Nauðsynlegt er að greina fyrst það vandamál sem nauðsynlegt er að taka á svo auðkenna megi hvort ríkisaðstoð sé skilvirk leið til að ná markmiði sínu. Beina ætti ríkisaðstoð að aðstæðum þar sem aðstoð getur komið til leiðar verulegum umbótum sem markaðurinn einn er ekki fær um, til dæmis með því að ráða bót á vel skilgreindum markaðsbresti.
- (317) Líkt og íslensk stjórnvöld hafa útskýrt var Ísland, áður en IRIS-sæstrengurinn var innleiddur, einungis tengt við Evrópu með tveimur sæstrengjum, sem uppfylltu ekki kröfur íslenskra stjórnvalda að því er varðar öryggi netsambands við útlönd. Greenland Connect selur netsamband í gegnum sinn sæstreng en vegna áhættu sem fylgir þeirri tengingu tryggir hann ekki nægilega öruggt netsamband fyrir Ísland.
- (318) Á síðasta áratug hafa einhverjir hagsmunaaðilar sýnt því áhuga að fjárfesta í alþjóðlegri gagnaflutningsþjónustu á milli Íslands og Evrópu eða Ameríku.
- (319) Þessi verkefni hafa ekki gengið eftir vegna erfiðleika við að setja saman traust viðskiptalíkan fyrir slíka fjárfestingu. Enn fremur hefðu þessi áformuðu og niðurfelldu verkefni markaðsaðila verið háð fjárhagslegri þátttöku ríkisins (sjá kafla 2.3.5).
- (320) Rannsókn ESA bendir á þrjú meginatriði sem hafa haft neikvæð áhrif á fýsileika sæstrengsverkefna af hálfu markaðsaðila, að því marki að ekkert þeirra hefur orðið að veruleika: það er áhættusamt að leggja einn sæstreng til Íslands án þess að hafa tryggt varaleiðir; smæð íslenska markaðarins er náttúruleg hindrun og tekjur frá alþjóðlegum rekstraraðilum gagnavera eru háðar óvissu (sjá mgr. (66)). ESA telur þessi atriði viðvarandi í þeim skilningi að ólíklegt er að þau breytist í fjárfestisáhrifum framtíð.
- (321) Hvað varðar takmarkaðan aðgang að varaleiðum bendir ESA á að eins og íslensk stjórnvöld hafa haldið fram eru tengingarnar færri og kostnaður við rekstur sæstrengja hærri á litlum markaði eins og þeim íslenska í samanburði við meginland Evrópu (sjá mgr. (194)). Hins vegar eru engar lagalegar takmarkanir til staðar á Íslandi varðandi aðgang að varaleiðum og aðgangur að núverandi sæstrengjum Farice stendur öllum hagsmunaaðilum til boða á opnum grundvelli og jafnræðisgrundvelli gegn greiðslu viðeigandi gjalda.
- (322) Gjöld sem Farice innheimtir fyrir aðgang að „varaleiðum“ eru þau sömu og fyrir „almennan aðgang“. ESA athugar þó að samkvæmt upplýsingum frá íslenskum stjórnvöldum er kostnaðurinn við að veita aðgang eftir „varaleiðum“ og „almennan aðgang“, hvoran um sig, einnig sá sami (sjá mgr. (195)).
- (323) ESA telur að árangurslausar tilraunir markaðsaðila til að fjárfesta í sæstreng milli Íslands og Evrópu og vangeta til þess án stuðnings frá ríkinu sýni að markaðsbrestur sé til staðar þegar kemur að heildsölumarkaði fyrir alþjóðlegt netsamband á Íslandi og lagningu sæstrengja til Evrópu (sjá kafla 2.3.5). Þetta birtist enn frekar í því að bæði FARICE-1 og DANICE voru byggðir upp eða starfræktir með ríkisaðstoð í einhverri mynd.
- (324) Enn fremur er ljóst, hvað varðar IRIS-verkefnið sérstaklega, eins og lýst er í kafla 2.3.4, að veruleiki markaðarins gerir fjárfestingu í þriðja sæstrengnum frá Íslandi til Evrópu fjárhagslega áhættusama og líklegast óarðbæra. Sýnir sú staðreynd enn frekar fram á markaðsbrest þar sem hún er til marks um óarðbærnina almennt og þá áhættu sem tengist viðkomandi markaði.

- (325) Hvað varðar önnur sæstrengjaverkefni Sýnar, sem kynnt voru íslenskum stjórnvöldum, virðist ljóst að Sýn hafði engin áform um að hrinda þeim í framkvæmd án ríkisaðstoðar miðað við ríkjandi aðstæður á íslenskum markaði á þeim tíma, þar á meðal skilyrðum fyrir aðgang að varaleiðum (sjá kafla 6.1 að framan). Sú staðreynd að Sýn og/eða Vodafone sýndu áhuga á að taka þátt í uppbyggingu þriðja sæstrengsins, og/eða hafa áhrif á hvernig staðið yrði að verkefninu, breytir ekki þeim veruleika að um markaðsbrest var að ræða.
- (326) Því er ljóst að markaðurinn hefur ekki náð og gat ekki náð markmiði íslenskra stjórnvalda, það er að auka öryggi varðandi netsamband við Evrópu.
- (327) Í því ljósi lítur ESA svo á að markaðsbrestur hafi verið til staðar sem hafi gert aðkomu ríkisins nauðsynlega. ESA telur þar af leiðandi að ríkisaðstoðin sem Farice var veitt hafi verið nauðsynleg til að greiða fyrir þróun viðkomandi atvinnustarfsemi.

10.5.4.3 Aðstoðarráðstöfunin sé viðeigandi

- (328) EFTA-ríkin innan EES geta valið mismunandi leiðir hvað stjórnþæki varðar og eftirlit með ríkisaðstoð mælir ekki fyrir um eina leið til íhlutunar í efnahagslífið. Ríkisaðstoð skv. 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins er þó aðeins réttlætanager ef viðkomandi stjórnþæki telst viðeigandi til að stuðla að þróun þeirrar atvinnustarfsemi eða efnahagssvæða sem það beinist að.
- (329) Almennt telur ESA að ráðstöfun sé viðeigandi stjórnþæki ef EFTA-ríki innan EES getur sýnt fram á að önnur stefnumið myndu ekki henta jafn vel til að stuðla að þróun atvinnustarfsemi eða efnahagssvæða og þar sem það getur sýnt fram á að önnur form ríkisaðstoðar, sem fela í sér minni samkeppnisröskun, myndu ekki ná jafn skilvirkum árangri.
- (330) Hvað varðar stöðuna á markaðinum, það er skort á arðsemi fjárfestinga og verkefna vegna innviða sæstrengja frá Íslandi til Evrópu, telur ESA að annað stjórnþæki, svo sem reglusetning, myndi hvorki ýta af stað fjárfestingu í IRIS-verkefninu né öðrum svipuðum fjárfestingarverkefnum. Beiting reglusetningarvalds eða ríkisyfírráða yfir viðskiptaráðstöfunum Farice til að knýja fram lægra verð fyrir aðgang að varaleiðum sæstrengja Farice virðist hvorki vera viðeigandi ráðstöfun né fela í sér minni samkeppnisröskun þar sem hún myndi í sjálfu sér fela í sér íhlutun af hálfu ríkisins sem gæti mögulega leitt til ríkisaðstoðar við þá sem sækjast eftir aðgangi, auk þess að hafa veruleg áhrif á fjárhagsstöðu eins fyrirtækis, eða Farice.
- (331) Að því er varðar það aðstoðarform sem varð fyrir valinu, það er hlutafjárframlag, bendir ESA á að vegna ýmissa þátta sem tengjast IRIS-verkefninu hefði lán eða ábyrgð útheimt verðhækkanir sem Farice vildi ekki gera vegna væntanager viðbragða viðskiptavina sinna (sjá mgr. (52)). Enn fremur var hlutafjárukningin beintengd raunverulegum stofnkostnaði fjárfestingarinnar og átti veitingarvaldið aðeins að veita hlutafjárukningu í áföngum til að mæta þeim kostnaði. Ef kostnaðurinn yrði lægri yrði aðstoðarfjárhæðin lægri. Þetta færði veitingarvaldinu meiri stjórn á fjárhæðinni og tímasetningunni samanborið við ábyrgð eða lán sem hefði að auki leitt til verðbjögunar.
- (332) Þar af leiðandi telur ESA að önnur aðstoðarform, svo sem lán eða ábyrgð, hefðu ekki verið meira viðeigandi ráðstöfun og að ríkisaðstoð í formi hlutafjárukningar hefði verið viðeigandi stjórnþæki til að greiða fyrir uppbyggingu þeirrar atvinnustarfsemi sem ráðstöfunin varðar.

10.5.4.4 Meðalhóf aðstoðarinnar

- (333) Ríkisaðstoð er í samræmi við meðalhóf ef fjárhæð aðstoðarinnar til hvers aðstoðarþega takmarkast við það lágmark sem nauðsynlegt er til að hvetja til viðbótarfjárfestingarinnar eða starfseminnar á því svið sem um ræðir.
- (334) Eins fram kemur í kafla 2.3.3 felst ráðstöfun 2 í hlutafjárukningu í Farice. Stjórn Farice var veitt heimild til að auka hlutafé í áföngum á uppbyggingartíma nýja sæstrengsins. Meta átti fjármögnunarbörf aðstoðarþegans í hverjum áfanga og átti aðeins að veita hlutafjárukningu til að mæta staðfestum kostnaði. Veitingarvaldinu var ætlað að fara yfir hvern þann kostnað sem aðstoðarþeginn stofnaði til og stýra ofgreiðslum afturvirkir með lækkun hlutafjár, arðgreiðslna eða eftir öðrum tiltækum leiðum, ef stofnkostnaður reyndist lægri en áætlað var. Þessi aðferð við veitingu aðstoðarinnar og endurgreiðslufyrirkomulagið stuðlar að meðalhófi aðstoðarinnar.

- (335) Enn fremur, þó að samningurinn um samsetningu og uppbyggingu sæstrengsins, eins og lýst er í kafla 2.3.3, hafi ekki verið boðinn út stóð Farice fyrir valferli á samkeppnisgrundvelli þar sem fyrirtækið valdi verktaka sem átti að framleiða og leggja IRIS-sæstrenginn. Þetta valferli leiddi til þess að Farice kaus að semja við þann birgðasala sem átti lægsta tilboðið sem stuðlar enn frekar að meðalhófi ráðstöfunarinnar.
- (336) Hvað varðar tilboð Sýnar bendir ESA á að það hafi varðað annað verkefni en IRIS-verkefnið, með öðrum eiginleikum og verið háð því að gerðar yrðu verulegar breytingar á rekstrarlíkani Farice og á þeim skilyrðum fyrir aðgangi að varaleiðum sem giltu á íslenskum markaði á þeim tíma. Verkefnið var því ekki að mati ESA sambærilegt við IRIS-verkefnið og getur ekki þjónað hlutverki sem viðmið í þeim tilgangi að leggja mat á meðalhóf þeirrar aðstoðar sem veitt var til þess verkefnis. ESA bendir á að jafnvel þó að tilboð Sýnar hefði falið í sér tilboð um að hrinda í framkvæmd öðru sæstrengsverkefni sem væri sambærilegt við IRIS-verkefnið, þá hefði það takmarkaða þýðingu við mat á meðalhófi hlutafjárukningar í Farice sem ætlað var að greiða fyrir framkvæmd annars verkefnis, það er IRIS-verkefnisins. Sú staðreynd ein og sér að fyrir liggi samkeppnistilboð á lægra verði dregur ekki út af fyrir sig í efa meðalhóf þeirrar aðstoðar sem veitt er til annars verkefnis, það er hversu mikla aðstoð þurfti til þess að koma því til leiðar að það verkefni yrði að veruleika. Í þessu sambandi er einnig staðfest í dómaframkvæmd að engin krafa sé um að sanna þurfi með virkum hætti að engin önnur hugsanleg ráðstöfun, sem eðli málsins samkvæmt væri tilbúið dæmi, gæti náð tilskildu markmiði á betri hátt ⁽¹⁴⁰⁾. Samkeppnistilboð gæti fræðilega séð innihaldið upplýsingar sem gefa tilefni til að draga í efa meðalhóf veitingar aðstoðar til annars verkefnis, til dæmis upplýsingar sem benda til þess að veitingarvaldið sé að ofgreiða endurgjald vegna tiltekins kostnaðar eða að aðstoðarþeginn hljóti óhóflegan hagnað. ESA fær hins vegar ekki séð að nokkrar þær upplýsingar sem aflað hefur verið í þessu máli, að því er varðar tilboð Sýnar, séu þess eðlis að meðalhóf þeirrar aðstoðar sem Farice var veitt til að hleypa IRIS-verkefninu af stokkunum verði dregið í efa.
- (337) Hvað sem því líður, og að teknu tilliti til dóms EFTA-dómstólsins í máli E-4/21 hvað þetta atriði varðar (sjá mgr. (84) að framan), rannsakaði ESA nánar þegar hin formlega rannsókn stóð yfir hvort Sýn hefði, á þeim tíma þegar Farice var valið til að hrinda IRIS-verkefninu í framkvæmd, verið gefið tækifæri til að staðfesta þau verð sem lágu til grundvallar tilboði þess, og hvort fyrirtækið hefði getað gert það. Á grundvelli skýringa bæði frá Sýn og íslenskum stjórnvöldum, og bréfaskiptum á milli aðila áður en ákvörðun var tekin um að velja Farice til að hrinda IRIS-verkefninu í framkvæmd, virðist ljóst að Sýn var í raun ekki í stakk búin til að staðfesta verðin á þeim tíma er ákvörðunin var tekin, þrátt fyrir þá staðreynd að aðilarnir hefðu um tíma átt í viðræðum um áreiðanleika tilboðsins. Engu að síður, jafnvel þótt Sýn hefði, ef fyrirtækinu hefði verið veittur lengri tími, getað lagt fram nýtt tilboð byggt á staðfestum verðum, hefði það, að álitu ESA, ekki ráðið úrslitum um mat á meðalhófi þeirrar aðstoðar sem Farice var veitt. Er það einkum vegna þess að i) verkefnið sem Sýn lagði til var ekki sambærilegt við IRIS-verkefnið og gat því ekki talist jafn viðeigandi ráðstöfun sem gæti náð því markmiði sem stefnt var að með ráðstöfun 2, og ii) krafan um meðalhóf felur ekki í sér að engin önnur hugsanleg ráðstöfun gæti náð því markmiði sem stefnt er að á betri hátt.
- (338) Þegar á allt er litið er það niðurstaða ESA að fjárhæð aðstoðarinnar sem veitt var með ráðstöfuninni hafi takmarkast við það sem nauðsynlegt var til að ná markmiði ráðstöfunarinnar. Þar af leiðandi telur ESA að ráðstöfun 2 hafi gætt meðalhófs.
- 10.5.4.5 Takmörkuð neikvæð áhrif á viðskipti innan EES
- (339) Eins og fram kemur í kafla 7.2.4 hefur ráðstöfunin áhrif á viðskipti innan EES. Hins vegar ættu slík áhrif að vera takmörkuð svo ráðstöfun teljist samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins.
- (340) Eins og fram kemur í kafla 2.3.2 var meginmarkmið ráðstöfunar 2 að auka öryggi alþjóðlegs netsambands á Íslandi og þótt þriðji sæstrengurinn auki flutningsgetu bendir ESA á að flutningsgeta þess netkerfis sem fyrir var hafi ekki verið fullnýtt; var einkum gert ráð fyrir að

⁽¹⁴⁰⁾ Dómur kveðinn upp 21. desember 2022, *Falke* gegn *framkvæmdastjórninni*, mál T-306/21, EU:T:2022:834, 63. mgr., og dómur kveðinn upp 6. maí 2019, *Scor* gegn *framkvæmdastjórninni*, mál T-135/17, EU:T:2019:287, 94. mgr. og dómaframkvæmd sem vísað er til.

nýju innviðirnir myndu bæta upp aðrar tengingar sem þegar voru starfræktar. Þess vegna breytir viðbót þriðja sæstrengsins ekki uppbyggingu markaðarins verulega heldur eykur hún fremur öryggi þeirra innviða sem þegar eru til staðar.

- (341) Enn fremur, jafnvel þótt þriðji sæstrengurinn geri Íslandi kleift að hafa betri tengingar við Evrópu breytir það ekki þeirri staðreynd að Ísland er áfram eyja í um 1.200 km fjarlægð frá næsta landi í Evrópu og 2.000 km fjarlægð frá meginlandi Evrópu. Bætt fjarskipti til Íslands brúa ekki bilið sem er til staðar vegna náttúrulegrar tafar á svartíma í gagnaflutningi í fjarskiptum á meginlandi Evrópu í samanburði við fjarskipti frá meginlandinu til Íslands. ESA á því erfitt með að sjá hvernig IRIS-sæstrengurinn gæti haft veruleg áhrif á samkeppnishæfni annarra markaða innan EES í samanburði við Ísland. Þar af leiðandi telur ESA að þriðji sæstrengurinn breyti út af fyrir sig ekki verulega gangverki viðskipta innan EES á viðkomandi markaði, í samanburði við þá stöðu sem þegar var uppi áður en hann var innleiddur.
- (342) Í því skyni og að teknu tilliti til dóms EFTA-dómstólsins í máli E-4/21 (sjá mgr. (84) að framan), vekur ESA athygli á að tilvist tiltekinna hugsanlegra aðgangshindrana að íslenska markaðnum fyrir alþjóðlegt netsamband, svo sem kostnaður við að fá aðgang að varaleiðum á markaðinum og hugsanleg áhrif aðstoðarinnar á mögulega keppinauta, dragi ekki í efa þá niðurstöðu að rökun af völdum ráðstöfunar 2 sé takmörkuð að því marki að það er samrýmanlegt c-lið 3. mgr. 61. gr. EES-samningsins, í ljósi jákvæðra áhrifa ráðstöfunarinnar. ESA bendir enn fremur á að engin önnur fyrirtæki, með staðfestu innan EES, starfræki nú eða hafi sýnt fram á áþreifanleg áform um að byggja upp/eða starfrækja án ríkisaðstoðar og við ríkjandi markaðsaðstæður sæstreng sem er svipaður IRIS-sæstrengnum. ESA bendir í því samhengi á að þótt IRIS-verkefnið hafi ekki lotið opinberu samráði í skilningi b-liðar 74. málsgreinar leiðbeininganna um breiðbandsnet frá 2014 (sem ESA hefur komist að raun um að hafi ekki haft gildi, sjá kafla 10.2 að framan), þá fékk fyrirhuguð ráðstöfun vissulega talsverða kynningu árið 2019, bæði í gegnum fréttatilkynningar fjarskiptasjóðs og í kjölfarið með umfjöllun í fjölmiðlum. Mögulegum fjárfestum og hagsmunaaðilum var því gefið tækifæri til að kynna hvers kyns fjárfestingaráform og koma sjónarmiðum sínum á framfæri varðandi hina fyrirhuguðu ráðstöfun. Viðræðurnar á milli Sýnar og íslenskra stjórnvalda áður en ráðstöfun 2 var hrundið í framkvæmd sýna enn fremur að IRIS-verkefnið var markaðinum kunnugt. Hvað varðar framtíðarfjárfestingar bendir ESA á að ráðstöfun 2 kemur ekki í veg fyrir að mögulegir markaðsaðilar framtíðarinnar fjárfesti í svipuðum sæstreng.
- (343) Enn fremur, að því er varðar hugsanleg áhrif ráðstöfunar 2 á gagnaver, bendir ESA á að gagnaveramarkaðurinn er ekki einn heildstæður markaður fyrir almenna þjónustu þar sem stafrænar þarfir fyrirtækja eru mjög háðar þeim hugbúnaði sem hýstur er og rekinn í gagnaverunum. Fyrir stærstu notendur gagnavera skiptir nálægð við stóra markaði höfuðmáli. Þess vegna hafa stórir notendur staðsett gagnaver nálægt alþjóðlegum nettengingarmiðstöðvum og í næsta nágrenni við þéttbýl svæði. Uppbygging og innleiðing IRIS-sæstrengsins hefur ekki breytt þessum staðreyndum.
- (344) Aðrir rekstraraðilar gagnavera einbeita sér að annarri og oft sérhæfðari nýtingu. Eitt slíkt svið er á vettvangi ofurtölvuvinnslu þar sem gagnavinnslukerfi útheimta mikla raforku og hagkvæma kælimöguleika. Dæmigerð nýting er gröfturnar eftir rafmýntum og mismunandi gerðir af gagnahermum, þar sem hrá gögn eru send til vinnslu á hagkvæman hátt. Gagnaver á Íslandi hafa á síðustu 10 árum láðað að sér þessi form nýtingar þar sem þau geta boðið viðskiptavinum upp á hagkvæmt raforkuverð og kælingu.
- (345) Enn fremur, þótt gagnaver kunni fræðilega séð að vera líklegri til að fjárfesta í verkefnum á Íslandi vegna aukinnar flutningsgetu og öryggis alþjóðlegs netsambands í kjölfar uppbyggingar þriðja sæstrengsins, bendir ESA á að það yrði aðeins einn af fjölmörgum þáttum sem myndu hafa áhrif á slíka ákvörðun. Aðrir þættir eins og raforkuverð, stofnkostnaður og reglugerðarumhverfi hafi einnig áhrif á slíkar ákvarðanir. Ráðstöfun 2 breytir þessum þáttum ekki.
- (346) Þar af leiðandi verður gangverk markaðarins, það er þeir þættir sem gera Ísland að aðlaðandi staðsetningu fyrir þessar gerðir gagnavera, ekki fyrir áhrifum af uppbyggingu og innleiðingu viðbótarstrengs við netkerfið, nema að mjög takmörkuðu leyti. Þess vegna telur ESA ólíklegt

að ráðstöfun 2 út af fyrir sig breyti grundvallargangverki markaðarins sem hefur áhrif á val á staðsetningu gagnavera.

- (347) Að því er varðar hugsanleg áhrif á samkeppni bendir ESA loks á að samkvæmt upplýsingum frá íslenskum stjórnvöldum starfi Farice á tveimur mörkuðum: i) heildsölumarkaði fyrir netsamband við útlönd og ii) markaði fyrir gagnaver. Sem viðskiptavinir Farice hafa gagnaver sögulega séð notið lægra verðs en fjarskiptafyrirtæki. Hins vegar, að því marki sem fjarskiptafyrirtæki óska eftir að kaupa þjónustu af Farice í þeim tilgangi að veita gagnaverum eða viðskiptavinum þeirra tengiþjónustu, þá eru aðgangsskilyrðin þau sömu og gagnaverum standa til boða. Þannig greiða fjarskiptafyrirtækin sama verð og gagnaver í viðskiptum við Farice þegar keyptur er aðgangur að IRIS-strengnum eða öðrum sæstrengjum í því skyni að selja gagnatengingarþjónustu til gagnavera eða smásöluviðskiptavina þeirra. Gagnaverin og fjarskiptafyrirtækin (að undanskildum þeim sem veita gagnaverum og smásöluviðskiptavinum þeirra þjónustu) starfa ekki á sama þjónustumarkaði, sem réttlætir þessa verðaðgreiningu á milli þessara tveggja hópa viðskiptavina⁽¹⁴¹⁾. Sú staðreynd að ólíkir viðskiptavinir kunna að sæta mismunandi meðferð vekur ekki upp spurningar varðandi samkeppni. Enn fremur er ekkert varðandi tilhögun ráðstöfunar 2 sem leiðir til mismununar milli viðskiptavina og hún hefur ekki hvatningaráhrif eða gerir slíka mismunun óhjákvæmilega.

- (348) Með vísan til framangreinds er það niðurstaða ESA að áhrif ráðstöfunar 2 á viðskipti innan EES séu í lágmarki, þótt þau séu til staðar.

10.5.4.6 Niðurstaða um takmörkuð neikvæð áhrif

- (349) Í ljósi þeirra röksemda sem að framan greinir kemst ESA að þeirri niðurstöðu að hvers kyns neikvæð áhrif aðstoðarinnar á samkeppni og viðskipti séu takmörkuð.

10.5.5 Jákvæð og neikvæð áhrif aðstoðarinnar vegin saman

- (350) Svo aðstoðin teljist samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins verða jákvæð áhrif í formi framlags til uppbyggingar á atvinnustarfsemi eða efnahagssvæðum að vega þyngra en takmörkuð neikvæð áhrif aðstoðarráðstafanarinnar að því er varðar röskun á samkeppni og neikvæð áhrif á viðskipti milli samningsaðilanna. Staðreyna verður að aðstoðin hafi ekki skaðleg áhrif á viðskiptakjör að því marki að það fari gegn sameiginlegum hagsmunum. Í þessu sambandi bendir ESA á að þvert á það sem Sýn virðist gefa í skyn (sjá mgr. (153) og (184)-(185)), sé gengið út frá því að ráðstöfunin hafi hugsanlega haft áhrif á samkeppnishæfni annarra markaða innan EES í samanburði við Ísland, eða gert markaðsaðgang erfiðari og þar með haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna, þá útilokar það ekki að ráðstöfunin verði talin samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins, með því að vega saman annars vegar jákvæð áhrif ráðstöfunarinnar og hins vegar röskun af hennar völdum.

- (351) Íslensk stjórnvöld hafa sýnt fram á að samfélagslegur og efnahagslegur ávinningur ráðstöfunarinnar vegi þyngra en hvers kyns hugsanleg neikvæð áhrif á samkeppni eða viðskipti milli EES-ríkjanna, að teknu tilliti til verndarráðstafana til að lágmarka þau síðarnefndu.

- (352) ESA telur að ráðstöfun 2 hafi gert uppbyggingu þriðja sæstrengsins mögulega, sem, eins og útskýrt er að framan, fól í sér mikilvægar umbætur á öryggi alþjóðlegs netsambands á Íslandi. Auk þess er hún líkleg til að stuðla að almennri efnahagsþróun á Íslandi.

- (353) Að teknu tilliti til þeirra öryggisráðstafana sem íslensk stjórnvöld gripu til í þeim tilgangi að draga úr þeim hagsbótum sem Farice kann að hafa af því að lokið var við IRIS-sæstrenginn má telja að dregið hafi verið úr samkeppnisröskun af völdum ráðstöfunarinnar samkvæmt því.

- (354) Það er því niðurstaða ESA að jákvæð áhrif ráðstöfunar 2 vegi þyngra en möguleg röskun á samkeppni og neikvæð áhrif á viðskipti. Aðstoðin hefur því ekki svo óhagstæð áhrif á viðskiptaskilyrði að það stríði gegn sameiginlegum hagsmunum.

11 Niðurstaða

⁽¹⁴¹⁾ Sjá ákvörðun Samkeppniseftirlitsins [ákvörðun nr. 2/2016](#), bls. 12–13 (skjal nr. 1388847).

- (355) Á grundvelli framangreinds mats er það niðurstaða ESA að ráðstöfun 1 feli ekki í sér ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Það er enn fremur niðurstaða ESA að Íslandi hafi innleitt ráðstöfun 2 með ólögsmætum hætti og brotið gegn 3. mgr. 1. gr. I. hluta bókar 3 SED. Hins vegar telur ESA að þó að ráðstöfun 2 feli í sér ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins sé hún samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins.

Hefur tekið eftirfarandi ákvörðun:

1. gr.

Ráðstöfun 1, sem Ísland hefur innleitt og felst í endurgjaldi fyrir sjávarbotnsrannsóknir sem Farice gerði á árunum 2019 til 2021 í tengslum við mögulegan ljósleiðarasæstreng á milli Íslands og Evrópu, felur ekki í sér ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins.

2. gr.

Ráðstöfun 2, sem Ísland hefur innleitt og felst í aðstoð sem Farice var veitt vegna fjárfestingar í þriðja sæstrengnum, er samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins skv. c-lið 3. mgr. 61. gr. samningsins.

3. gr.

Ákvörðun þessari er beint að Íslandi.

4. gr.

Texti þessarar ákvörðunar er einungis gildur á ensku.

Gjört í Brussel,

Fyrir hönd Eftirlitsstofnunar EFTA,

Arne Røksund

Forseti

Stjórnarmaður sem fer með málaflokkinn

Nuscha Wiczorek

Stjórnarmaður

Árni Páll Árnason

Stjórnarmaður

Melpo-Menie Joséphidès

*meðáritar sem deildarstjóri
lagaskrifstofu*

ESB-STOFNANIR

FRAMKVÆMDASTJÓRNIN

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja

2026/EES/46/03

(mál M.12347 – BROOKFIELD/LUNATE)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 2. júlí 2026 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Brookfield Capital Partners Manager Ltd („Brookfield“, Bermúda), undir stjórn Brookfield Corporation (Kanada),
- Lunate Capital Limited („Lunate“, Sameinuðu arabísku furstadæmunum), undir stjórn Royal Group Holding LLC („Royal Group“, Sameinuðu arabísku furstadæmunum).

Brookfield og Lunate ná í sameiningu yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar og 4. mgr. 3. gr. sömu gerðar, yfir nýstofnuðu sameiginlegu félagi („Target JV“).

Samruninn á sér stað með hlutabréfakaupum í nýstofnuðu fyrirtæki sem er sameiginlegt félag.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Brookfield er alþjóðlegt fjárfestingafyrirtæki með höfuðstöðvar í Toronto, Kanada, sem býður upp á ýmsar fjárfestingaafurðir og -þjónustu fyrir opinbera aðila og einkaaðila, með áherslu á endurnýjanlega orku og umbreytingu, innviði, óskráð hlutabréf og fasteignir,
- Lunate leggur áherslu á einkamarkaði á alþjóðavísu og er virkt á breiðara sviði eignastýringar; það vinnur með fjölbreyttum hópi viðskiptavina, m.a. stofnunum, fjárfestingafélögum fjársterkra fjölskyldna (e. *family offices*) og fyrirtækjum. Royal Group er samsteypa 60 stórra og meðalstórra fyrirtækja með höfuðstöðvar í Sameinuðu arabísku furstadæmunum.

Viðskiptastarfsemi nýstofnaða sameiginlega félagsins verður sem hér segir: þróun verkefna á sviði íbúðarhúsnæðis í Miðausturlöndum.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 14.7.2026. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.12347 – BROOKFIELD/LUNATE

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

BELGIQUE/BELGIË

(1) Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

(2) Stjótið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.12394 – CPPIB/EQUINIX/ATNORTH)

2026/EES/46/04

1. Framkvæmdastjórninni barst 6. júlí 2026 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Canada Pension Plan Investment Board („CPPIB“, Kanada),
- Equinix, Inc. („Equinix“, Bandaríkjunum),
- Green DC LuxCo S.à r.l. (Lúxemborg), SEKCO AB, SEKCO2AB og Green DC AB (öll í Svíþjóð, „atNorth“), undir stjórn Partners Group (Sviss).

CPPIB og Equinix öðlast sameiginleg yfirráð, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir atNorth í heild sinni.

Samruninn á sér stað með hlutafjárkaupum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- CPPIB eru samtök sem stýra fjárfestingum og fjárfesta í sjóðum sem sjóður Canada Pension Plan framselur til þeirra. CPPIB fjárfestir á alþjóðavísu í almanningshlutafélögum, einkahlutafélögum, fasteignum, innviðum og gerningum með fasta ávöxtun.
- Equinix er fyrirtæki á sviði stafrænna innviða þar sem meginstarfsemin felst í hönnun, frágangi (e. *build-out*) og rekstri sameiginlega staðsettra gagnavera. Equinix veitir einnig samtengingu og stýrða upplýsingatækniþjónustu fyrir gagnaversviðskiptavinum sína. Umfang fyrirtækisins nær til rekstrar 270 gagnavera í 37 löndum.
- atNorth er eigandi og rekstraraðili gagnavera með virkar eða fyrirhugaðar staðsetningar í Danmörku, í Finnlandi, á Íslandi, í Noregi og í Svíþjóð.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild *Stjórnartíðinda ESB*, 15.7.2026. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.12394 – CPPIB/EQUINIX/ATNORTH

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

BELGIQUE/BELGIË

(1) Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.12457 – INDORAMA/BLACKSTONE/EPL/INDOVIDA INDIA)
Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

2026/EES/46/05

1. Framkvæmdastjórninni barst 8. júlí 2026 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Indorama Netherlands B.V. („Indorama“, Hollandi), undir óbeinni stjórn Indorama Ventures Public Company Limited („IVL Group“, Tailandi),
- Epsilon Bidco Pte. Ltd. („Epsilon“, Singapúr), undir stjórn hlutdeildarfélagi Blackstone Inc. („Blackstone“, Bandaríkjunum),
- EPL Ltd. („EPL“, Indlandi),
- Indovida India Pte. Ltd. („Indovida“), Indlandi, undir stjórn Indorama.

Indorama og Epsilon ná í sameiningu yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. og 4. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir EPL, þar með töldu Indovida (sem rennur inn í EPL).

Samruninn á sér stað með hlutafjárkaupum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Indorama er eignarhaldsfélag innan IVL Group sem stundar hvorki framleiðslu, viðskipti né nokkurn annan rekstur,
- IVL Group er alþjóðleg fyrirtækjasamsteypa með fjölbreyttan rekstur (kvoðu, trefjaefni, pakkningar, endurvinnslu og afhendingarlausnir fyrir sérhæfð iðefni),
- Epsilon er eignarhaldsfélag um fjárfestingar með enga aðra framleiðslu- eða viðskiptastarfsemi.

3. Starfsemi fyrirtækisins EPL, þ.m.t. Indovida, er sem hér segir:

- framleiðsla og sala á umbúðavörum, þ.m.t. plasthúðuðum og útblásnum plaströrum, töppum og lokunarbúnaði, samlímum þynnum og stífum umbúðavörum úr PET, þ.m.t. formótuðum PET-vörum, PET-flöskum, og HDPE-lokunarbúnaði.

4. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

5. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild *Stjórnartíðinda ESB*, 16.7.2026. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.12457 – INDORAMA/BLACKSTONE/EPL/INDOVIDA INDIA

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

BELGIQUE/BELGIË

(1) Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

(2) Stjótið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja

2026/EES/46/06

(mál M.12514 – FRASERS/HUGO BOSS)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 2. júlí 2026 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Frasers Group plc („Frasers“, Bretlandi), undir stjórn Mike Ashley,
- HUGO BOSS AG („Hugo Boss“, Þýskalandi).

Frasers nær fullum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir Hugo Boss í heild sinni.

Samruninn á sér stað með opinberu yfirtökuboði sem tilkynnt var 10. júní 2026.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:
 - Frasers er virkt í heildsölu og smásölu á: i. almennum íþrótt- og líkamsræktarvörum, ii. hágæða lífsstílsvörum og iii. munaðarvörum.
 - Hugo Boss er tísku- og lífsstílsfyrirtæki sem er skráð hjá kauphöllinni í Frankfurt. Það starfar í geira hágæðavöru og býður upp á hágæðafatnað, skó og fylgihluti fyrir konur og karla.
3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild *Stjórnartíðinda ESB*, 13.7.2026. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.12514 – FRASERS/HUGO BOSS

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

BELGIQUE/BELGIË

(1) Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

(2) Stjtið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja

2026/EES/46/07

(mál M.12532 – PSPIB/JNBP/F2)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 8. júlí 2026 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Public Sector Pension Investment Board („PSPIB“, Kanada),
- JERA Nex bp Limited („JNbp“, Bretlandi), undir sameiginlegri stjórn JERA Co. Inc (Japan) og BP plc (Bretlandi),
- Formosa 2 International Investment Co., Ltd („F2“, Taívan), undir sameiginlegri stjórn Stonepeak Partners LP („Stonepeak“, Bandaríkjunum) and JNbp.

PSPIB og JNbp ná í sameiningu yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. og 4. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir F2.

Samruninn á sér stað með hlutafjárkaupum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- PSPIB annast fjárfestingar lífeyris fyrir lífeyriskerfi opinberra starfsmanna í Kanada, kanadíska heraflans, konunglegu kanadísku riddaralögreglunnar og kanadíska varaliðsins. PSPIB stýrir fjölbreyttu, alþjóðlegu eignasafni, sem m.a. er samsett úr hlutabréfum, skuldabréfum og öðrum verðbréfum með föstum vöxtum, sem og fjárfestingum í framtakssjóðum, fasteignum, innviðum, náttúruauðindum og einkaskuldum,
- JNbp er virkt á alþjóðavettvangi í þróun, byggingu og rekstri vindorkuvera á hafi úti.

3. F2 er virkt í rekstri vindorkuvers á hafi úti í Taívan.

4. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

5. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild *Stjórnartíðinda ESB*, 16.7.2026. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.12532 – PSPIB/JNBP/F2

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

BELGIQUE/BELGIË

(1) Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

(2) Stjtið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja

2026/EES/46/08

(mál M.12536 – TRITON/FLENDER)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 9. júlí 2026 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Triton Fund 6 GP SARL („Triton Fund 6“, Lúxemborg), tilheyrir Triton Group („Triton“),
- Flender Group GmbH („Flender“, Þýskalandi) nú undir stjórn Carlyle Funds (Bandaríkjunum).

Triton nær fullum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir Flender í heild sinni.

Samruninn á sér stað með hlutafjárkaupum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Triton Fund 6 er einn af þeim fjárfestingarsjóðum sem er stýrt af og njóta ráðgjafar aðila sem eru hluti af Triton-samstæðunni. Sjóðir sem er stýrt af og njóta ráðgjafar frá Triton, þ.m.t. Triton Fund 6, helga sig fjárfestingum í meðalstórum fyrirtækjum með höfuðstöðvar í Mið- og Norður-Evrópu, með starfsemi á mismunandi mörkuðum með sérstaka áherslu á þrjá meginatvinnuvegi: viðskiptaþjónustu, iðntækni og heilbrigðisþjónustu,
- Flender er móðurfélag hóps fyrirtækja sem fæst við þróun, vinnslu, framleiðslu, samsetningu, markaðssetningu á heimsvísu, sölu, verkefnastjórnun, viðhald, uppsetningu, ráðgjöf, áætlanagerð og stafrænivæðingu véldrifsvöru, sem og rafala, kerfa og þjónustu við iðnað, orkuframleiðslu og fyrir vindorkuiðnaðinn.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild *Stjórnartíðinda ESB*, 17.7.2026. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.12536 – TRITON/FLENDER

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

BELGIQUE/BELGIË

(1) Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

(2) Stjótið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12094 – EPTA/HAUSER)

2026/EES/46/09

Framkvæmdastjórnin ákvað 6. febrúar 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12094. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12308 – EDIZIONE/TAGES/21 INVEST)

2026/EES/46/10

Framkvæmdastjórnin ákvað 2. júlí 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12308. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12354 – STONEPEAK/CASTROL)

2026/EES/46/11

Framkvæmdastjórnin ákvað 15. júní 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12354. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12359 – MUTARES/JADEED)

2026/EES/46/12

Framkvæmdastjórnin ákvað 23. júní 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12359. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12369 – LIBERTY GLOBAL/VODAFONEZIGGO)

2026/EES/46/13

Framkvæmdastjórnin ákvað 23. júní 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12369. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12392 – NUVEEN/SCHRODERS)

2026/EES/46/14

Framkvæmdastjórnin ákvað 3. júlí 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12392. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja**2026/EES/46/15****(mál M.12420 – AIRTELIS/SEGULA GLOBAL SERVICES/AIRTS)**

Framkvæmdastjórnin ákvað 22. júní 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á frönsku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12420. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja**2026/EES/46/16****(mál M.12440 – BMW/BMVG/KFW/GIAT/KNDS)**

Framkvæmdastjórnin ákvað 17. júní 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12440. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12456 – PLD/NBIM/TARGET ASSET BÖNEN)

2026/EES/46/17

Framkvæmdastjórnin ákvað 6. júlí 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12456. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12465 – SEARCHLIGHT/PROVIDENCE/CLOSERSTILL)

2026/EES/46/18

Framkvæmdastjórnin ákvað 24. júní 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12465. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12492 – OHC/CARLYLE/WGH)

2026/EES/46/19

Framkvæmdastjórnin ákvað 6. júlí 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstytt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12492. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.12495 – HAECO/TTC/JAL/SUN GROUP/HAECO VIETNAM
(AIRCRAFT ENGINEERING) JV)

2026/EES/46/20

Framkvæmdastjórnin ákvað 7. júlí 2026 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstytt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32026M12495. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

**Heimild til að veita ríkisaðstoð skv. 107. og 108. gr. sáttmálans
um starfshætti Evrópusambandsins****2026/EES/46/21****Mál sem framkvæmdastjórnin hreyfir ekki andmælum við**

Málsnúmer	Aðildarríki	Landsvæði	Heiti aðstoðarkerfis (og/eða heiti aðstoðarþega)	Tilvísun birtingar í Stjtið. ESB
SA.122101	Slóvenía		Sofinanciranje izdajateljev medijev za distribucijo tiskanih medijev.	C/2026/3607 , 9.7.2026

Gildan texta þessara ákvarðana, að trúnaðarupplýsingum slepptum, er að finna á: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search?caseInstrument=SA>